

Qazaq Aqbas

МЕРЕЙТОЙЛЫҚ АРНАЙЫ БАСЫЛЫМ • ЮБИЛЕЙНЫЙ СПЕЦВЫПУСК

@aqbas_tuqymy | aqbas.kz

**«Мал ұстасаң
асылынан ұста»**

Жақсылық Үшкемпіров | 9-14

«Шаруа – мақтаулы есім»

Александр Касицин | 39-46

**«Қазақтың ақбас тұқымының
селекциялық үрдісіне заманауи
технологияларды енгізу»**

GrowSafe | 47-56

Нур-Султан, ул. Кенесары,
д. 40, БЦ «7 Континент»
15 этаж, офис 1507

+7 (708) 425-01-12
nrczhiv@mail.ru
nrczhiv.kz

НАУЧНО — ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ЦЕНТР ЖИВОТНОВОДСТВА И ВЕТЕРИНАРИИ

ПРИГЛАШАЕМ К СОТРУДНИЧЕСТВУ

ТОО «Научно-производственный центр животноводства и ветеринарии» является научной организацией, внедряющей инновационные решения, современные методики и технологии в селекции племенного крупного рогатого скота мясных и молочных пород.

Специалисты Центра, ведущие эксперты в области мясного и молочного скотоводства, признаны международными организациями в области сельского хозяйства США, Канады, Германии и России.

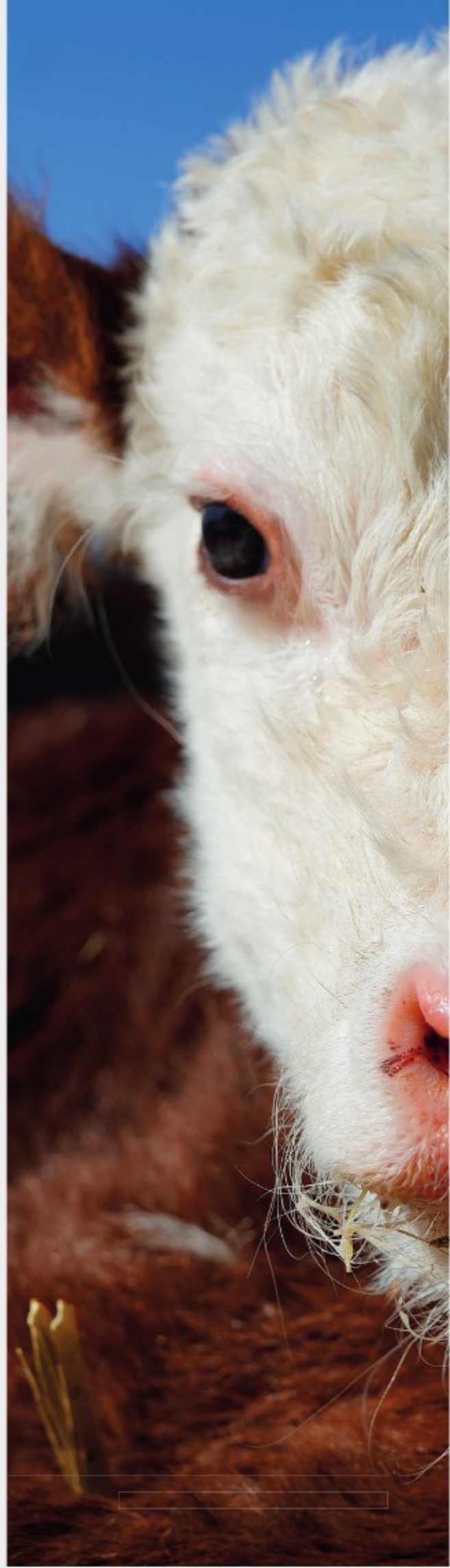
Центр тесно сотрудничает и взаимодействует с ведущими хозяйствующими субъектами племенного скотоводства, республиканскими палатами племенного скота мясных, молочных и комбинированных пород, государственными органами и научными организациями Республики Казахстан.

Центром налажено сотрудничество с мировыми лидерами в области племенного животноводства, включая Правительство провинции Альберто (Канада), Университет Квинсленд (Австралия), центр ABRI (Австралия), INRA (Франция), ASAS (США), VIT и DAZ Немец (Германия), Германо-Казахстанский аграр-

но-политический диалог» (APD), Neogen (лаборатория ДНК исследований Genesee, США), Тимирязевская сельскохозяйственная академия (Москва, Россия) и другими организациями.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЦЕНТРА

- 1 научные исследования в области селекции мясных и молочных пород
- 2 научное сопровождение, внедрение современных методик и разработок
- 3 услуги по испытанию бычков мясных пород по собственной продуктивности
- 4 услуги по определению качества молока и кормов
- 5 консалтинговые услуги и обучение персонала в молочном и мясном скотоводстве
- 6 услуги оценки генетической племенной ценности молочного скота
- 7 внедрение и сопровождение инновационных решений в менеджменте животноводства и кормопроизводства

Құрметті достар! Дорогие друзья!

Қазақтың Ақбас тұқымы республикалық Палатасының төрағасы Қуаныш Сүлейменовтің құттықтау сөзі

Приветственное слово председателя Республиканской Палаты казахской белоголовой Куаныша Сулейменова

Қазақтың ақбас тұқымына 2020 жылы — 70 жыл! Бұл — Қазақтың ақбас тұқымының шығу тарихы қалай басталғанын және оның қалыптасу кезеңіндегі адамдарды еске түсіретін ерекше жыл. Бүгін қазақ елінің абыройы саналатын Қазақтың ақбас тұқымын сақтап қалуға барын салған патриот азаматтарымыздың алдында бас иеміз.

Қазақтың ақбас тұқымын сақтауды біз өз жауапкершілігімізге алып отырмыз. Сондықтан Қазақтың ақбас тұқымының кешегі мен бүгінгі тарихына да жауаптымыз. Қазіргі кезде елімізде асыл тұқымның танымалдылығы күн сайын артып келеді, бұл — әрбіріміздің Қазақтың ақбас тұқымының сақтаулы мен өркендеуіне қосып жатқан үлесіміз!

Бүгінде Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасы — Қазақтың ақбас тұқымын дамыту идеялары мен армандардың тоғысқан орталығы. Армандар орындалады, біз барлық жоспар мен ойлаған ісіміз жүзеге асады деп үміттенеміз және сенеміз.

Мен әрбіріңізді Ақбас тұқымының 70 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын! Осындай айрықша тұқымды шығарған және біздің кезімізге жеткізген аталарымыз бен әкелеріміздің аманатын келесі ұрпаққа, яғни балаларымыз бен немерелеріміз, шөберелерімізге табыстау зор міндетіміз!

2020 год — год 70-летия Казахской белоголовой породы! Это особенный год, когда мы вспоминаем, как все начиналось, людей, которые стояли у истоков становления Казахской белоголовой. Мы с глубокой благодарностью сегодня преклоняем головы перед патриотами нашей страны, которые сделали все от них зависящее для сохранения гордости казахского народа — Казахской белоголовой породы.

Мы взяли на себя ответственность сохранить Казахскую белоголовую породу. А значит, мы теперь в ответе за всю историю её существования. И сейчас, когда порода начинает набирать популярность в стране, каждый из нас является кирпичиком, из которых складываются благополучие и процветание Казахской белоголовой!

Сегодня Республиканская Палата казахской белоголовой — это центр объединения идей и мечтаний по развитию Казахской белоголовой породы. Мечтам свойственно сбываться, поэтому мы надеемся и верим, что все наши планы и задумки обязательно осуществляются.

Я от чистого сердца поздравляю каждого из нас с 70-летним юбилеем Казахской белоголовой! С тем, что мы с честью выполняем долг перед нашими отцами и дедами, которые вывели и передали нам эту уникальную породу, это то, что мы должны передать нашим детям, внукам и правнукам!

Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасы Кеңесінің құрамы

СҮЛЕЙМЕНОВ ҚУАНЫШ СЕРҒАЗЫҰЛЫ
Директорлар кеңесінің төрағасы, "Шалабай"
ЖШС Бас директоры, Шығыс Қазақстан

БЕКБЕРДИНОВ БОЛАТ МИГРАЖЕВИЧ
"Елім-ай Көкпекті" ЖШС директоры,
Шығыс Қазақстан

НАУАНОВ АЙДОС БЕКЕТАЕВИЧ
"Дастан" ШҚ басшысы, Қарағанды облысы

НЕСИПБАЕВ АНСАР МАКСУТОВИЧ
"Талды-Булак" ШҚ басшысы, Жамбыл облысы

НИҒМЕТОВ АЙДАР САҒАДИЕВИЧ
"Айдар" ШҚ басшысы, Ақмола облысы

**ЖАҚСЫБАЕВ ЖЕТКЕРГЕН
АБДИРАХМАНОВИЧ**
"Алтай" ШҚ басшысы, Ақтөбе облысы

КАСИЦИН АЛЕКСАНДР АНАТОЛЬЕВИЧ
"Галицкое" ЖШС директоры, Павлодар облысы

ҚҰРМАНГАЛИЕВ ЕРБОЛАТ ҚУАНЫШЕВИЧ
"Сабит" ШҚ басшысы, Батыс Қазақстан

АЛПЫСОВ ЕРЛАН САПАРБЕКОВИЧ
"Алабота Асыл Тұқымды Зауыты"
ЖШС директоры, Солтүстік Қазақстан

ШУНАЙБЕКОВ СЕРГЕЙ МИХАЙЛОВИЧ
"Шунайбеков" ШҚ басшысы, Батыс Қазақстан

Мазмұны

01–02

Палата Кеңесінің төрағасы Қуаныш Сүлейменовтің құттықтауы

Приветствие председателя Совета Палаты Куаныша Сулейменова

03–04

Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасы Кеңесінің құрамы

Состав Членов Совета Республиканской Палаты казахской белоголовой породы

07–08

Қазақтың ақбас тұқымының 70 жылдық тарихы

70-летняя история Казахской белоголовой породы

09–14

Мал ұстасаң асылынан ұста

В животноводстве надо отдавать предпочтение самым лучшим породам

Жақсылық Үшкөмпіров | Жақсылық Үшкөмпіров

15–16

Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасындағы шаруа қожалығының жалпы саны

Количество хозяйств — членов республиканской палаты казахской белоголовой породы

17–24

Қазақтың аты аңызға айналған ақбас тұқымына 70 жыл

Легендарной Казахской белоголовой породе — 70 лет

Мақсұт Балқыбаев | Мақсұт Балқыбаев

27–32

Қазақтың ақбас тұқымы туралы бәрін білетін адам, тіпті одан да көп

Человек, который знает про Казахскую белоголовую все, и даже больше

Қазыбай Бозымов | Қазыбай Бозымов

33–38

Qazaq Aqbas – Отанның мақтанышы және мұрасы

Qazaq Aqbas - гордость и достояние отечества

Асыл Түлік | Асыл Тулик

39–46

Шаруа – мақтаулы есім

Крестьянин - это звучит гордо

Александр Касицин

47–56

Қазақтың ақбас тұқымының селекциялық үрдісіне заманауи технологияларды енгізу

Внедрение современных технологий в селекционный процесс казахской белоголовой породы

Grow Safe

59-64

Қазақтың ақбас тұқымының жарқын келешегіне сенуіміз керек

Мы должны верить в светлое будущее Ақбас

Даурен Матақбаев | Даурен Матақбаев

67-76

Біздің кәсіп делдалсыз өрлеуде. Бизнесіте бұл аса маңызды

В нашей цепочке отсутствуют посредники. В бизнесе это немаловажно

Айдар Нығметов | Айдар Нығметов

77-82

Кез келген бизнестің басты капиталы – адам
Главный капитал любого бизнеса — человек

Қуаныш Сүлейменов | Қуаныш Сүлейменов

85-88

Петр Амосовтың Қазақтың ақбас тұқымын шығару тарихындағы еңбегі

Роль П.Г. Амосова в истории Казахской белоголовой

Өмірзақ Сұлтанов | Умирак Султанов

89-92

Біріктіру және көбейту

Объединить и приумножить

AGROKENEZ.KZ

93-96

Саян Баєтов — фермер және блогердің тұлғасы

Саян Баєтов. Фермер и блогер в одном лице.

Саян Баєтов | Саян Баєтов

97-100

Жаңа білімдер қаржы үнемдейді. Фермерлерге арналған оқу бағдарламасы

Новые знания приведут к экономии средств. О программах обучения для фермеров

Содержание

101-104

Агротаркетолог ұсынған инсайттар: 2021 жылы фермерлер үшін маркетингтегі 8 маңызды бағыт

Инсайты агротаркетолога: 8 важных направлений в маркетинге для фермеров в 2021 году

Гүлдана Темірхан | Гүлдана Темірхан

105-106

Qazaq Aqbas тауар каталогі | Каталог товаров Qazaq Aqbas

Мерч каталогі | Каталог мерча

107-108

«Қазақтың ақбас тұқымының өмірінен бір күн» экспедициясы

Экспедиция «Один день из жизни Казахской белоголовой породы»

Фото галереясы | Галерея фото

109-110

Қазақтың ақбас тұқымы Республикалық Палата қызметкерлерінің тізімі

Список сотрудников Республиканской Палаты казахской белоголовой породы

Басылым деректері / Выходные данные	Редакция
Баспа түрінде 2019 жылдан бері шығарылады	Жоба жетекшісі / Руководитель проекта:
Тілдер: қазақ және орыс	Темірхан Гүлдана Ержанқызы
Таралу аймағы: Қазақстан Республикасы	Жоба жетекшісінің көмекшісі
Таралым: 600 дана	Помощники руководителя проекта:
Издается с 2019 года в печатном виде.	Ерден Алібеков
Язык(и): казахский, русский.	Айгерім Алібек
Территория распространения: Республика Казахстан.	Шығармашылық топ
Тираж: 600 шт.	При издании функционирует Редакционная коллегия:
	Мирзүл Әжітқашынова
	Улжан Шараева
	Нина Тихова
	Дизайн:
	Ранавуи Абдрахманова

Баспа: Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасының серіктес компаниясы «Da Boss» ЖҚ
Издатель: партнерская компания Республиканской Палаты казахской белоголовой породы ИП «Da Boss»

70 ЖЫЛ/ЛЕТ

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ МЕРЕЙТОЙЫ ЮБИЛЕЙ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ

1930 - 33

1930 ж. Қазақстанда сиырдың жаңа тұқымын шығару үшін Францияның жартысына тең болатын 500–550 мың шаршы шақырым аймақты бөліп берді. Бұл аймақтың климаты күрт континентальды – қысы суық, жазы ыстық болғандықтан, бастапқы тұқымға қазақтың жергілікті малы таңдап алынды.

1933 ж. Алғашқы будандастырылған төл Қазақстанның ауылдарында пайда болды.

В 1930 г. Для выведения новой породы коров в Казахстане выделили зону, равную почти половине Франции – 500–550 тыс. кв. км. Климат на этой территории преимущественно резко континентальный, с холодной зимой и жарким летом. В качестве первой исходной породы выбран местный казахский скот.

В 1933 г. Первый помесный молодой появился в совхозах Казахстана

Бык производитель герефордской породы Хопфил 4 и скотник Ахметов Коспай. Бык был завезен из Англии в ГПЗ «Анкатинский»

1950-60

КСРО Министрлер Кеңесі 1950 ж. 30 мамырда жаңа етті тұқымға «Қазақтың ақбас сиыры» атын берді. Қазақтың жаңа ақбас тұқымды малдары бастапқы тұқымдардың ең жақсы қасиеттерін біріктірді. Герефорд тұқымынан тез жетілушілігі мен еттің жоғары құнарлылық қасиеттерін алды. Жергілікті малдан қатал климаттық жағдайларға бейімделу және құрғақ жайылым жағдайында тез жем алу қасиеттерін игерді.

КСРО кезінде малшаруашылығының сүтті бағыты бірінші кезекке қойылды. Сүт-жоспарын жабу үшін көптеген асыл тұқым өсіретін шаруашылықтар етті бұқаларды сүтті тұқымдармен будандастырды. Бұл асылдандыру жұмысына және жалпы ет саласына теріс әсер етті.

30 мая 1950 г. Совет Министров СССР присвоил новой мясной породе название «Казахская белоголовая». Животные новой Казахской белоголовой породы совместили лучшие качества исходных пород. От породы герефорд они взяли скороспелость и высокие мясные качества. От местного скота унаследовали приспособленность к суровым климатическим условиям и способность к быстрой наживке в условиях сухого пастбища

В СССР на первый план выдвинули молочное направление животноводства. Для того чтобы закрыть план сдачи молока, многие племенные хозяйства проводили скрещивание перспективных мясных бычков с молочными породами. Это негативно повлияло на племенную работу и на мясную отрасль в целом.

1990

Жалпы малшаруашылығы үшін де қиын кезең орын алды. Егер 80-жылдардың аяғында көпжылдық және тынымсыз еңбектің арқасында Қазақстанда жоғары дамыған тұқымды асылдандыру құрылымын құру мүмкін болса, 90-жылдардың басында орын алған дағдарыс кезеңінде асыл тұқымды қорды толығымен шашыратып алды.

Сложный период для животноводства в целом. Если к концу 80-х ценой многолетнего и кропотливого труда в Казахстане удалось создать отлично развитую племенную структуру породы, то с началом кризиса 90-х годов племенное хозяйство почти полностью растратили племенной фонд.

Директор ГПЗ «Балкашинский» Бай Б.В.

Бүгінде Қазақстанның ірі шаруашылықтарында аса жоғары бағаланатын асыл тұқымның тарихын еске түсіруге шақырамыз

Мы предлагаем вспомнить историю появления породы, которая сейчас занимает свое почетное место среди других в крупнейших хозяйствах Казахстана.

2010-11

Агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың 2010–2014 жылдарға арналған бағдарламасы қабылданды. Бағдарламада үй жануарларын сәйкестендіру жүйесіне ерекше мән беріледі.

2011 ж. Қазақстанның 12 шаруашылық нысаны Қазақтың ақбас етті тұқымды Ассоциациясы түрінде заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің бірлестігін құрды. Бір жылдан кейін Ассоциация «Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасы» болып өзгерді. Осы жылы асыл тұқымды зауыттар мен асыл тұқымды шаруашылықтар жойылып, оның орнына «тұқымдық мал» ұғымы пайда болды.

Принята программа развития агропромышленного комплекса на 2010–2014 годы. Особая роль в этой программе отводилась системе идентификации домашнего скота.

В 2011 г. 12 хозяйствующих субъектов Казахстана создали Объединение юридических лиц и индивидуальных предпринимателей в форме Ассоциация мясной казахской белоголовой породы. Через год Ассоциация была преобразована в Республиканскую Палату казахской белоголовой породы. В этом же году племенные заводы и племенные хозяйства были упразднены, появилось понятие «племенное животное».

2015-16

2015 ж. ауылшаруашылығы министрінің бұйрығымен асыл тұқымды малға мәртебе беру туралы ереже бекітілді.

2016 ж. 1 қаңтардан бастап асыл тұқымды малдың бірінші санатына әкелік жағынан асылдығы расталған жағдайда ғана берілетін болды.

В 2015 г. приказом министра сельского хозяйства утверждены правила о присвоении статуса племенным животным

С 1 января 2016 г. первая категория племенного животного могла присваиваться только скоту с подтвержденной родословной по отцовской линии..

Экспедиция «Один день из жизни Казахской белоголовой» в ТОО «ПЗ «Алабота» (Северо-Казахстанская область, РК)

2020

Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасында 270 мыңнан аса асыл тұқымды мал тіркелген. Палатаның басым бағыттарының бірі «Қазақтың ақбас тұқымы» етті брендін қалыптастыру болып табылады.

2020 жыл — Қазақтың ақбас тұқымының 70 жылдығы. Карантиндік шектеулерге байланысты мерейтойды атап өту келесі жылға ауыстырылды.

В Республиканской Палате казахской белоголовой породы зарегистрировано больше 270 тысяч племенных животных. Одним из главных направлений работы Палаты является создание мясного бренда «Казахская белоголовая».

В связи с карантинными ограничениями празднование юбилея перенесено на следующий год

Экспедиция «Один день из жизни Казахской белоголовой» в ТОО «ПЗ «Алабота» (Северо-Казахстанская область, РК)

Жақсылық Үшкемпіров

МАЛ ҰСТАСАҢ АСЫЛЫНАН ҰСТА

Жақсылық Үшкемпіров 1951 жылы 6 мамырда Жамбыл облысы Байзақ ауданы Тегістік ауылында дүниеге келген

КСРО-ның еңбек сіңірген спорт шебері, Қазақстанның еңбек сіңірген жаттықтырушысы, грек-рим күресінен қазақтан шыққан тұңғыш Олимпиада чемпионы

Әлем чемпионы (1981 жыл), Әлем кубогының иегері (1982 жыл), Еуропа чемпионатының күміс жүлдегері (1980 жыл)

«Қазақстанның Еңбек Ері» Алтын жұлдызының иегері, «Отан», I дәрежелі «Барыс», «Құрмет» ордендерінің иегері

Аңыз адам Жақсылық Үшкемпіров 2020 жылы 2 тамызда 69 жасында дүниеден өтті

Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасы мүшелері әріптесі, біртуар спортшы, елдің патриоты және Қазақтың ақбас асыл тұқымын қалпына келтіруде шын күрескер Жақсылық Үшкемпіровтің қазасына қайғырып көңіл айтады. Мәңгі есте сақтаймыз...

Жақсылық Үшкемпіров Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасын құруға атсалысқан көшбасшылардың бірі. Спорттағы толағай жетістіктері бір биікте тұрса, ал кейінгі жиырма жылдағы ата кәсібін жаңғыртуға арнаған еңбегі бір төбе. Кеңес одағы ғалымдары будандастырып шығарған Қазақтың ақбас сиырларының тарихи даму кезеңі мен оның бүгінгі таңдағы бағалы қасиеттері жайлы ағамыз бұл өмірдегі жарығы сөнбей тұрғандағы бізге берген арнайы сұхбатында әңгімелейді.

– Қазақтың ақбас сиырларын дүниежүзі біледі десем айып

етпейсіздер. Неге десеңіздер, сапасы жағынан болсын, етінің дәмі жағынан болсын, құнарлылығы мен бағасының қолжетімділігіне бүткіл қауым құрметпен қарайды. Қазақтың ақбас тұқымының Палатасын құратын кезде Киікбай деген азаматымыз өзі келіп ұсыныс жасады. Менің шаруашылығымда ол кезде мың жарым бастай Қазақтың ақбас сиыры бар болатын. Осы тұқымды шашпай, екеуіміз әрі қарай көбейту ісін жалғастырайық деді. Мен қуана келітім және біздің министрліктің табалдырығын тоздырып, ел-елді аралап, ауыл аймақтардағы үлкен ақсақалдармен кездесіп тұқымды

сақтап қалу бір бөлек, оны әрі жетілдіруге, дамытуға белсене араласқанымызды игі іс санаймын, – деді Жақсылық Үшкемпіров. Атқарған игі істерімен, еңбекқорлығымен және адал да жарқын бейнесімен ел есінде мәңгі сақталатын ағамыз әр сөзінде жастарға талмай еңбек етуді, қандай да қиыншылық болса мойымай, төзімділікпен тек алға басуды үгіттеп, насихат етеді.

Жамбыл облысы Байзақ ауданы Тегістік ауылында дүниеге келген Жақсылық Үшкемпіровтің негізгі мамандығы малшаруашылығымен байланысты. Өмірінің екінші үлкен тарауын осы салаға арнауы да бекер

емес. Дегенмен басты себеп, денсаулығына байланысты ендігі тіршілігін ауылда жалғастыруға тура келген болатын. Дәрігерлердің кеңесіне құлақ асып, сүтінің шипалы қасиетіне орай 150-ге жуық ешкі малымен Алматы облысы Балқаш ауданы

Бақанас ауылында шағын шаруашылығын бастаған. Кейін жолдастарының кеңесі бойынша «Мал ұстаған соң асылынан ұста» қағидасымен ел-елді аралап, Қазақтың ақбас, сантагертұра, әуликөл сынды асыл тұқымды ірі қара малдарын жиыстырады.

Нәтижесінде 150-ге жуық тұқымы бұзылмаған малмен «Жақсылық» асыл тұқымды мал өсіретін шаруашылығын кәсіби тұрғыда дамытуды қолға алған. Жылдар бойы осы саладағы тәжірибесін шыңдап, асыл тұқымды малдардың қадір-қасиетіне сай оларға жоғары сапада қызмет көрсетудің ізденісін бір сәтке де тоқтатпағаны көпке үлгі етер жақсы қасиет болып қала бермек. Жаңа технологиялар мен шетелдік тәжірибелерге сүйене отырып, тұқымның тазалығын сақтауға қашанда мән берген Жақсылық ағамыздың жас кәсіп иелерімен бөлісері көп еді.

– Қазақтың ер азаматтарына, оның ішінде жастарға айтарым, ата-бабамыздың

ҚАЗАҚТЫҢ ЕР АЗАМАТТАРЫНА, ОНЫҢ ІШІНДЕ ЖАСТАРҒА АЙТАРЫМ,
АТА-БАБАМЫЗДЫҢ ТӨЛ КӘСІБІМЕН АЙНАЛЫСҚАНЫҢ БЕРЕКЕСІ
МОЛ. ӘРИНЕ БҰЛ ОҢАЙ ШАРУА ЕМЕС, ӨЗІНДІК ҚИЫНШЫЛЫҚТАРЫ ДА
КЕЗДЕСЕДІ. БІРАҚ ЕШ УАҚЫТТА АЛҒАН БЕТТЕН ТАЙМАЙ, ЕЛІМІЗДІ ӘРІ
ҚАРАЙ ДАМУЫҒА АТСАЛЫСУ КЕРЕК.

төл кәсібімен айналысқанның берекесі мол. Әрине бұл оңай шаруа емес, өзіндік қиыншылықтары да кездеседі. Бірақ еш уақытта алған беттен таймай, елімізді әрі қарай дамытуға атсалысу керек. Қазақтың ақбас сиырларын өзімізде ғана емес, шетелдердегі сұранысын арттыруға әрекет жасау қажет. Мысалы, Өзбекстанға, Ресейге өткізіп келе жатқаныма үш жыл болды. Ал 2019 жылы қытайлық кәсіпкер жайлаудағы мың жарым бас асыл тұқымды малды экспортқа шығаруға келісімге отырайық деген ұсынысын білдірді. Мен келісімді басқаша ұсындым. Біздің асыл тұқымды 5 мың ірі қара малға олар соншасын әкеліп қоссын, экспортқа көбейгеннен кейін жіберіп отырамыз дедім. Шетелдіктермен осылай бірігіп жұмыс істесек ұтамыз. Ал қолдағы бар малды беріп қойсақ, орнын қалай толтырамыз?! – деді Жақсылық ағамыз бізге берген сұхбатында.

Малшаруашылығы қожалықтарына субсидия, демеуқаржы сияқты мемлекет тарапынан қолдаулар аса қажет екенін де ел ағасы алға тартады. Онсыз ет өнімін арзан бағада өткізу және оның өзін-өзі ақтауы екіталай. Себебі бір бұзаудың туылып, оның өсіп-жетілуіне үш жыл уақыт

өтіп кетеді. Үш жылдың ішінде оған қаншама жем-шөп, дәрі мен дәрумен екпелері керек және жұмысшылардың айлығы сияқты шығындары бар. Етке деген қажеттілік еш уақыт тоқтамаған, сол себепті Жақсылық Үшкемпіров бұл кәсіпке Үкіметтің қолдауы аса маңызды екенін айтады.

Жақсылық Жақсылықын айту – парыз, ағамыздың тозығы жеткен Мыңбаев ауылын қайта гүлдендіріп, ондағы қарапайым халықтың екі қолға бір күрек алып еңбек етуіне ықпал етіп, күнкөрісін әлдеқайда арттырған ерліктерін ауыз толтырып айтуға болады. Бос жатқан құнарлы жерлерді мал жайылымына тиімді пайдаланудың жолдарын нұсқап қана қоймай, сол жолдармен жүруді өзі бастап көрсетті. Оларды 10–15 малмен шектелмей, іріленуден қорықпауға шақырды. Ауыл тұрғындарына арнап өз қаржысына спорт кешенін, 100 орындық балабақша және қараусыз қалған ғимараттарды жөндеп, жас отбасыларға баспана етіп берді. Осы және өзге де игі істерін халық ешқашан ұмытпайды. Жақсылық ағамыз әрбір ер азамат бір-бір ауылды қолға алып, дәл осылай көріктендіріп, жағдайын жасап берсе еліміз әлдеқайда еңсесін тіктей

түсетінін әрдайым алға тартып жүруші еді. Жүрекжарды осы өсиеті қалталы азаматтардың назарынан тыс қалмаса игі.

Жақсылық Үшкемпіров әрбір жетістік пен жеңіс тек маңдайалды еңбекпен келетінін жақсы біледі. Ол 1980 жылы Мәскеуде өткен Олимпиадада грек-рим күресінен алтын медальді иеленіп, қазақтың атын әлемге танытқан алғашқы спортшы болды. Спортқа студент кезінен бастап араласқан палуан алдына нақты мақсат қойып, оған жетуде қашанда табандылық таныта білетін.

Автор: Улжан Шораева

Жаксылык Ушкемпиров

В ЖИВОТНОВОДСТВЕ НАДО ОТДАВАТЬ ПРЕДПОЧТЕНИЕ САМЫМ ЛУЧШИМ ПОРОДАМ

Члены Республиканской Палаты казахской белоголовой глубоко скорбят по поводу кончины своего коллеги, выдающегося спортсмена, патриота страны и истинного борца за восстановление Казахской белоголовой породы Жаксылыка Ушкемпирова. Светлая память...

Жаксылык Ушкемпиров родился 6 мая 1951 года в селе Тегистик Байзаковского района Жамбылской области.

Заслуженный мастер спорта СССР, заслуженный тренер Казахской ССР. Олимпийский чемпион по классической борьбе

Двукратный чемпион СССР (1975, 1980), серебряный призер чемпионата СССР (1978, 1979), бронзовый призер чемпионата СССР (1973, 1977), чемпион Спартакиады народов СССР (1975).

Удостоен звания «Қазақстанның Еңбек Ері».

Обладатель орденов «Отан», «Барыс» I степени, «Күрмет».

Человек-легенда Жаксылык Ушкемпиров скончался 2 августа 2020 года..

Жаксылык Ушкемпиров – один из предшественников создания Республиканской Палаты казахской белоголовой породы. Если его достижения в спорте находятся на одном высоком уровне, то на другой высокой планке – его преданность возрождению Казахской белоголовой в течение последних двух десятилетий. В эксклюзивном интервью нашему корреспонденту Жаксылык-ага рассказывал об историческом развитии белых коров, скрещенных советскими учеными, и их ценных свойствах

– Не будет преувеличением сказать, что весь мир знает Казахскую белого-

ловую породу. Все потребители ценят качество и вкус мяса, его питательную ценность и доступность. Когда формировалась Республиканская Палата казахской белоголовой породы, ко мне пришел человек по имени Кийкбай и сделал предложение. В то время у меня на ферме было около полутора тысяч Казахских белоголовых. Он предложил нам объединить усилия с целью продолжать размножение породы. Я с радостью согласился и сейчас считаю, что не напрасно я обивал пороги министерства, других официальных инстанций, но в итоге мы активно работаем для дальнейшего развития и улучшения породы,

– делился воспоминаниями Жаксылык Ушкempiров.

Жаксылык-ага, который являлся образцом трудолюбия, честности, всегда призывал молодежь много работать, не сдаваться перед трудностями и терпеливо двигаться вперед.

Жаксылык Ушкempiров родился в селе Тегистик Жамбылской области. Он получил образование по специальности «животноводство». И не случайно посвятил этой области вторую большую главу своей жизни. По состоянию здоровья он был вынужден продолжать жить в селе.

Следуя совету врачей употреблять больше молока ввиду его целебных свойств, он основал небольшую ферму в селе Баканас Балхашского района Алматинской области, где содержались около 150 коз.

Затем по совету друзей стал ездить по стране и по принципу «если занимаешься животноводством, то отдавай предпочтение самым лучшим породам» стал отбирать элитные породы, такие как Казахская белоголовая, Санта Гертруда, Ауликоль, в результате была создана профессиональная племенная ферма «Жаксылык», насчитывающая около 150 чистых пород.

Жаксылыку-ага, всегда не только уделявшему внимание чистоте породы, но и использовавшему новые

технологии и зарубежный опыт, было чем поделиться с молодыми специалистами.

– Я хотел бы сказать казахстанским мужчинам, в том числе молодежи, что продолжать традиции наших предков – это благословенное дело. Конечно, это непростая задача, есть определенные сложности. Но мы никогда не должны сдаваться, а делать все от нас зависящее для дальнейшего развития нашей страны. Необходимо постараться увеличить спрос на Казахскую белоголовую не только в нашей стране, но и за рубежом. Например, я три года сотрудничал с Узбекистаном и Россией. В 2019 году китайский бизнесмен предложил заключить договор об экспорте полутора тысяч голов племенного скота.

Я предложил ему другой вариант: привезти 5 тысяч голов и соединить с нашим племенным стадом, а уже потом, после размножения, отправить их на экспорт. Нам будет выгодно, если

мы будем работать с иностранцами таким образом. А если мы отдадим всех животных, которые у нас есть, как мы сможем это компенсировать?! – размышлял Жаксылык-ага.

Он также отмечал, что животноводческие хозяйства нуждаются в господдержке в виде субсидий и льготных кредитов. Без этого будет нелегко продавать мясную продукцию по низким ценам и окупать производство.

Вспоминая сегодня добрым словом нашего уважаемого Жаксылыка-ага, не можем не рассказать о том, как он возродил полуразрушенное село Мынбаев, помог простым людям в буквальном смысле взять в руки лопату и обеспечить себе достойную жизнь. Он собственным примером показал, как использовать пустующие плодородные земли для выпаса скота. Он научил сельчан не ограничиваться 10-15 животными, не бояться увеличивать количество. На свои средства отрестав-

тировал спорткомплекс, детский сад на 100 мест, заброшенные постройки для жителей села, обеспечил жильем молодые семьи. Люди никогда не забудут эти и другие его добрые дела. Жаксылык-ага всегда говорил, что наша страна зажила бы намного лучше, если бы каждый мужчина возродил хотя бы одно село. Есть надежда, что эта заповедь не останется незамеченной обеспеченными людьми.

Жаксылык Ушкempiров знал, что успех и победа приходят только в результате напряженной работы. Он выиграл золотую медаль по греко-римской борьбе на Олимпийских играх 1980 года в Москве и стал первым спортсменом, прославившим Казахстан на весь мир. Борец, который принимал участие в спортивных состязаниях со студенческих дней, он всегда ставил перед собой конкретные цели и делал все возможное для их достижения.

Я ХОТЕЛ БЫ СКАЗАТЬ КАЗАХСТАНСКИМ МУЖЧИНАМ, ЧТО ПРОДОЛЖАТЬ ТРАДИЦИИ НАШИХ ПРЕДКОВ – ЭТО БЛАГОСЛОВЕННОЕ ДЕЛО

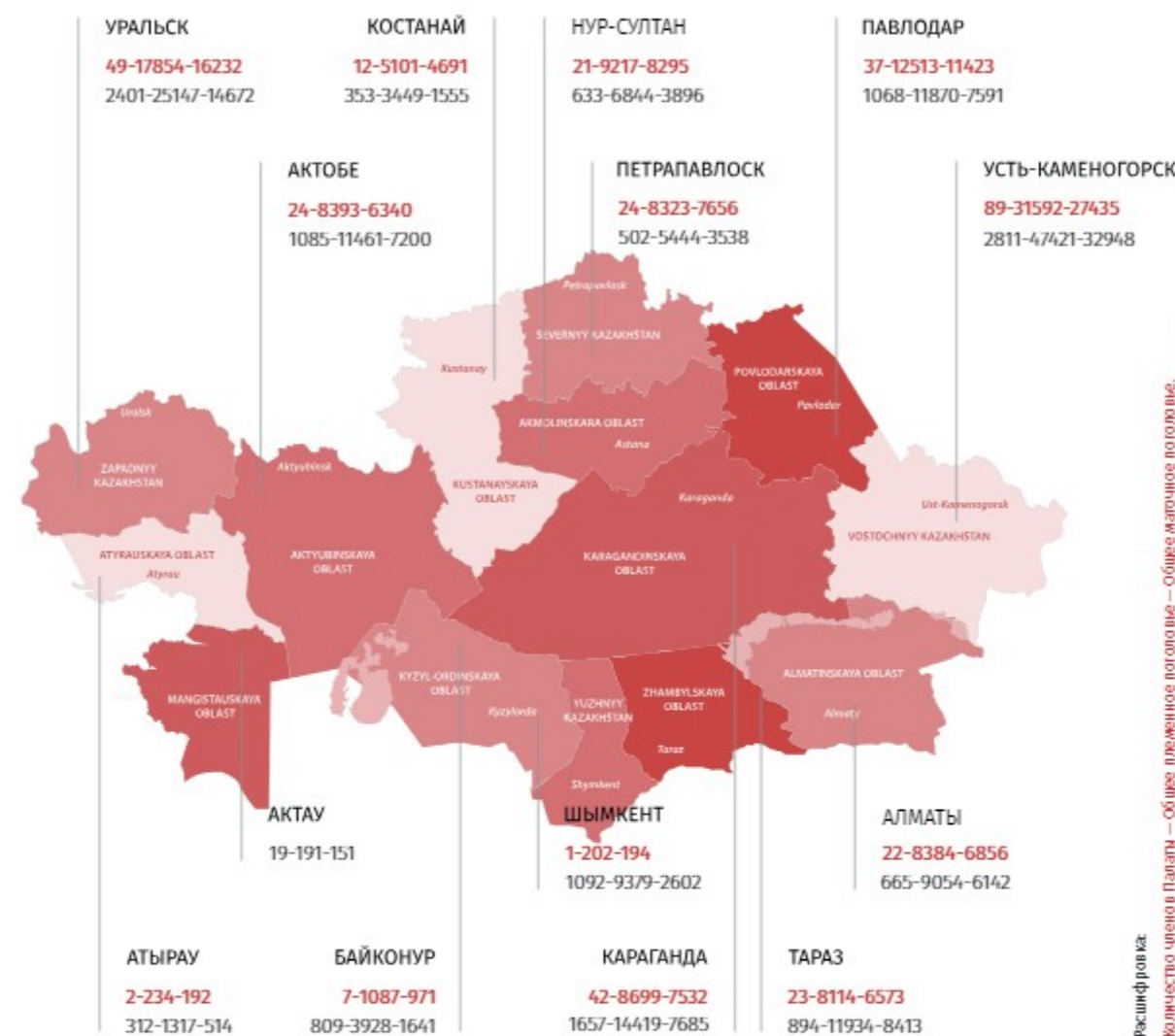
Автор: Улжан Шораева

01.11.2020 Ж. ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ПАЛАТА МҮШЕЛЕРІ ЖӘНЕ ШАРУАШЫЛЫҚТАРДЫҢ БАСҚАДА САНАТТАРЫ ҚҰРАМЫНДАҒЫ ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ АҚПАРАТТЫҚ КАРТАСЫ

ИНФОРМАЦИОННАЯ КАРТА НАЛИЧИЯ ПОГОЛОВЬЯ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ У ЧЛЕНОВ ПАЛАТЫ И ДРУГИХ КАТЕГОРИЯХ ХОЗЯЙСТВ ПО СОСТОЯНИЮ НА 01.11.2020 Г.

353

01.11.2020 ж. жағдай бойынша Палатаға мүше шаруашылықтардың жалпы саны
Всего по состоянию на 01.11.2020 г. – хозяйств-членов Палаты

Палата мүшелерінің жалпы саны/01.11.2020 жыл жағдайы бойынша Палата мүшелерінің ақпараттық талдау жүйесінде (АТЖ) тіркелген жалпы асыл тұқымды малдарының саны – 119 713 бас. Республика бойынша Палата мүшелігіне енген шаруа қожалықтарды

қоса есептегенде 14 325 шаруа қожалықта – 282 085 бас асыл тұқымды мал тіркелген, соның ішінде 353 Палата мүшелері. Жалпы Қазақтың ақбас тұқымы бойынша аналық малының саны – 205 538 бас, соның ішінде Палата мүшелігінде – 104 390 бас.

Количество членов Палаты / Численность зарегистрированного в ИАС племенного поголовья в них на 01.11.2020 г. в хозяйствах – членах Палаты – 119 713 голов. Всего зарегистрировано в ИАС племенного поголовья, включая не членов Палаты – 282 085

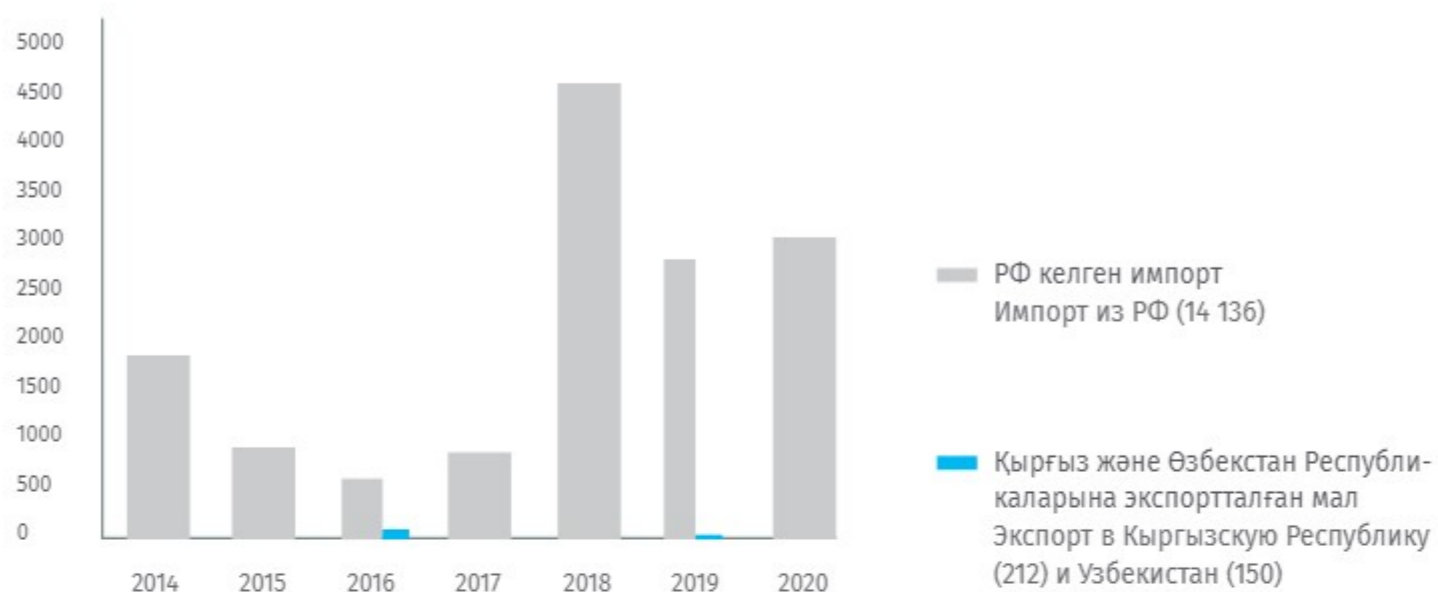
гол. в 14 325 хозяйствах, в т. ч. в 353 хозяйствах – членах Палаты. Всего маточного поголовья казахской белоголовой породы 205 538, в том числе в хозяйствах членах Палаты – 104 390 гол.

ресурсы ка.
Количество членов Палаты – Общее племенное поголовье – Общее маточное поголовье – Общее количество поголовья – Общее количество поголовья в хозяйствах членов Палаты

▲ ҚАЗАҚ АҚБАС В ЦИФРАХ

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМДЫ МАЛЫНЫҢ ЭКСПОРТ ЖӘНЕ ИМПОРТ БОЙЫНША АҚПАРАТЫ

ИНФОРМАЦИЯ ПО ЭКСПОРТУ И ИМПОРТУ ПЛЕМЕННЫХ ЖИВОТНЫХ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ

QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ ▼

QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ ▼

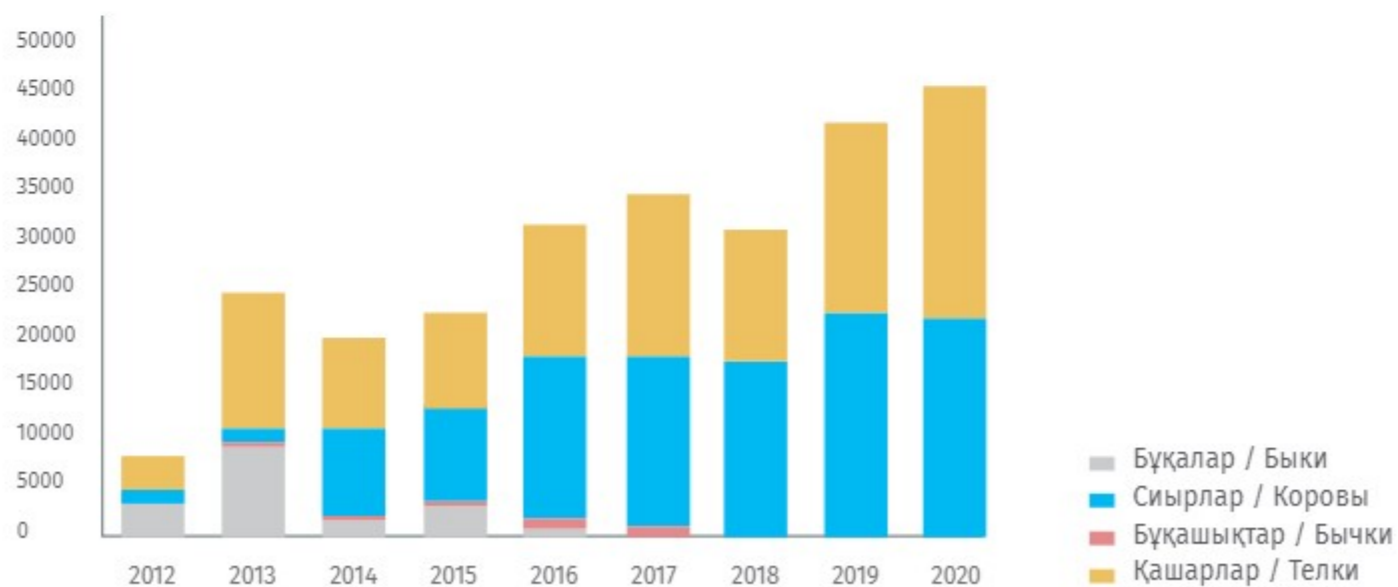
ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПАЛАТАСЫНЫҢ 01.11.2020 ЖЫЛ ЖАҒДАЙЫ БОЙЫНША ПАЛАТА МҮШЕЛЕРІНІҢ ЖАЛПЫ САНЫ

КОЛИЧЕСТВО ХОЗЯЙСТВ - ЧЛЕНОВ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ ПАЛАТЫ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ ПО СОСТОЯНИЮ НА 01.11.2020 Г.

№	Облыс/Область	Палата мүшелерінің жалпы саны / Всего членов Палаты	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Ақмолинская	21	1	4	9	2	1		1	1	2	2
2	Ақтүбинская	24		2	3	2	2	1			5	7
3	Алматынская	22	1	6	2	1	1	2				9
4	Атырауская	2					1		3	5		1
5	В-Казакстанская	89		36	1	5	15	9	1		7	8
6	Жамбылская	23		6	2	4	4				1	5
7	З-Казакстанская	49		15	10	4	6			1	7	7
8	Карагандинская	42		11	8	4	9	1			3	5
9	Костанайская	12		5	4	1	1					1
10	Кызылординская	7		3	1					1	1	2
11	Павлодарская	37		7	8	4	6				3	8
12	С-Казакстанская	24			10	3	4	1			2	4
13	Туркестанская	1							5	8		1
Итого вступило: Барлығы кірді:		353	2			30	50	14	18	9	31	60
Всего вышло из состава Палаты Мүшеліктен шыққандардың саны		63				4	2	19			3	8

2012-2020 ЖЖ. КЕЗЕҢІ АРАЛЫҒЫНДА ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫ МАЛДАРЫНЫҢ САТЫЛЫМ ДИНАМИКАСЫ (БАС)

ДИНАМИКА РЕАЛИЗАЦИИ ПЛЕМЕННЫХ ЖИВОТНЫХ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ ЗА ПЕРИОД 2012 -2020 ГГ. (ГОЛОВ)

QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ ▼

Атағы мен даңқы алысқа жеткен Қазақтың ақбас сиырының «туғанына» биыл 70 жыл толып отыр. Бүгінде бұл түліктің ат қойып, айдар таққан, өз алдына республикалық Палатасы бар. Ол текті түлікті Қазақстан бойынша түлетіп өсіріп жатқан шаруашылықтарды өзінің қанатының астына алып, қамқорлық танытып отыр. Республикалық Палатада алдыңғы толқын ағалардың аманаттап кеткен текті түлігін әрі қарай қасиеті мен қадірін бір мысқал да кемітпей, келер ұрпаққа аманаттау үшін еңбектеніп жатқан мамандар мұнда баршылық. Сол азаматтардың мұрындық болуының арқасында Қазақтың ақбас сиырының «мерейтойына» орай осынау айқарма бетте асыл малдың Ақжайық топырағында қашан, қалай дүниеге келген тарихынан әңгіме қозғамақшымыз.

Яғни 70 жыл аралығында асыл түліктің қызығы мен шыжығын көрген, оны өсіріп-өндіруге жоғары білімді маман ретінде 1970–2000 жылдары бір адамдай үлес қосқан ғалым-зоотехник, бүгінде Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасының БҚО бойынша атқарушы маманы Мақсат Кенжеұлы Балқыбаевпен болған сұхбатты назарларыңызға ұсынамыз.

*Есенжол Қыстаубаев,
Қазақстанның Құрметті журналисі*

Қазақтың аты аңызға айналған ақбас тұқымына 70 жыл

— Мақсат Кенжеұлы, Сіз институтты бітірген бойда Қазақтың ақбас сиырын өсірумен айналысып жатқан шаруашылыққа жұмысқа тұрыпсыз. Сіз онда жүріп Талғат Ишмақов, Алексей Черехаев, Федор Скобычкин сынды басшылармен, текті түлікті күндіз-түні мәпелеген малшылармен, мамандармен бірге жұмыс істепсіз. Қазақтың ақбас тұқымының тарихын, дүниеге келу жайын тарқатып бере аласыз ба?

— Тарқатып көрейін... Негізі Кеңес үкіметі кезінде етті көп беретін тұқымды мал өсіруге ұмтылыс пен ізденіс сонау 1928–1930 жылдардан басталған. Өйткені кеңестік жылдарда ет тапшылығы қатты сезілген. Етке деген сұранысты өтеу үшін амалсыздан сүтті бағыттағы сиырлар пышаққа ілініп кетеді екен. Ол әрі сүт өндіруге, әрі мал басын көбейтуге зиянын тигізген ғой. Осыдан келіп кеңестік мал мамандары мен ғалымдары алдында қай-қай жағынан да пайдалы етті бағыттағы ірі қараны шығару міндеті туындайды. Бұл үшін шетелдерден асыл тұқымды бұқалар алдырылды, сөйтіп герефорд тұқымды бұқалар Кеңес еліне алғаш рет 1928 жылы «аяқ басқан». Сөйтіп 1928–1933 жылдары

Англия мен Уругвайдан елімізге 1240 бас өндіруші-бұқа әкелінеді. Міне осы аталық малды жергілікті сиырлармен будандастырып, өнімділігі жоғары түлік алу жолындағы ұшан-теңіз селекциялық жұмыстар басталады. Асылдандыру жұмыстары үшін қазақ сиырларымен қатар, астархандық, қырғыздың, немістің сиырлары алынады. Бұл мәліметтер Николай Гончаровтың 2006 жылы Орынбордан шыққан «Исследователи» кітабында жазылған. Бірақ британдық герефорд пен қазақ сиырының «некесінен» туған түліктер қай-қай жағынан да ғалымдардың көңілінен шыға бастайды. Ауа райына төзімді, суыққа, ыстыққа қайғырмайды, ерекше күй талғамайды, жақсы жайылады, ерте жетіледі, тез салмақ жинайды, етті десең етті, сүтті десең сүтті. Тұқымдық қасиетін сақтағыштығы, оны келесі ұрпағына беретін артықшылығы тағы бар. Ғалымдар «жаңа туған» түлікке Қазақтың ақбас тұқымы деген ат береді.

Бұл тұқым қай жерде дүниеге келді, оны тым әріден қозғасақ. Қазақтың ақбас тұқымды сиырын дүниеге әкелер селекциялық жұмыстардың бастауында тұрған ғылыми-зерттеу институтын ашуға, оны мына біздің іргеміздегі

Орынбордың жерінде орналастыруға сол 1930 жылдарда жасы біразға келіп қалған орыстың ақсақал ғалымы, профессор Лискун Ефим Федотович мұрындық болған. Содан бастап Орынбормен қатар Батыс Қазақстандағы «Аңқаты» совхозында және еліміздің шығысы мен орталық облыстарында осы бағыттағы селекциялық жұмыстар қызу жүре бастайды. Арада жиырма жылдай уақыт өткенде, дәлірек айтсақ, 1950 жылы Ресейдің Орынборы мен Қазақстанның аумағында кейін аты аңызға айналатын Қазақтың ақбас тұқымы дүниеге келеді.

Айта кетсек артық болмас, араға бір жыл салып, аталмыш тұлкіті дүниеге әкелу жұмыстарының басы-қасында болған Орынбордың сүтті және етті бағыттағы малшаруашылығы ғылыми-зерттеу институты директорының орынбасары Константин Акопян мен «Броды» совхозының директоры Павел Жорноклей Сталин атындағы I дәрежелі КСРО Мемлекеттік сыйлығына ие болады. Бұл сол кездегі өлшеммен алғанда жай жеңіс емес, селекция саласындағы ғажайып жеңіс әрі ерлік еді!

Анау «Броды» совхозы деп отырғанымыз біздің «Аңқаты» совхозы сияқты болашақ Қазақтың ақбас тұқымын шығаратын селекциялық жұмыстарды кеңінен жүргізген шаруашылық қой. Осы совхоздың директоры болған жоғарыдағы Павел Жорноклей Сталиндік сыйлық алғанға дейін біздің «Аңқаты» совхозында жұмыс істеген. Атажұрты Украинадан 18 жасында аттанған бұл азамат әуелі агрозоотехникумды бітіреді. Біраз жерде жұмыс істеп, көзге түседі. Кеңес Одағының «Союзскотоводобъединение» тресі 1935 жылы оны «Аңқатыға» аға зоотехник етіп жұмысқа жолдаған екен. Бұл кезде «Аңқаты» совхозы Орынбор ғылыми-зерттеу институтының ірі қараның текті тұқымын шығару

жолындағы селекциялық және асылдандыру жұмыстарының тәжірибелік шаруашылығы есептелінетін. Жорноклей оған дейін Шыңғырлау ауданында екі жыл жұмыс істепті. Сөйтіп аға зоотехник қазақ топырағында болашақта дүниеге келетін Қазақтың ақбас тұқымды сиырын шығару жолындағы ұшан теңіз жұмысқа кірісіп кетеді. «Аңқатының» өз адамына айналған Жорноклей күндердің күнінде аса білімді, мәдениетті, ғалымдығына бәс жетпейтін Константин Акопянмен қоян-қолтық еңбек етеді. Екі ғалымның Аңқаты жеріндегі осы кездесуі кейін үлкен жолдастыққа, бара-бара мүдделес, мақсаттас достыққа, әріптестікке айналған. Акопян да аңқатылық малшылармен тонның ішкі бауындай болып кетеді.

Енді осы арада қазақ мамандары болды ма? Олар болды ғой. «Аңқаты» совхозының мал тұқымын асылдандыру жөніндегі даңқты жолын жалғастырып «Чапаев» асыл тұқымды мал зауыты (қазіргі «Шағатай») шықты. «Аңқатыдан» кейін Қазақтың

ақбас тұқымын көбейтуге зор үлес қосқан оның атағы сонау бір жылдарда дүниенің төрт бұрышына жетіп, дүрілдеп тұрды. Онда өсірілген тұлкітер Мәскеудің Халық шаруашылығы жетістіктерінің көрмесіне қатысып, талай рет көрменің алтын медалімен марапатталды. Одан да әрі асып, Германияның Лейпциг қаласында өткен Халықаралық «Агро-76» көрмесіне қатысқан «Чапаев» асыл тұқымды мал зауытының 18 айлық бес бұқашығы көрменің жүлдесін жеңіп алып, сол жерден оларды Италия мемлекеті аяғын жерге тигізбей сатып алып кеткен. Сондай-ақ, осы мал зауытынан асыл тұқымды бұқалардың ұрықтары Чехословакия, Венгрия, Польша елдеріне сатылды. Облысымызда Қазақтың ақбас сиырын шығарып, өсірумен айналысқан бұл шаруашылықтарды әр жылдарда Талғат Ишмақов, Алексей Черкаев, Федор Скобычкин сынды білікті де қажырлы басшылар басқарды. Нина Корина, Александр Ворожейкин, Қуаныш Қойбағаров, Сағат Ғабдолов сынды мамандар ортақ іске үлкен үлес қосты. Ал малшыларға келетін болсақ,

Қазақтың ақбас сиыры өзінің атағымен қатар өзін баққан талай майталман малшыларды даңққа бөледі. Сонау 50–60–70 жылдарда әкелі-балалы-немерелі Төрәлиевтер, әкелі-балалы-немерелі Ахметовтер, әкелі-балалы Шошақовтар, Сағат Ғабдолов, Бәтима Әленова, немересі Аманкелді Әленов, Өте Мусин, Бақтығали, Мақсот Әбілғазиевтер, Фазыл Тоқлиев, Қабекес Серғалиев, Қуанғали, Қалеш Жұмашевтар, Қажы, Қобланды Күнісовтер, әкелі-балалы Мақсот, Қуаныш Жұбандықовтар, Мұхамеджан Боранбаев, ғалым Бакиров, Қаяз Абдушевтардың атақтары облысқа, республикаға, одаққа кеңінен мәлім болды ғой. Олардың арасында Социалистік Еңбек Ерлері, КСРО-ның, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік сыйлығының лауреаттары, ордендердің иегерлері болғанын халық әлі ұмыта қойған жоқ. Әрине бұл жерде майталман малшылар тіптен көп болған. Олардың бәрінің бірдей есімдерін атай алмай отырғанымызға олардың ұрпақтарынан ғафу өтінеміз.

— Кезінде Кеңес одағын айтпағанда шетелдерге дейін даңқы жеткен Қазақтың ақбас сиырының облыстағы бүгінгі жағдайы қандай? Қалай өсіп-өніп жатыр?

— Нарықтық қатынастардың алғашқы жылдарындағы ауыртпалықтар, жекешелендіру жұмыстары Қазақтың ақбас сиырларының да санын ойсыратып кетті. Шаруашылықтар тараған соң-ақ селекциялық асылдандыру жұмыстары қожырады. Дегенмен «Жыртық үйдің де Құдайы бар» дегендей, ғалымдарымыздың, мамандарымыздың, малшыларымыздың табандылығы және қажырлылығының арқасында Қазақтың ақбас тұқымы азайса да аман! Тектік қадірі мен қасиетін жойған жоқ, ең бастысы! Оның бер жағында асыл малды қорғау, қолдау, әрі қарай өсіріп, өндіру жолында

тер төгіп жатқан шаруаларды демей үшін республикалық Палата құрылып, бұл саланың бағы жана бастады. Осы күндерде облысымызда бұл тұлкіті өсірумен 12 аудан мен Орал қаласында 186 шаруашылық айналысады. Олардағы Қазақтың ақбас тұқымы 42 мың бас төңірегінде. Асыл малды өсіріп жатқан аудандарға жекелей тоқталатын болсақ, он мыңнан аса баспен саны жағынан Ақжайық ауданы алдыңғы орынды бермей келеді. Соның ішінде Ерболат Құрманғалиевтің «Сәбит» ШҚ, Қанат Досқалиевтің «Аманер» ШҚ, Зайдөк Өтеғалиевтің «Нығмет» ШҚ, Бөкей Ордасы ауданынан Рауан Мұхаметшиннің «Рауан» ШҚ, Насихат Саматовтың «Курорт» ШҚ, Еркін Жабасовтың «Береке» ШҚ, Бәйтерек ауданының Серік Шонайбековтің «Шонайбеков» ШҚ, Теректі ауданынан Игорь Климовтың «Қазақбас» ЖШС, Ғатауолла Ашығалиевтің «Агрофирма Ақас» ЖШС, Жаңақала ауданынан Айдар Еспанбетовтің «Айдар» ШҚ, Бекболат Жағыпаровтың «Хафиз» шаруа қожалықтарын ерекше атап өтуге болады.

Сөзімнің тоқетерінде Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасы аясында текті тұлкіті түлетіп жатқан барша қазақстандық шаруаларды, ғалымдарды, мал мамандарын асыл тұқымның 70 жылдығымен құттықтаймын! Еліміздің экономикасын еселеу жолындағы еңбектері еселене берсін!

Республикалық Палатада алдыңғы толқын ағалардың аманаттап кеткен текті тұлкіні әрі қарай қасиеті мен қадірін бір мысқал да кемітпей, келер ұрпаққа аманаттау үшін еңбектеніп жатқан мамандар мұнда баршылық.

Легендарной Казахской белоголовой породе - 70 лет

В этом году исполняется 70 лет со дня рождения знаменитой Казахской белоголовой породы. Сегодня у нее есть не только собственное название, но и одноименная Республиканская Палата, главной задачей которой является развитие племенных хозяйств Казахстана. В Республиканской Палате делают все для того, чтобы передать будущим поколениям ценное наследие отцов и дедов, в частности, сохранить Казахскую белоголовую породу.

Накануне этого славного юбилея предлагаем вам сделать экскурс в историю, когда и как на земле Акжайык появилась эта благородная порода. Об этом мы говорили в интервью с Максотом Кенжеевичем Балкыбаевым, ученым-зоотехником, который с 1970 года и по сей день вносит свой вклад в развитие Казахской белоголовой породы, а сегодня работает в филиале Республиканской Палаты казахской белоголовой породы в ЗКО.

— **Максот Кенжеулы, по окончании института Вы устроились на ферму по разведению Казахских белоголовых коров. Там вы работали с такими лидерами, как Талгат Ишмаков, Алексей Черехаев, Федор Скобычкин, пастухами и специалистами, которые днем и ночью «выращивали» породу. Поделитесь воспоминаниями, как все начиналось...**

— Поиск мясных пород начался в советское время в 1928–1930 годах, потому что в те годы мяса очень не хватало. Чтобы удовлетворить спрос, под нож пускали дойных коров. Это наносило ущерб как производству молока, так и животноводству в целом. И тогда перед зоотехниками и учеными встала задача выращивать полезный во всех отношениях мясной скот. Для этой цели из-за границы были завезены племенные быки, это были быки породы герефорд, которые впервые прибыли в Советский Союз в 1928 году. Так, в 1928–1933 годах из Англии и Уругвая было импортировано 1240 быков. Это начало селекционной работы по скрещиванию этих самцов с местными коровами и получению высокоурожайного корма. Помимо казахских коров для разведения исполь-

зовались астраханские, киргизские и немецкие коровы. Об этом подробно рассказано в книге Николая Гончарова «Исследователи», изданной в Оренбурге в 2006 году. Продукт скрещивания британского герефорда и казахской коровы во многом порадовал ученых. Устойчив к погодным условиям, не страдает от холода и жары, не имеет переменчивого настроения, хорошо развивается, рано созревает, быстро набирает вес. Также есть преимущество сохранения родословной, которая передает ее следующему поколению. Ученые называли «новорожденных» коров Казахской белоголовой породой.

Профессор Лискун Ефим Федотович, пожилой русский ученый, в 1930-х годах руководил открытием научно-исследовательского института, расположенного в Оренбурге, недалеко от нас, который одним из первых стал заниматься разведением Казахских белоголовых коров. С тех пор наряду с Оренбургом, в совхозе «Анкаты» в Западном Казахстане, а также в восточных и центральных регионах страны полным ходом идет племенная работа в этом направлении. Примерно через двадцать лет, в 1950 году, на территории

Оренбурга, России и Казахстана родилась легендарная Казахская белоголовая порода.

Отметим, что через год заместитель директора Оренбургского НИИ молочного и мясного животноводства Константин Акоюн и директор Бродовского совхоза Павел Жорноклей, которые стояли у истоков производства этого продукта, получают Государственную премию СССР имени Сталина! Тогда это была не просто победа, а потрясающая победа и подвиг в области селекции!

Совхоз «Броды», который, как и наш совхоз «Анкаты», провел обширную селекционную работу по производству будущих казахских белых пород, тогда возглавлял Павел Жорноклей. До получения Сталинской премии он работал в нашем совхозе «Анкаты». Парень из Украины окончил агрозоотехнический техникум. В 1935 году советский трест «Союзскотоводобъединение» направил его в Анкаты на работу старшим зоотехником. В то время совхоз «Анкаты» был опытным хозяйством селекционно-племенной работы Оренбургского НИИ по производству племенного скота. До этого Жорноклей два года проработал в Шынгырлауском районе. Таким образом, он стал одним из тех, кто стоял у истоков зарождения новой породы.

Жорноклей однажды имел счастье работать рука об руку с Константином Акоюном, высокообразованным, культурным и известным в научных кругах человеком. Эта встреча двух ученых на земле Анкаты позже превратилась в большую дружбу и партнерство. Акоюн тоже становится своим человеком в среде анкатинских пастухов.

Славный путь животноводства совхоза «Анкаты» продолжил племенной завод «Чапаев» (ныне «Шагатай»). После успеха «Анкатей» слава о Казахской белоголовой породе разлетелась по

всему свету. Казахские белоголовые коровы принимали участие в Московском ВДНХ и неоднократно удостоивались золотых медалей на выставке. Более того, на Международной выставке «Агро-76» в Лейпциге (Германия) пять 18-месячных быков с Чапаевского племенного комбината стали призерами и тут же были куплены одним из итальянских предприятий. Семя племенных быков продавали в Чехословакию, Венгрию и Польшу. Эти хозяйства, которые занимались разведением Казахских белоголовых пород в нашем регионе, в разные годы возглавляли такие умелые и трудолюбивые руководители, как Талгат Ишмаков, Алексей Черехаев, Федор Скобычкин. Такие специалисты, как Нина Корина, Александр Ворожейкин, Куаныш Койбагаров, Сагат Габдолов внесли большой вклад в общее дело. Что касается пастухов, то Казахская белоголовая порода своей славой обязана многим отважным пастухам, которые ухаживали за ней. Еще в 50–60–70-е годы династии Торалиевых, Ахметовых, Шошаковых, а также Сагат Габдолов, Батима Аленова с внуком Аманкельды Аленовым, Оте Мусин, Бактыгали и Максот Абельгазиевы, Фазыл Тоқлиев, Кабекес Сергалиев, Куангали и Калеш Жумашевы, Кажи и Кобланды Кунусовы, отец и сын Максот и Куаныш Жубандыковы, Мухамеджан Боранбаев,

Константин Акоюн и директор Бродовского совхоза Павел Жорноклей, которые стояли у истоков производства этого продукта, получают Государственную премию СССР имени Сталина! Тогда это была не просто победа, а потрясающая победа и подвиг в области селекции!

Галым Бакиров, Каяз Абдушев были широко известны в регионе, республике и даже в союзе. Среди них были Герои Социалистического Труда, лауреаты премии СССР, Государственной премии Республики Казахстан, кавалеры орденов. Конечно, работников хозяйств было намного больше. Мы приносим извинения их потомкам за то, что не смогли назвать их всех.

— Какова сейчас ситуация с Казахской белоголовой породой?

— Трудности первых лет рыночных отношений, приватизация снизили поголовье Казахской белоголовой породы. Как только фермы распустили, селекционно-племенные работы тоже перестали вестись. Однако благодаря настойчивости и упорству наших ученых, специалистов и пастухов Казахская белоголовая порода выжила, даже если и уменьшилась в количестве! Главное — не потерять исконное

достоинство и качества! И здесь надо отметить, что Республиканская Палата была создана для защиты, поддержки и поддержки фермеров, которые упорно работают для дальнейшего разведения и производства скота. В настоящее время выращиванием этой продукции в области занимаются 186 хозяйств в 12 районах и городе Уральске. В них около 42 тысяч Казахских белоголовых коров. По площадям выращивания скота Акжайыкский район не уступает по численности. В том числе крестьянское хозяйство «Сабит» Ерболата Курмангалиева, крестьянское хозяйство «Аманер» Каната Доскалиева, крестьянское хозяйство «Нигмет» Зайдока Утегалиева, крестьянское хозяйство «Рауан» Рауана Мухаметшина из Бокей-Ордасинского района, крестьянское хозяйство «Курорт» Насихат Захалиева, крестьянское хозяйство «Береговой». Особо следует отметить фермерское хозяйство Шонайбекова «Шонайбеков», ТОО «Казахбас» Игоря

Климова из Теректинского района, ТОО «Агрофирма Акас» Гатауоллы Ашыгалиева, фермерское хозяйство Айдара Эспанбетова «Айдар» из Жанакалинского района, фермерское хозяйство Бекболата Жагыпизова «Хафизаров».

В заключение хочу поздравить всех казахстанских фермеров, ученых и зоотехников с 70-летием Казахской белоголовой породы! Да умножится ваш труд по увеличению породы и, как следствие, стремление к росту экономики страны!

EMBC-KZ — СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБЛАСТИ СКОТОВОДСТВА

- 1 ЗАБОТА О КЛИЕНТЕ;
- 2 КАЧЕСТВО;
- 3 ЛУЧШЕЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА РЫНКЕ;

Зарубежные и отечественные производители оборудования ПОД ОДНИМ КРЫЛОМ:

- ИДЕНТИФИКАЦИЯ СКОТА — RFID, ушные бирки, подкожные чипы, тату и тавро, а также современные переносные и стационарные сканеры для идентификации КРС, МРС, лошадей;
- ЗАБОТА О СКОТЕ — современные отечественные и зарубежные решения для фиксации скота помогут быстро и бес стресса провести зоотехнические и ветеринарные мероприятия;
- КОРМЛЕНИЕ — кормосмесители Кеерап это последнее слово науки в вопросах контроля кормления СХ животных. Вы будете точно знать, что съели ваши животные не выходя из офиса;
- КОНСАЛТИНГ — ищете новое оборудование, но боитесь ошибиться? Тогда Вам стоит позвонить в EMBC-KZ.

+7 776 136 83 63
+7 777 951 81 81

V-CON — «ЗДОРОВЫЙ СКОТ, ЛЕЧИТЬ НЕ НАДО»

Консалтинговая компания **V-CON**, под руководством д. в. н. **Курманова Б. А.** предлагает надежные решения Ваших проблем по следующим вопросам:

- ВЕТЕРИНАРИЯ — профилактика и лечение;
- ВЕТЕРИНАРНЫЕ ПРЕПАРАТЫ — без посредников;
- АУДИТ — полноценный анализ состояния Вашей фермы;
- ОЦЕНКА — бонитировка КРС;
- КОРМЛЕНИЕ — составление оптимального рациона;
- ВЕДЕНИЕ И ОБУЧЕНИЕ по работе в программе ИАС и Qoldau;
- ДОВЕРИТЕЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ хозяйством (ОП, репродуктор) — оплата при получении результата;

Шаруа қожалықтарының деңгейіне қарай класстарға бөлу критериялары 2021 жылдың 1 шілдесінен қолданысқа енгізу мақсатында танысып, ұсыныс беру үшін жолданады

Критерии распределения хозяйств на классы направляются для ознакомления и предложений, планируются для принятия и использования с 1 июля 2021 года

IV класс

Шаруашылықтар малдарды сатылымға қоя алмайды. Хозяйства не могут реализовать племенных животных

- ✓ Табындағы асыл тұқымды малдарды тұқымсыз малдар тобымен бірге бағып-күту;
- ✓ Асыл тұқымды есепті жүргізілмеуі;
- ✓ Раскол мен малды бекіткіш-станоктың болмауы;
- ✓ Таразының болмауы;
- ✓ Малдың өнімділігі жайында ақпаратты уақытылы АТЖ-ға енгізілмеуі.
- ✓ Содержание племенных животных с беспородным скотом;
- ✓ Отсутствие племенного учета;
- ✓ Отсутствие раскола и станка-фиксатора;
- ✓ Отсутствие весов;
- ✓ Несвоевременное внесение информации по продуктивности в ИАС.

III класс

Шаруашылықтар II санатты бұқашықтар мен қашарларды тек шектеулерге сай (с ограничением) ғана сатылымға қоя алады. Хозяйства могут реализовать бычков и телок 2 категории с ограничением

- ✓ Табындағы асыл тұқымды және тұқымсыз малдар тобын жеке күтіп-бағу;
- ✓ Бекітілген үлгілер (етті бағыттағы № 3,4,5,6) бойынша шаруашылық ішіндегі асыл тұқымды есепті жүргізу;
- ✓ Расколдың болуы;
- ✓ Малды бекіткіш-станоктың болмауы;
- ✓ Қолданыстағы (жұмыс істеп тұрған) таразының (механикалық, электрондық) болуы;
- ✓ Малды таңбалауда қосымша заманауи әдістердің (тату, чип, тавро) қолданылмауы;
- ✓ Малдың өнімділігі жайында ақпаратты уақытылы АТЖ-ға енгізуі.
- ✓ Содержание племенных животных с беспородным скотом;
- ✓ Не полное ведение племенного учета по утвержденным формам (Мяс 3, 4, 5, 6);
- ✓ Наличие раскола;
- ✓ Отсутствие фстанка-фиксатора;
- ✓ Наличие действующих (механических или электронных) весов;
- ✓ Отсутствие дополнительных методов мечения (тату, чип, тавро);
- ✓ Не своевременное внесение информации по продуктивности в ИАС.

II класс

Шаруашылықтар 2 категориялы бұқашықтар мен қашарларды сатылымға қоя алады. Хозяйства могут реализовывать бычков и телок 2 категории

- ✓ Табындағы асыл тұқымды және тұқымсыз малдар тобын жеке күтіп-бағу;
- ✓ Бекітілген үлгілер (етті бағыттағы № 3,4,5,6) бойынша шаруашылық ішіндегі асыл тұқымды есепті жүргізу;
- ✓ Расколдың және малды бекіткіш-станоктың және қолданыста механикалық немесе электрондық таразының болуы;
- ✓ Малды қосымша электрондық әдістермен тіркеу (RFID биркалары немесе тері асты чипі);
- ✓ Малдарды тиеуге және түсіруге арналған (трап) басқыш қондырғының болуы;
- ✓ Малдың өнімділігі жайында ақпаратты уақытылы АТЖ-ға (ақпараттық талдау жүйесі) енгізу.
- ✓ Раздельное содержание племенных животных и беспородного скота;
- ✓ Ведение внутрихозяйственного племенного учета по утвержденным формам (Мяс 3, 4, 5, 6);
- ✓ Наличие раскола и станка-фиксатора и действующих механических или электронных весов;
- ✓ Использование дополнительных методов Электронной идентификации животных (RFID бирка или подкожный чип);
- ✓ Наличие трапа для погрузки и разгрузки животных;
- ✓ Своевременное внесение всей необходимой информации в ИАС;

I класс

Шаруашылықтар I және II санатты бұқашықтар мен қашарларды сатылымға қоя алады. Хозяйства могут реализовывать бычков и телок 1 и 2 категории

- ✓ Малдарды міндетті түрде электронды тіркелуі (RFID биркалары немесе тері асты чипі);
- ✓ Малдарды міндетті түрде қосымша тіркелуі (ТАТУ, ТАВРО);
- ✓ Расколдың және заманауи үлгіде бекіткіш-станоктың (станка-фиксатора), электрондық таразының болуы;
- ✓ Бекітілген (етті бағыттағы № 3,4,5,6) үлгілері бойынша шаруашылық ішіндегі асыл тұқымды есепті толыққанды жүргізу;
- ✓ Малдарды тиеуге және түсіруге арналған (трап) қондырғының болуы;
- ✓ Қысқы кезеңде малды толық көлемде азық қорымен қамтамасыз ету;
- ✓ 250 бастан кем емес асыл тұқымды аналық сиырлардың болуы;
- ✓ Малды қорада бағып-күту кезінде судың үнемі болуын қамтамасыз ету;
- ✓ Малды бағып-күтуге арналған базада қоршаудың болуы;
- ✓ Малды өз төлі есебінен көбейту үшін қолдан ұрықтандыруды жүргізу;
- ✓ Бірінші санатты бұқашықтар мен қашарлардың әкесін растау үшін ДНК тест өткізу;
- ✓ Бұқашықтарға өз өнімділігі бойынша сынақ жүргізу.
- ✓ Обязательная электронная идентификация животных (RFID БИРКА или подкожный чип);
- ✓ Обязательная дополнительная идентификация животных (тату, тавро);
- ✓ Наличие раскола и современного станка-фиксатора, действующих электронных весов;
- ✓ Ведение внутрихозяйственного племенного учета по утвержденным формам (Мяс 3, 4, 5, 6);
- ✓ Наличие трапа для погрузки и разгрузки животных;
- ✓ Обеспечение кормами в полном объеме в зимний период;
- ✓ Наличие не менее 250 племенных коров;
- ✓ Обеспечение на ферме постоянного доступа к воде в период стойлового содержания;
- ✓ Наличие ограждения животноводческой фермы (базы);
- ✓ Проведение искусственного осеменения при воспроизводстве;
- ✓ Проведение днк теста для подтверждения отцовства ПО бычкам и ТЕЛОЧКАМ на 1 категорию;
- ✓ Проведение испытания бычков по собственной продуктивности.

ТЕКТИ МАЛДЫҢ ТЕГІН БІЛГЕН АЗАМАТ

Етті бағыттағы герефорд тұқымы мен жергілікті тұқымсыз сиырларды сіңіре будандастыру арқылы Қазақтың ақбас тұқымының Асыл тұқымды ірі қара малдарды будандастыру арқылы қазақтың ақбас сиырларының брендін қалыптастыруда еңбегі орасан ауылшаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Бозымов Қазыбай Қараұлы мал тұқымын асылдандырудың жетпіс жылдық тарихи кезеңі мен бүгінге дейінгі жетістіктері және оны дамытудағы жаңа қажеттіліктер жайлы кеңінен баяндайды.

Бозымов Қазыбай Қараұлы

Еңбекпен өлшенген дара жол

Менің өмірім мен еңбек жолымның маңызды кезеңдерінің барлығы Батыс Қазақстан ауылшаруашылығы институтымен тығыз байланысты. Яғни осында кафедра көмекшісі қызметінен бастап, аспирант, жеке мал шаруашылығы кафедрасының доценті, зооинженерлік факультеттің деканы, Батыс Қазақстан аграрлық университетінің бірінші проректоры, одан кейін Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ректорына дейінгі лауазымдық қызметтерді абыроймен атқардым. 1982 жылдың қарашасында Сібір малшаруашылығы ғылыми-зерттеу және жобалау-технологиялық институтында (Новосибирск қаласы) ауылшаруашылығы ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертациялық жұмысымды, ал 1994 жылы «Батыс Қазақстанның шөлейт жағдайында таза сиыр етін өндіру кезінде мал шаруашылығындағы технология мен селекцияның қазіргі жағдайы және оны жетілдірудің әдістері» тақырыбында докторлық диссертациямды

Автор: Ұлжан Шораева
Қонақ: Қазыбай Бозымов

сәтті қорғап шықтым. Осы уақытқа дейін 233 ғылыми, оқу-әдістемелік еңбек, соның ішінде «Қазақтың ақбас сиыры» және «Түйе шаруашылығы» монографиялары, асылдандыру, ауыл шаруашылығы жануарларының өнімділігі мен асыл тұқымдық қасиеттерін арттыруға арналған ұсынымдар мен нұсқаулықтар жаздым. Мұның бәрі әрине тәжірибеге сүйене отырып жазылған дүниелер. Қазіргі уақытта Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университет Қазақстан Республикасы Ауылшаруашылығы министрлігімен жасалған 10.09.2018 жылғы № 22 келісім-шартына сәйкес 2018–2020 жылдарға арналған 267 «Ғылыми — зерттеулер және біліктіліктің қолжетімділігін арттыру» бюджеттік бағдарламасы, 101 «Бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберіндегі ғылыми зерттеулер жүргізу» бағдарлама бөлімі, 156 «Зерттеулер мен консалтингтік қызметтерді төлеу» ерекшелігі бойынша BR06249373 «Ірі қара шаруашылығында селекция әдістерінің тиімділігін арттыру» бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру жобасының координаторы болып табыламын.

Асыл тұқымның алғаш будандастырылуы

Ірі қара малды, оның ішінде сиыр тұқымын асылдандыру жұмыстарында өте белсенді болдым. Кеңестік заманда халықтың әлеуметтік жағдайын жақсарту мен азық-түлікпен қамтамасыз ету мәселесі көптеген жаңа бастамаларға себепші болғаны рас. Мәскеуде 1929 жылы бүкілодақтық ауылшаруашылық ғылымдары академиясы ашылса, 1930 жылы Орынборда бүкілодақтық етті малшаруашылығы ғылыми-зерттеу институты құрылған болатын. Ондағы негізгі жұмыстар асыл тұқымды малдардың саны мен сапасын жақсартуға бағытталған еді. Нәтижесінде қазақ және қалмақ сиырларын герефорд бұқасымен будандастыру арқылы жаңа ірі қара тұқымы шығарылды. Қазақстан мен Ресейде шығарылған бұл асыл тұқым 1932–1950 жылдар аралығында үздіксіз зерттеу нысанында болды. Яғни бірінші будандастырудан алынған сиырларды бір-бірімен салыстырып, олардың жергілікті жерге қалай жерсінгендігі, өсіп-өнуі, еттілігі мен сүттілігі толықтай зерттеліп, ол туралы әдістемелік нұсқаулықтар жазылып, жиырма жыл бойы жіті бақылаудан түспеді. Батыс Қазақстан облысы, Ақтөбе, Оңтүстік Қазақстан облысы, Шығыс Қазақстан облысы, Қарағанды, Семей өңірлерінде де ғылыми жұмыстар қарқынды жүргізіліп, асыл тұқым ғылыми түрде мойындалған соң Қазақтың ақбас тұқымы деген атау берілді.

Үш маңызды кезең

Қазақтың ақбас тұқымы 1964 жылға дейін саны мен сапасы жағынан дами түсті. Дегенмен осы жылы асыл тұқымды сиырлардың сапасы сынға ұшырай бастады. Өйткені сиырларды сүт алу мақсатында саууды қолға алды. Негізінен жас бұзаулардың өсіп-өнуі анасының сүтіне тікелей байланысты. Мысалы, біз бұзауларды сегіз айында анасынан бөліп аламыз. Ал сегіз айда бір сиыр 1231 келі сүт беретін болса, бұзау осынша сүтке тоймай, нәтижесінде олар жеткілікті деңгейде өспей қалады. Осындай екі жақты пікірталас немесе түсініспеушілік 1970

жылға дейін созылды. Бұл олқылықтар уақытында қолға алынып, 1970–1990 жылдар аралығында Қазақтың ақбас сиырлары нағыз қарқынды дамуын жалғастырды. Оған дәлел ретінде Мәскеуде өткен ауылшаруашылық көрмесінде «Чапаев» асыл тұқымды мал зауытының «Точка» лақап атына ие сиыры 920 келі салмақты көрсеткен. Бұл өте жоғары көрсеткіш болғандықтан, шетелдіктер таңданыстарын жасырмаған еді. Сондай-ақ біздің қазіргі «Айсұлу» ШҚ («Аңқаты» ЖШС), сол кездердің өзінде Германия, Румыния, Чехия сынды шетелдерге шығып, көптеген медальдарға ие болып келетін. Мұны айтып тұрған себебім, Қазақтың ақбас сиырлары дүниежүзіндегі етті ірі қараның қандай болмасын тұқымынан кем түспейтінін сол кезден дәлелденген. Біздің сиырлар Қазақстанның немесе Ресейдің ыстық пен суығына ғана емес, кез келген климатқа бейімделгенін көрсеткен болатын. Қазақстанда етті ірі қара 2485,4 мың бас болса, соның ішінде Қазақтың ақбас сиыры солардың көшін бастап тұр. Одан кейін абердин-ангус, герефорд, әуликөл сиырлары тізімді жалғастырады.

Сынақ станциясы неге керек

Кеңес заманында білім мен ғылымнан әбден сусындап, асыл тұқымды ірі қара малды дамытуда көптеген жауапты тәжірибені көзбен көрген соң, қазіргі кемшілік тұстарын бірден байқап тұрамыз. Мәселен, будандастыруда біз бұқаның тұқымдық қасиеттеріне жіті назар аударып, оны сынақтан өткізіп отыруымыз қажет. Бұқаның тұқымдық сапасын қайдан білеміз? Біз оны ұрпақтарынан анықтаймыз. Жақсы бұқалардың еркек ұрпақтары 8–15 айдың аралығында күніне 1200 грамм тәуліктік қосымша салмақ қосу керек. Екінші 15 айда 450 келі тірілей салмағы болса, бұл өте жақсы көрсеткіш. Содан кейін етінің сапасын, мал азығының құндылығын көреміз. Осылай балаларының өсіп-өнуін сынау арқылы біз әкесіне сипаттама береміз. Ұрпақтары жақсы көрсеткіштерге ие болса, бұқаның ұрықтары тұқымды көбейтуде көптеп пайдаланыла бастайды. Чапаев асыл тұқымды зауытында 1982–1990

жылға дейін сынақ станциясы жақсы жұмыс істеді. Тіпті Қазақстанда ондай станция болған жоқ еді. Сол себепті бұқалардың салмағын ғана емес, олардың тұқымдық қасиетін, ұрпақтарына тұқымды қалай дарыта алатынын анықтау үшін сынақ станцияларының жұмыс істеуі өте маңызды.

Қазақ халқының ата-тегі руларымен сұралғандай, асыл тұқымды сиырлардың да тегі болады. Мысалы алғашқы дамыған қазіргі «Чапаев» ЖШС, «Айсұлу» ШҚ асыл тұқымды зауыттардың ішінде Ветеран 7880к, Восток 7632к, Байқал 442, Вьюн 712к, Коппертон 6318к, Кактус 7969, Салем 12747, Ландыш 9879, Майлан 13851 т.б. аталық іздері арқылы тектіліктерін танып, сүттілігі, еттілігі, денесінің ұзындығы бойынша бір-бірімен қосып отырған. Яғни асыл тұқымды малдардың да әкесі кім, шешесі кім екенін осылай анық біліп отырудың маңызы зор. Мінекей, осындай күрделі жолдармен және сынақ станциялары арқылы аталық бұқа мен оның балаларының тұқымдық сапасы анықталуы тиіс.

Осы уақытқа дейін 233 ғылыми, оқу-әдістемелік еңбек, соның ішінде «Қазақтың ақбас сиыры» және «Түйе шаруашылығы» монографиялары, асылдандыру, ауыл шаруашылығы жануарларының өнімділігі мен асыл тұқымдық қасиеттерін арттыруға арналған ұсынымдар мен нұсқаулықтар жаздым. Мұның бәрі әрине тәжірибеге сүйене отырып жазылған дүниелер.

Жастарға мүмкіндік

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық техникалық университетінің «Ақжайық» тәжірибе-өндірістік шаруашылығында Ақжайық етті жүнді қой тұқымы өсіріледі. Студент жастар онда жұмыс істеп, әрі қарай малдың тұқымын көбейтіп, өздерінің кәсіптерін жалғастыру мүмкіндігіне ие. Сондай-ақ университеттің қасында орналасқан ет комбинатында студенттер тәжірибе жинақтайды. Етті ірі қара малдың мүйізі мен тұяқтарын да

кәдеге жаратып келеді. Мүйізден құс пен малдың жеміне араластыратын сүйекті ұн дайындалып сатылады, ал университеттің профессоры Монтаев Сәрсенбек Әлиакпарұлы мүйіз бен тұяқты балқытып, оған басқа да қоспалар қоса отырып құрылыс материалын жасап шығаруды іске асырды.

Малды бағу да — өнер. Мұны Қазақтың ақбас сиырын дамытумен айналысуды жолға қойған әрбір адам білуі тиіс.

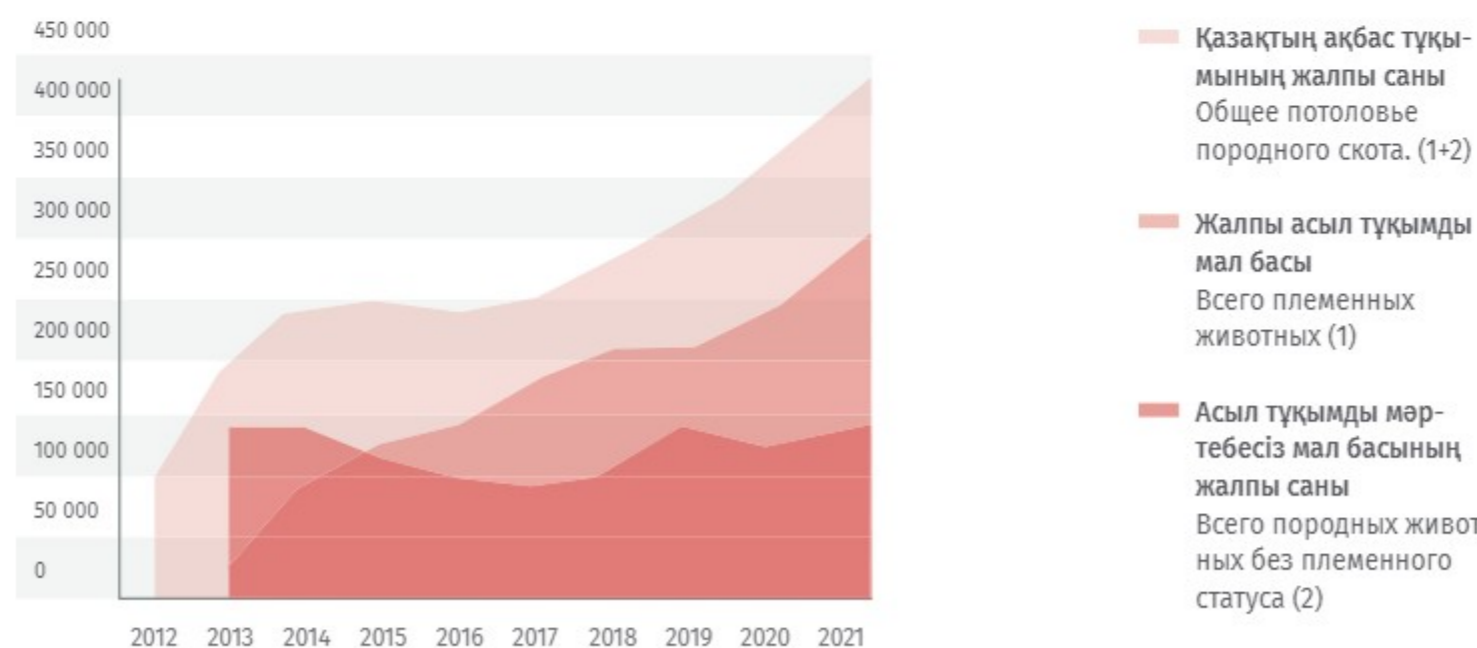
ЧЕЛОВЕК, КОТОРЫЙ ЗНАЕТ ПРО КАЗАХСКИХ БЕЛОГОЛОВЫХ ВСЁ И ДАЖЕ БОЛЬШЕ...

Доктор сельскохозяйственных наук, профессор Бозымов Казыбай Караулы, внесший большой вклад в формирование бренда Казахских белоголовых коров путем скрещивания племенного скота, подробно описывает семидесятилетний исторический период селекции, ее достижения на сегодняшний день, а также говорит о новых задачах в развитии породы.

▼ QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ ДИНАМИКАЛЫҚ ӨСІМІ (АНАЛИТИКАЛЫҚ АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕСІНІҢ (ИАС) ДЕРЕКТЕР ҚОРЫ)

ДИНАМИКА ЧИСЛЕННОСТИ КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ (ДАННЫЕ БАЗЫ ИАС)

Мой трудовой путь

Все важные этапы моей жизни и карьеры тесно связаны с Западно-Казахстанским сельскохозяйственным институтом. Работал ассистентом, аспирантом, доцентом кафедры частного животноводства, деканом факультета зооинженерии, первым проректором Западно-Казахстанского аграрно-университета, затем ректором Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир-хана. В ноябре 1982 года защитил диссертацию на соискание ученой степени кандидата сельскохозяйственных наук в Сибирском научно-исследовательском и проектно-конструкторском институте животноводства (Новосибирск), а в 1994 году — докторскую диссертацию на тему «Современное состояние технологий и селекции в производстве чистой говядины в степях Западного Казахстана». На сегодняшний день мной написано 233 научных, учебных и методических работ, в том числе монографии «Казахская белоголовая» и «Верблюдоводство», рекомендации и методические указания по селекции, повышению продуктивности и племенных качеств сельскохозяйственных животных. Все это, конечно, основано на практическом опыте. В настоящее время в соответствии с контрактом с Минсельхоза РК от 10.09.2018 г. (Республикасы 22, бюджетная программа на 2018–2020 годы 267 «Исследования и развитие навыков» 101 «Программа целевого финансирования. 156249373 BR06249373 Проект программного целевого финансирования «Повышение эффективности

селекционных методов в животноводстве») являюсь руководителем этих программ по специфике программы 156 «Оплата научно-консультационных услуг».

Первое скрещивание породы

Я активно занимался разведением крупного рогатого скота, в том числе коров. В советское время вопрос улучшения социального положения и продовольственной безопасности населения породил множество новых инициатив. Всесоюзная академия сельскохозяйственных наук была открыта в Москве в 1929 году, а Всесоюзный научно-исследовательский институт мяса и животноводства — в Оренбурге в 1930 году. Основная работа была направлена на улучшение количества и качества племенных животных. В результате путем скрещивания казахских и калмыцких коров с быками герефордской породы была выведена новая порода крупного рогатого скота. Эта порода была предметом непрерывных исследований с 1932 по 1950 годы. Другими словами, коров из первого скрещивания сравнивали друг с другом, детально изучали их адаптацию к местной среде, их рост, мясо и удой, писали практические рекомендации, за ними внимательно наблюдали в течение двадцати лет. В Западно-Казахстанской, Актюбинской, Южно-Казахстанской, Восточно-Казахстанской, Карагандинской, Семипалатинской областях после интенсивных исследований и научного признания порода получила название «Казахская белоголовая».

Бозымов Казыбай Қараулы

Автор: Улжан Шораева
Гость: Казыбай Бозымов

Наши коровы показали, что они адаптированы не только к жаре и холоду Казахстана или России, но и к любому климату.

Знай наших!

До 1964 года Казахские белоголовые развивались как количественно, так и качественно. Однако в 1964 году качество племенных коров стало подвергаться критике. Рост молодых телят в основном зависит от молока матери. Например, мы отнимаем телят от их матерей в восемь месяцев. За восемь месяцев одна корова дает 1231 кг молока, а мы недодаем телятам так много, что в результате они не вырастают так, как хотелось бы. Подобные двоякие обсуждения или недопонимания длились до 1970-х годов. Однако эти недостатки были своевременно устранены, и с 1970 по 1990 год порода Казахских белоголовых продолжала стремительно развиваться. Подтверждение тому — корова Чапаевского племенного завода по кличке Точка на сельскохозяйственной выставке в Москве весом 920 кг. Этот очень высокий показатель стал предметом удивления иностранцев. Также наши современные племенные заводы «Анкаты», ныне КХ «Айсуну», в то время выезжали за границу, например, в Германию, Румынию, Венгрию, Чехию, завоевывали множество медалей. Казахские белоголовые уже тогда доказали, что их мясо не уступает никаким другим породам КРС в мире. Наши коровы показали, что они адаптированы не только к жаре и холоду Казахстана или России, но и к любому климату. В Казахстане насчитывается более 610 000 видов мясных пород, крупнейшая из которых — Казахская белоголовая. Список продолжают коровы абердин-ангусской, герефордской и ауликольской пород.

Для чего нужна тестовая станция?
Имея за плечами большой опыт работы в советское время, подкрепленный

научными знаниями, наблюдая развитие племенного скота в тот период, мы сразу же замечаем недостатки сегодняшнего дня. Например, при скрещивании нам нужно обратить пристальное внимание на родословную быка и проверить ее. Как узнать родословную быка? Узнаем у потомства. Потомство хороших быков должно прибавлять около 1200 кг в день в течение 8–15 месяцев. Набрать 450 кг за вторые 15 месяцев — очень хороший показатель. Затем мы видим качество мяса, его пищевую ценность. Таким образом, проверяя рост и развитие детей, мы описываем отца. Когда потомство дает хорошие результаты, сперма быка начинает широко использоваться в разведении. Вот почему очень важно иметь испытательные станции, чтобы определять не только вес быков, но и их родословную, а также то, как эти параметры могут быть переданы потомству. С 1982 по 1990 год успешно работала испытательная станция на Чапаевском племенном заводе, до того времени в Казахстане такой станции не было.

Племенные коровы также имеют родословную. Например, среди первых разработанных селекционных заводов, таких как «Чапаев», «Анкаты», есть среди породистых заводов Ветеран 7880к, Восток 7632к, Байкал 442, Вьон 712к, Коппертон 6318к, Кактус 7969, Салем 12747, Ландыш 9879, Майлан 13851 и др. Признавая свое благородство по следам отцовства, они связаны между собой молоком, мясом, длиной тела. То есть важно точно знать, кто отец и мать племенных животных. Таким образом, родословная быка и его потомства должна быть определена таким сложным образом и с помощью испытательных станций.

Будущее — за молодежью

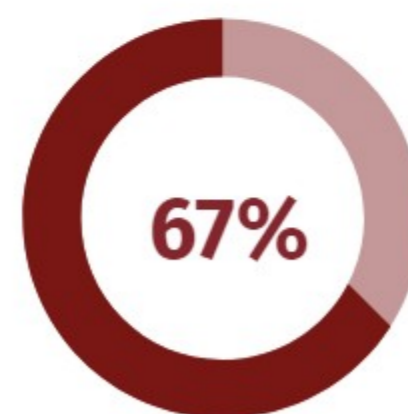
Опытно-производственное хозяйство «Акжайык» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир-хана занимается разведением овец акжайык. Студенческая молодежь имеет возможность там работать, развиваться и продолжать свою карьеру. Студенты также получают опыт работы на мясокомбинате рядом с университетом. В использование идут даже рога и копыта крупного рогатого скота. Из

костной муки делают и продают корма для птиц и животных, а рога и копыта профессор университета Монтаев Сарсенбек Алиакпарович предложил плавить и выпускать строительные материалы с другими добавками.

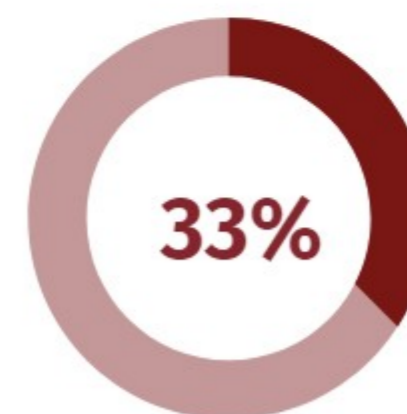
Животноводство — это тоже искусство. Об этом следует помнить тем, кто хочет всерьез заниматься разведением Казахской белоголовой.

На сегодняшний день мной написано 233 научных, учебных и методических работ, в том числе монографии «Казахская белоголовая» и «Верблюдоводство», рекомендации и методические указания по селекции, повышению продуктивности и племенных качеств сельскохозяйственных животных. Все это, конечно, основано на практическом опыте.

АСЫЛ ТҰҚЫМДЫ ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ МАЛДАРЫН ЖЕКЕ ШАРУАШЫЛЫҚ МЕНШІК НЫСАНЫ ФОРМАСЫ БОЙЫНША БӨЛУ (БАС)
РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЧИСЛЕННОСТИ ПЛЕМЕННЫХ ЖИВОТНЫХ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ ПО ФОРМЕ СОБСТВЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВ (ГОЛОВ)

Шаруа немесе фермер қожалықтары
Крестьянские или фермерские хозяйства

Ауылшаруашылық кәсіпорындары
Сельхозпредприятия

Qazaq Aqbas

Отанның мақтанышы және мұрасы

«Асыл түлік» асыл тұқымды орталығы ауылшаруашылығы тауарын өндірушілердің қажеттілігіне қарай оларды аудандастырылған тұқымдық бұқалар ұрығымен қамтамасыз етуді мақсат етті

Өткен кезеңдердегі жұмыс тәжірибесі отандық және шетелдік асыл тұқымды тұқымдық бұқалардан өз ұрығын өндіру басқа елдерден ұрықты импорттауға қарағанда экономикалық жағынан тиімді және әлдеқайда арзан екенін көрсетті. Импорттық генетикалық материалға тәуелділік қойылған міндеттерге сәйкес келмейді. Бұл жағдай отандық селекциялық базаның бұзылуының және отандық ғылымдағы генетика саласындағы айтарлықтай жетістіктердің жоғалуының нәтижесі болып табылады (2013–2020 жылдары асыл тұқымды материалдың импорты (тұқымдық бұқалардың ұрығы) жылына 90-нан 200 мың мөлшерге дейін әкелінді және әкелінуде).

«Асыл түлік» АҚ мамандары асыл тұқымды малдардың республикалық

2013-2020 жылдары асыл тұқымды материалдың импорты (тұқымдық бұқалардың ұрығы) жылына 90-нан 200 мың мөлшерге дейін әкелінді және әкелінуде.

Палаталарының өкілдерімен өзара тығыз байланыста және осы мақсаттарда меншікті асыл тұқымдық база негізінде құнды генетикалық әлеуетті пайдалану бойынша нақты жұмыстар жүргізіледі. Белгілі қиындықтарға қарамастан, Қазақтың ақбас тұқымының құндылығын сақтап қалуға болады. Ауылшаруашылығы жануарларын асылдандыру, қолдан ұрықтандыру бойынша ғылыми-өндірістік әлеуетті сақтау және дамыту жұмыстары «Асыл түлік» АҚ-ның асыл тұқымды малдардың республикалық палаталарымен ынтымақтастығының маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

Елімізде етті малшаруашылығын дамытуда алты тұқым аудандастырылған. Оның ішінде отандық тұқымдар басымдыққа ие, яғни 62%-дан астам ең үлкен үлес салмақты Қазақтың ақбас тұқымы алып отыр.

Бүгінде «Асыл түлік» малшаруашылығын асылдандыру республикалық орталығында

тұқымдық сапасы мен өнімділігі жоғары бағаланған 20-дан аса Қазақтың ақбас тұқымдық бұқаларының ұрығы бар.

Акционерлік қоғамның мамандандырылған мұздатып сақтау зертханасы МС 26030–2015 үлгісі бойынша тұқымдық бұқалардың ұрығымен жыл сайын тектік қорды толықтырып отырады. Мұздатылған тұқым құю, орау, таңбалау және сақтаудың сертифицирталған зертханасында «IMV» зертханасының технологиясына (IS4 моделі, Франция) сәйкес полипропилен сабандарында (пайеттер-0,25) өндіріледі.

«Асыл түлік» АҚ өндірілген тұқымдық бұқалардың ұрығы СТ-KZ стандарты бойынша сертифицирталған және аналық мал басын ұрықтандыру мен ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер күткендей төл алуына оң әсер ететін жоғары ұрықтандырушы қабілетке ие.

Бүгінгі таңда ет саласындағы асыл тұқымды материалды тұтынушының

Quttyataylar

Жұмагелбина Амангүл Сұртайқызы («Олжа» ШҚ)

“Бүгінгі мерейтой құтты болсын! Ел аман, заманымыз тыныш болмай, асыл тұқымды малшаруашылығымыз атадан балаға кәсіби мұра ретінде дами берсін! Қазақстанның өркендеуіне, экономикасының дамуына үлес қосып жатқан шаруа қожалықтарына алғысымды білдіремін, табысты болуларыңызға тілектеспін!”

сұранысы сиыр етін өндіруді ұлғайту болғандықтан, бұл мал етінің сапасына мақсатты түрде селекциялық-асылдандыру жұмыстарын жүргізуді қажет етеді. Осыған байланысты, Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасымен бірлесе отырып, Қазақтың ақбас сиыры генетикалық әлеуетінің тұқым қуалаушылық сапасын жақсарту мақсатында АҚ-мен Батыс Қазақстан облысынан «Сәбит» ШҚ және «Айсұлу» ЖШС-нің шағатай және аңқаты тұқымдас бұқашықтардың 10 басын сатып алу жоспарланған.

Бұл түр тірі салмақтың жоғарылауымен және өсу қарқындылығымен, құрғақ дала мен шөлейт аймақта жайылымға жақсы бейімделуімен, қыста суыққа, жазда ыстыққа төзімді қасиеттерімен ерекшеленеді. Олар жақсы жем алады және қыстың басында олар көп май жинайды. Акционерлік

МАҚАЛАНЫҢ ЖАЛҒАСЫ ►

қоғам тұқымның тектік қорын осы тұқымның әр бұқасынан шамамен 100–120 мың мөлшерде толтыруды жоспарлап отыр. Тек Қазақстанның ғана емес, ТМД елдерінің асыл тұқымды шаруашылықтарының барлығында дерлік «шағатай» тұқыл және «аңқаты» ірілендірілген тұқым ішіндегі жануарлардың генетикалық әлеуеті сұранысқа ие.

Сонымен қатар, өз өңірлеріндегі ғылыми орталықтарымен бірлесіп ғылыми-зерттеу топтарын құратын франциялық асыл тұқымды орталықтардың тәжірибесін пайдалану жоспарлануда, осылайша малшаруашылығындағы генетикалық зерттеулер жүргізетін озық шаруашылықтармен тығыз ынтымақтастық жүзеге асырылады.

Өз қызметін бизнеспен тығыз кооперациялау, бәсекеге қабілеттілік пен тиімділікті арттыру үшін осындай халықаралық практиканы пайдалана отырып, Акционерлік қоғам мұндай бөлімшені Шығыс Қазақстан облысы Жарма ауданы «Шалабай» ЖШС-де бизнестің және Қазақтың ақбас тұқымының республикалық палатасының бірлескен қатысуымен құруды жоспарлап отыр.

1913 жылы Семей губерниясының Шалабай ауылында көпес Амосов жергілікті қазақ және қалмақ тұқымдарын герфордтармен және басқа тұқымдармен будандастыра бастады. 1931 жылы Кеңес үкіметі бұқашықтардың ет сапасын жақсарту туралы шешім қабылдады, содан кейін жұмыс Шалабай ауылы және Орынбор, Батыс Қазақстан, Қостанай, Ақмола облыстарының басқа ауылдары негізінде жалғасты. 1949 жылы Шалабайда көшпелі комиссия «Қазақтың Ақбас» жаңа тұқымының пайда болуын мойындады.

Ынтымақтастық туралы меморандум аясында «Шалабай» ЖШС-де Қазақтың ақбас, қалмақ, алатау, әулиеата, симменталь және т.б. отандық тұқымдарының ұрығын мұздатып сақтау зертханасының құрылысы басталды.

"Асыл Түлік" Акционерлік қоғамы бұл жобаға зертханалық жабдықтар мен мұздатып сақтау және бактериология бойынша білікті мамандарды ұсынушы ғылыми орталық ретінде қатысады. Зертхана көпес Амосовтың қалпына келтірілетін үйінде орналасатын болады.

Qazaq Aqbas

гордость и достояние Отечества

Племенным центром «Асыл түлік» поставлена задача обеспечения потребности сельхозтоваропроизводителей семенем быков-производителей районированных пород.

Практика работы за истекший период показала, что собственное производство семени от отечественных и зарубежных племенных быков-производителей экономически эффективно и гораздо дешевле, нежели импорт семени из других стран.

Зависимость от импортного генетического материала не отвечает поставленным задачам. Такое состояние дел – результат разрушения отечественной селекционной базы и утраты значительных наработок в области генетики в отечественной науке. (В 2013-2020 гг. импорт племенного материала (семя быков-производителей) – от 90 до 200 тыс. доз в год).

Специалисты АО «Асыл түлік» тесно взаимодействуют и сотрудничают с представителями Республиканских

Палат племенных животных, и в этих целях ведется определенная работа по использованию ценного генетического потенциала на основе собственной племенной базы. Несмотря на известные трудности, удается сохранить племенные ценности Казахской белоголовой породы. Сохранение и развитие научно-производственного потенциала по племенной работе, искусственному осеменению сельскохозяйственных животных является одной из важных задач сотрудничества АО «Асыл түлік» с Республиканскими Палатами племенных животных.

Республиканский центр по племенному делу в животноводстве «Асыл түлік» на сегодня имеет семя быков-производителей более 20 голов Казахской белоголовой породы, оцененных по качеству потомства и собственной продуктивности.

Специализированная лаборатория криоконсервации АО ежегодно производит пополнение генофонда семенем быков-производителей по стандарту ГОСТа 26030-2015. Замо-

роженное семя производится в сертифицированной лаборатории разлива, фасовки, маркировки и консервации в соответствии с технологией лаборатории IMV (модель-IS4, Франция) в полипропиленовых соломинках (пайеты-0,25).

Произведенное семя быков-производителей АО «Асыл түлік» сертифицировано по стандарту СТ-KZ и обладает высокой оплодотворяющей способностью, положительно влияющей на эффективность осеменения маточного поголовья и получения ожидаемого приплода сельхозтоваропроизводителями.

На сегодня запрос потребителя племенного материала в мясной отрасли – это увеличение производства говядины, которое требует целенаправленной селекционно-племенной работы над мясными качествами скота. В связи с этим совместно с Республиканской Палатой казахской

ПРОДОЛЖЕНИЕ СТАТЬИ ►

белоголовой в целях улучшения наследственных качеств генетического потенциала в АО запланировано приобретение 10 голов внутрипородных шагатайского и анкатинского типов бычков из Западно-Казахстанской области КХ «Сабит» и ТОО «Айсулу».

Данный тип отличается повышенной живой массой и интенсивностью роста, крепкой конституцией, хорошей приспособленностью к пастбищному содержанию в зоне сухих степей и полупустынь, легко переносит холод зимой, а летом жару, хорошо наживывается и к началу зимы накапливает много жира. АО планирует наполнить генофонд семени примерно по 100-120 тыс. доз от каждого быка данной породы. Практически во всех ведущих хозяйствах не только Казахстана, но и в племенных хозяйствах стран СНГ востребован генетический потенциал животных внутрипородных шагатайского комолого и анкатинского укрупненного типов.

Вместе с тем планируется воспользоваться опытом французских племенных центров, которые создают научно-исследовательские группы совместно с научными центрами своих регионов, тем самым осуществляется тесное сотрудничество с передовыми хозяйствами в области генетических исследований в животноводстве.

Заимствуя такую международную практику для более тесной кооперации своей деятельности с бизнесом, повышения конкурентоспособности и эффективности, АО планирует создать такое подразделение в ТОО «Шалабай» Жарминского района Восточно-Казахстанской области при совместном участии бизнеса и Республиканской Палаты казахской белоголовой.

В рамках меморандума о сотрудничестве в ТОО «Шалабай» начато строительство лаборатории криоконсервации с задачей производства семени быков отечественных пород (в буферной зоне): казахской белоголовой, калмыцкой, алатауской, аулиетинской, симментальской и др.

АО «Асыл Тулик» в данном проекте участвует как научный центр с предоставлением лабораторного оборудования и квалифицированных специалистов по криоконсервации и бактериологии. Лаборатория будет базироваться в реставрируемом доме купца Амосова.

В 1913 году купец Амосов в селе Шалабай Семипалатинской губернии начал скрещивать местные казахские и калмыцкие породы с геррефордами и другими породами. В 1931 году советское правительство решило улучшить мясные качества бычков, и тогда работы продолжились на базе села Шалабай и других сёл Оренбургской, Западно-Казахстанской, Костанайской, Акмолинской областей. В 1949 году в Шалабае выездная комиссия признала образование новой породы «Казахская белоголовая».)

JCB

Самый продаваемый погрузчик в мире!

Телескопический погрузчик

Фронтальный погрузчик

Фронтальный телескопический погрузчик

Мини-погрузчик с бортовым поворотом

4 ВИДА ПОГРУЗЧИКОВ И БОЛЕЕ 27 ВИДОВ НАВЕСОК ОБЕСПЕЧАТ ВАМ:

- 1 Увеличение надоев и поедаемости за счет подгребания кормов – реакция, как на вторую раздачу.
- 2 Здоровое стадо благодаря быстрой очистке фермы – ниже риск заболеваний вымени и копыт.
- 3 Больше качественного корма за счет правильной закладки и более плотной укладки тюков – создание анаэробных условий.

Самое выгодное финансирование погрузчиков JCB с **Eurasia Finance**

ШАРУА – МАҚТАУЛЫ ЕСІМ

Александр Касицын

Менің журналистік тәжірибемде қандай да мақаланы дайындау барысында тексерілген ақпарат көздерінен сұхбаттасушы туралы көбірек ізденіп, алдын ала танысып алатын кәсіби дағдым бар. Бұл әңгімеміздің бағытын айқындап, оның мықты жақтарына басымдық беріп, алдағы жоспарлары туралы көбірек білуге көмектесетіні заңдылық. «Галицкое» ЖШС директоры Александр Касицынмен сұхбат алдында республикалық бұқаралық ақпарат құралдарының парақшаларына шолу жасадым.

«Павлодар облысының Галицкое ауылында компьютерленген сүт фермасы жұмысын бастады», «Галицкое» ЖШС нарықтық қатынастар грамматикасын табысты игеруде», «Павлодар облысының бизнесмені өз ауылын бақылау камерасы желісімен жабдықтады» сынды ірі тақырыптармен ұрандап тұр. Оқиғалар 2011 және 2017 жылдар аралығында орын алған екен. Шағын ауылдың дамып жатқаны көзге түседі. Осы жетістіктердің құпиясы қандай? Мұны кім басқарып отыр? Осы сұрақтармен журналдың шығармашылық ұжымы Павлодар облысына жол тартты.

Автор: Миргуль Джилкишинова
Қонақ: Александр Касицын

“

Қазақтың Ақбас тұқымы республикалық Палатасының жұмыстарына сәттілік тілеймін! Осы тұқымды көбейтудегі әріптестеріме істеріңіз табысты болсын демекпін. Біздің де қатарымыз осылай арта берсін! Уақыт өте «Қазақстанда жасалған» брендімен сапалы ет өнімдерін экспорттайтынымызға сенімдімін.

”

Касицын шаруа иесінің жұмыс уақыты таңғы 6-дан басталады. Түске дейін Александр Анатольевич құжаттармен жұмыс істейді, күннің екінші жартысынан кешке дейін өндіріс орнында. Дәл осы жерде бүгінде ол басшы ретінде өзінің көпжылдық еңбегінің нәтижесін бақылайды.

Александр Касицын 1984 жылы жас зоотехник болып Карл Маркс ұжымшарына жұмысқа келеді. Жұмыс өте көп болатын, бозбала өзінің теориялық білімін жүзеге асырудың хас шебері бола бастады. Мұндай құлшыныспен ынталылық әрине назардан тыс қалмады. Александр Анатольевич 1987 жылы ұжымшардың бас зоотехник маманы, ал 1993 жылдан бастап Карл Маркс ұжымшарының төрағасы болды.

Осыдан кейін 1997 жылы өндірістік кооператив құрылып, 1998 жылы оның негізінде «Галицкое» ЖШС бой көтерді. Дәстүрді сақтай

отырып, шаруашылық малшаруашылығы мен егіншілікпен қатар айналыса берді.

Мен шаруашылықты қолға алғанда небәрі 12 мың гектарға егін ектік, – дейді «Галицкое» басшысы. – Бүгінде біз 32 мың гектарға егеміз. Фермадағы мал саны 3 мың болатын, қазір 5200-ге жетті.

Қазақтың ақбас сиырларының әйгілі тұқымымен 1989 жылы шаруашылыққа алғаш 100 бұзауды алып келген кезде танысқан. Асыл тұқымды бұқаларды аукционнан сатып алған. Ол кезде асыл тұқымды малдардың бірлестігі болатын және ол Павлодарға малдарды жеткізіп беру міндетін орындайтын. Әрі қарай ол жерден әркім өзі алып кететін.

Осылай «Галицкое» ақырындап нарықтық қатынасқа қосыла бастады және білімді де

Александр Касицын «Галицкое» ЖШС – шаруа қожалығының директоры, Павлодар облыстық мәслихатының депутаты

көреген басшылықтың арқасында шаруашылық елде болып жатқан өзгерістерге немқұрайлы қарай алмады. Барлық жаңа дүниені назарға алып, оны өз тәжірибелерінде сынап көруді және жүзеге асыруды әрдайым құп көреді.

Шаруашылық көп бейінді болу керектігін жақсы білемін, – деп өз кәсібінің жолын түсіндіреді А.Касицин. – Біздің жағдайымызда бұл мүмкін нәрсе. Әрине, егіншілікпен айналысқан әлдеқайда жеңіл. Бірақ климаттық жағдайға тәуелді болмай, екі бағытты қатар ұстау керек. Малшаруашылығы аз үнемді, бірақ тұрақты. Сүт пен ет әрдайым керек қой. Сондықтан біз ет, сүт және астықпен бірдей айналысудамыз.

Таңдаған бағыттың табыстылығын 10 жылдан бері дүкен сөрелерінен «Галицкое» өнімін арнайы іздеп табатын тұтыншылардың берген бағасы дәлелдейді. Үйдегі пысық жеңгейлер сүтті табиғи, етті дәмді деп мақтайды. Бұл ойдан шығарылған мақтаулар емес. Өндірілетін өнімнің сапасына қатысты Касициннің берік ұстанымы бар: бүгінде тұтынушылар үшін таңдау көп, бірақ олар сапалы өнімге ғана тұрақтайды. Әрине тауар да халық берген осындай жоғары бағаға лайықты болуы тиіс.

Азық-түлік өнімдерін өндіруде технологияларды мұқият қолдану қажет, – деген сенімде директор. – Бізде де әлі жетілдіретін тұстар баршылық.

«Галицкое» ЖШС-нің жоспары мен жұмысы әлі біршама. Мұнда жаңа технологияларды енгізу әлі де жалғастырылуда, халықаралық тәжірибе бақылануда және солардың ең тиімділері шаруашылықта жүзеге асырылу үстінде.

Алдағы жылдардың жоспарына кәсіпорын директоры белсенді

кіріскен: Қазақтың ақбас төлдейтін малын 800-ден 1000 басқа дейін көбейту, жаңа бордақылау алаңын салу, суару мәселелерімен айналысу. Қатаң климаттық жағдайлары бар аймақта бұл расымен де өткір мәселелелердің бірі.

Біздің қасымызда ашық су қоймалары болмағандықтан, біздің суару өзенге жақын жерде салынғаннан гөрі қымбатқа түседі, – деп түсіндіреді Александр Анатольевич. – Қажетті мөлшерде су алу үшін бізге 800-850 метр тереңдікте ұңғыманы бұрғылау қажет, ал бұл әжептеуір шығын.

Бүгінде шаруашылықта 360 гектарға да, 340 гектарға да арналған жер суару жүйелері бар. Қазір 550 гектарға арналған бизнес-жоспар дайын, осы үш жобаны сәтті аяқтаған жағдайда «Галицкое» 1300 гектар жерді суара алады, ал бұл 7–8 мың бас ірі қара малын өсіруге мүмкіндік береді.

Осылай кәсіпкер Касицин өзінің маңызды ойларын жүзеге асыруда: мал санын көбейтпес бұрын, біз оларды асырай алатынымызға сенімді болуымыз керек. Ең біріншіден, бордақылау алаңы, сосын мал басын көбейту. Бүгін несие алса, мал басын сатып алу қиынға соқпайды. Бәрінен қиыны жақсы суармалы жерді табу. Александр Анатольевичті кәсіпкер деп бекерге айтпадық. Шаруашылықты дамытудағы он жылдық тәжірибесі директордың кәсіпкерлік қабілетінсіз осыншама берекедді болмас еді. Есептеу, үнемдеу, ақша салу, сатып алу... «Галицкое» директорының алысты жақындататын дәл осы қадамдары жаңа технологияларды табысты пайдалануына әкеледі.

Осылай он жыл бұрын бірінші болып су көтергіш құдықтар орнатты. Олар қазір де жақсы жұмыс істеп тұр. Жайылымда күн энергиясы қолданылады, бұл өте тиімді. Ауылдың кіреберісінде бір жылда 90 миллион

теңге үнемділік алып келген желдікқондырғылар көзге түседі.

Жаңа технологиялар кәсіпорында және автопаркте де орнатылған. Бүгінгі ақпараттық технологиялар дәуірінде нені қайдан алу керектігі туралы ақпарат та қолжетімді. Бағасы – ол басқа мәселе. Танымал әлемдік брендтердің сатушылары өте көп, бірақ сервистік қызмет көрсету мәселесі туындайды. Дәнді дақылдарды егу кезінде жебе табан және нығыздау секілді дәстүрлі құралдар қолданылады. Олар бәрін егеді. Дегенмен қаншалықты тура және сапалы, тереңдікке төтеп бере алатындығын әркім өз мүмкіндігіне қарай таңдайды. Өкінішке орай, шаруалардың мүмкіндігі жоғары деп айта алмаймыз. А.Касициннің сөзіне қарағанда, несиелеудің негізгі бөлігі Аграрлық несие корпорациясы мен кредиттік серіктестіктер арқылы өтеді. Екінші деңгейлі банктердің талаптары өте жоғары, сондықтан әрбір фермер несие алу бақытына ие бола алмайды.

Мерзімді қиындықтарға қарамастан, «Галицкое» ЖШС өз мүддесі жолында тоқтап қалмайды. Басшы үшін бизнестегі «әлеуметтік жауапкершілік» деген бос түсінік емес. Александр Анатольевич өз әрекеттеріне мұндай мақтауларды қажет етпесе де, оның бастамасымен ауыл мен оның тұрғындарына барлық жағдай жасалған. Жолдар жөнделіп, инфрақұрылымдық нысандар салынууда. Ауылға бейнебақылау орнатылуы құқық қорғау органдарына жолдағы және көшедегі жағдайларды онлайн режимде бақылау ісін жедел жүргізуге мүмкіндік береді.

Біз бұл жерде өмір сүреміз ғой, сондықтан ауылдың дамуына өз үлесімізді қосуымыз керек, – дейді кәсіпорын директоры. – Әр кезеңде жұмыскерлердің отбасына көмектесу, оларға қолайлы жағдайлар жасау дәстүрі қалыптасқан. Егер бұл жолды өзің салып немесе ағашты өзің отырғызсаң, туған балаңдай қорғаштап жүресің. Көшетті отырғыздың ба, оған күтім жасау керек. Өз ауылыңа деген қамқорлық пен махаббат осылай туады.

Өзінің шаруа немесе кәсіпкер екенін білгіміз келгенде, Александр Касициннің ойланбастан жауап бергені: «біз жер бетінде жұмыс істейміз ғой, сондықтан – шаруамыз. Бұл өте жақсы сөз. Сол себепті шаруалардың беделін көтеру керек, өйткені олар бүткіл елдің, халықтың асыраушысы ғой».

Қазақтың ақбас сиырларының 70 жылдық мерейлі мерекесімен осы саладағы әріптестерімді шын жүректен құттықтаймын. Қазақтың ақбас сиыры – бұл ерекше тұқым. Олардың етін өндірісте пайдалануда пайдалы қасиеті көп. Өз елін құрметтейтін мемлекеттің ешбірінде сүтті тұқымды сиырдың етін пайдаланбайды. Біз де осыны назарға алуымыз керек.

Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасының жұмыстарына сәттілік тілеймін! Осы тұқымды көбейтудегі әріптестеріме істеріңіз табысты болсын демекпін. Біздің де қатарымыз осылай арта берсін! Уақыт өте «Қазақстанда жасалған» брендімен сапалы ет өнімдерін экспорттайтынымызға сенімдімін.

Бүгінде шаруашылықта 360 гектар және 340 гектарға арналған жер суару жүйелері бар. Қазір 550 гектарға арналған бизнес-жоспар дайын, осы үш жобаны сәтті аяқтаған жағдайда «Галицкое» 1300 гектар жерді суара алады, ал бұл 7–8 мың бас ірі қара малын өсіруге мүмкіндік береді.

КРЕСТЬЯНИН – ЭТО ЗВУЧИТ ГОРДО

Александр Касицин

Есть в моей журналистской практике профессиональная привычка в процессе подготовки того или иного материала побольше узнать о предстоящем собеседнике из достоверных источников. Как правило, это помогает выбрать направление беседы, акцентировать внимание на сильных сторонах, поинтересоваться развитием событий. Вот и на этот раз накануне интервью с директором ТОО «Галицкое» Александром Касициным пробежалась по страницам республиканской прессы.

Заголовки самые что ни на есть «говорящие»: «Начала работать компьютеризированная молочная ферма в селе Галицкое Павлодарской области», «В ТОО «Галицкое» успешно осваивают грамматику рыночных отношений», «Сетью камер наблюдения оснастил своё село бизнесмен в Павлодарской области». Даты свершившихся событий разные – по хронологии от 2011 до 2017 года. Прогресс, происходящий в небольшом селе, налицо. В чем же секрет успеха? И кто им владеет? С этими вопросами редакция журнала выехала в Павлодарскую область.

Александр Касицин – директор ТОО «Галицкое» – крестьянского хозяйства, депутат Павлодарского облмаслихата

“

Я желаю нашей Республиканской Палате казахской белоголовой успехов! Успехов моим коллегам, кто занимается разведением этой породы. Пусть нас становится больше! Уверен, со временем мы будем экспортировать хорошее, качественное мясо с брендом «сделано в Казахстане»

”

Рабочий день крестьянина Касицина начинается в 6 утра. До обеда Александр Анатольевич работает с документами, во второй половине дня и до вечера находится на производстве. Именно здесь он, теперь уже хозяин, наблюдает результаты своего многолетнего труда.

В 1984 году молодым зоотехником Александр Касицин приехал в колхоз имени Карла Маркса. Работы было непочатый край, и юноша сполна претворял в жизнь свои теоретические познания. Такой запал и энтузиазм не прошли незамеченными. Уже в 1987 году Александр Анатольевич был назначен главным зоотехником колхоза, а с 1993 года – председателем колхоза имени Карла Маркса.

В 1997 году был создан производственный кооператив, и на его базе в ноябре 1998 года создано ТОО «Галицкое». Сохраняя традиции, хозяйство продолжало заниматься животноводством и полеводством параллельно.

Полеводство было представлено в меньшем количестве, мы сеяли всего 12 тысяч гектаров, когда я принимал хозяйство, – рассказывает глава «Галицкого». – Сегодня мы сеем уже 32 тысячи гектаров. Животных на ферме было 3000 голов, сейчас 5200.

Знакомство с легендарной Казахской белоголовой породой началось в 1989 году, когда в хозяйство завезли первых 100 телочек. Быков племенных покупали на аукционе. Тогда существовало племяживобъединение, и оно брало на себя обязательства по доставке животных в Павлодар. Оттуда их уже забирали самостоятельно.

Так потихоньку «Галицкое» встраивалось в новые рыночные отношения, благодаря грамотному и дальновидному руководству хозяйство не было пассивным наблюдателем происходящих в стране перемен. Все новое сразу брали на заметку, пробовали, внедряли.

Я глубоко убежден, что хозяйство должно быть многопрофильным, – объясняет свой бизнес-путь А.Касицин. – В наших условиях это возможно. Конечно, спокойней заниматься полеводством. Но чтобы не зависеть от климатических условий, надо параллельно вести два направления. Животноводство менее рентабельно, но оно стабильное, молоко и мясо ведь всегда нужны. Поэтому, считаю, мы сейчас одинаково успешно занимаемся производством мяса, молока и зерна.

Об успешности выбранного направления свидетельствует оценка потребителей, которые вот уже почти 10 лет как ищут на прилавках магазинов исключительно продукцию «Галицкого». У них и молоко натуральной, и мясная продукция вкусней, говорят опытные хозяйки. И это вовсе не иллюзия. В плане качества производимой продукции у Касицина есть непоколебимая позиция: сегодня потребитель имеет огромный выбор, но он всегда будет возвращаться к качественным товарам. Соответственно, товар должен быть достойным этой высокой оценки.

При производстве продуктов питания следует придерживаться четкого соблюдения технологий, – уверен директор. – Тем не менее, у нас тоже есть моменты, над которыми нужно еще работать.

Впрочем, планов и работы впереди у ТОО «Галицкое» еще непочатый край. Здесь продолжают внедрять новые технологии, следят за международным опытом и самое эффективное используют в своем хозяйстве.

О планах на ближайший год директор предприятия рассказывает охотно: увеличивать маточное поголовье Казахской белоголовой с 800 до 1000

голов, строить новую откормочную площадку, активно заняться вопросами орошения. В зоне с жесткими климатическими условиями это действительно одна из острых проблем.

У нас нет рядом открытых водоемов, поэтому наше орошение по себестоимости выходит дороже, нежели строить где-то возле реки. – объясняет Александр Анатольевич. – Чтобы получить достаточное количество воды, нам надо бурить скважину порядка 800-850 метров глубиной, а это очень затратно.

Сегодня в хозяйстве уже есть оросительные системы на 360 и на 340 га.

Сейчас уже готов бизнес-план на 550 гектаров, и в случае успешного завершения этих трех проектов «Галицкое» будет иметь у себя 1300 га орошаемых земель, что позволит содержать у себя порядка 7-8 тысяч голов КРС.

Таким образом, бизнесмен Касицин претворяет в жизнь одну из главных своих заповедей: прежде чем наращивать количество животных, надо четко знать, что мы их прокормим. Прежде всего кормовая база, а уже потом увеличение поголовья. Если сегодня брать кредиты, то приобрести поголовье большого труда не составит. Гораздо трудней выстроить хорошо орошаемый участок.

Мы не случайно назвали Александра Анатольевича бизнесменом. Десять лет успешной работы, направленной на развитие хозяйства, не стали бы столь плодотворными, если бы крестьянские навыки не были дополнены предпринимательской жилкой директора. Просчитать, сэкономить, вложить, закупить...

Именно эти дальновидные шаги и умение заглядывать далеко вперед позволяют директору «Галицкого» с успехом использовать новые технологии. Так, лет 10 назад здесь первыми поставили водоподъемные колодцы. Они и сегодня успешно работают. На выпасах используется солнечная энергия, она более эффективна. На въезде в село бросаются в глаза ветроустановки, которые за один только год дали экономию порядка 90 млн тенге.

Новые технологии присутствуют и на производстве, и в автопарке. Сегодня ведь в век информационных технологий нет проблем с информацией где и что купить. Другой вопрос в цене. Продавцов известных мировых брендов много, но есть проблема с сервисным обслуживанием. При посеве зерновых культур используются традиционные инструменты – это стрелчатая лапа и прикатывание.

Они все сеют. Но насколько точно и качественно, выдерживают ли глубину – здесь уже каждый выбирает по возможности. К сожалению, возможности у крестьян не самые лучшие. По словам А.Касицина, львиная доля кредитования проходит через агрокредитную корпорацию и кредитные товарищества. В банках второго уровня очень жесткие условия, поэтому не каждому фермеру может повезти получить кредит.

Тем не менее, несмотря на периодически возникающие трудности ТОО

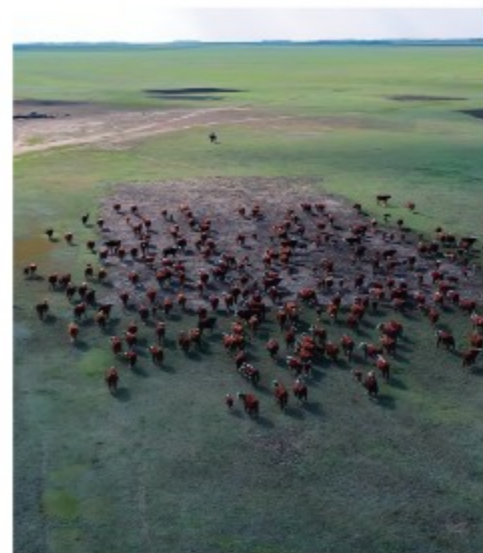
«Галицкое» не замыкается на собственных интересах. Понятие «социальная ответственность бизнеса» для руководителя предприятия не пустой звук. Хоть Александр Анатольевич и не любит такое пафосное объяснение своим действиям, однако именно по его инициативе в селе созданы все условия для жителей. Ремонтируются дороги, строятся объекты инфраструктуры. Село оснащено видеокамерами, что позволяет представителям правоохранительных органов оперативно в режиме онлайн отслеживать ситуацию на дорогах и улицах.

Мы же здесь живем, поэтому должны вкладывать в его развитие, – говорит директор предприятия. – Ведь во все времена было принято помогать семьям работников, создавать для них благоприятные условия. А когда ты сам построил эту дорогу или посадил это деревце, то стараешься беречь это детище. Сажены если высадили, за ними ухаживать надо. И так появляется любовь и забота к родному селу.

На вопрос о том, кто же он все-таки больше, крестьянин или бизнесмен, Александр Касицин уверенно и не задумываясь отвечает: «Мы же работаем на земле, поэтому мы крестьяне. Это хорошее слово. И я считаю, что надо повышать статус крестьянина, ведь он кормит свою страну, свой народ».

В год 70-летия Казахской белоголовой породы от всей души поздравляю своих коллег с этим событием. Казахская белоголовая – это уникальная порода. У нее очень много качеств, которые позволяют нам заниматься производством мяса. Ни в одной уважающей себя стране мира не используют мясо от коров молочных пород. Мы тоже должны этим заниматься.

Автор: Миргуль Джилкишинова
Гость: Александр Касицин

Бүгінде шаруашылықта 360 гектар және 340 гектарға арналған жер суару жүйелері бар. Қазір 550 гектарға арналған бизнес-жоспар дайын, осы үш жобаны сәтті аяқтаған жағдайда «Галицкое» 1300 гектар жерді суара алады, ал бұл 7–8 мың бас ірі қара малын өсіруге мүмкіндік береді.

“
В год 70-летия
Казахской белоголовой
породы от всей души
поздравляю своих коллег
с этим событием. Казахская
белоголовая — это уникальная
порода

”

KAZAKHSTAN INTERNATIONAL EXHIBITION OF AGRICULTURE AND FOOD INDUSTRY
KAZAKHSTAN INTERNATIONAL EXHIBITION OF CATTLE-BREEDING AND POULTRY YARDS

KazAgro&KazFarm 2021

20-22 OCTOBER 2021

Nur-Sultan, Kazakhstan

Organizer: LLP IEC "ExpoGroup"
Nur-Sultan: +7 7172 26 92 02/03, +7 747 872 65 83
+7 702 888 3886, +7 701 216 22 91
manager@expogroup.kz
@expogroupkaz

GROW SAFE

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ СЕЛЕКЦИЯЛЫҚ ҮРДІСІНЕ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ

Ішкі және сыртқы нарықтардағы сауда қатынастарының белгісіздігі, шикізаттың құбылмалы бағасы және АШТӨ-ні қолдау қағидалары, жұмыс кадрларының мәселелері және табиғи-климаттық катаклизмдер – бұл ет саласындағы өзекті проблемалардың бірнешеуі ғана. Бұған мал ұстаудың жоғары стандарттарын, антибиотиктердің аз қолданылуын, малшаруашылығының тұрақты тәжірибелері мен ашықтықты көбірек талап ететін тұтынушылардың жаңа буынын қосыңыз. Фермердің өзі бұл сұраныстарға жауап бере алмасы анық. Бұл ретте бірігудің әдісін тауып, замануи білімдер, сандық технология мен оның жетістіктерін қолдану қажет етіледі. Ет өнеркәсібінің табыстылығы сиыр етін өндірушінің өндіріс

шығындарын азайту және өнімділікті оңтайландыру арқылы максималды пайда алу қабілетіне байланысты.

Жоғары азықтың өнімділігі үшін мал өсіру сиыр етін өндіруде тиімділікті арттыру тәсілдерінің бірі болып табылады. Тұтынылмаған азық мөлшері (TAM) – ет беретін мал тиімділігін арттыру үшін сұрыптау құралы ретінде қолдануға болатын азықтың өнімділігінің орташа еншіленетін шамасы. TAM малдың жемді нақты жеген көлемі мен міндеттелген өндіріс деңгейі үшін күтілетін тұтыну көлемі арасындағы айырмашылықпен есептеледі; TAM деңгейі төмен мал TAM көрсеткіші анағұрлым жоғары малмен салыстырғанда әлдеқайда

тиімді болып саналады. Жемшөптің құнарлылығына тән айырмашылық малдың күндіз жеген жемін белгілі бір уақыт аралығында қадағалау арқылы анықталады.

2019 жылы жазда Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасы қызметкерлері (Палата) Канаданың бірнеше ғылыми институты мен көрмелерін барып көрді. Бұл сапардың негізгі мақсаты – Палатаның селекциялық жұмыстары құрылымына енгізетін замануи технологиялар іздеу еді. Өкінішке қарай, цифрлық технологиялар дәуірі, тұқымдық құндылықты индекстік бағалау, үлкен мәліметтер талдауы (BIGDATA) және басқа да жасап шығарылған замануи құралдар, отандық

Бағдарламаның негізгі көрсеткіштері Ключевые Показатели Программы

ғылым да іріктеу, бағалау, таңдау бойынша фермерлердің сұранысына толық жауап беретін бүтін бір технологиялық өнімді ұсына алмады. Біздің елімізде 2010 жылдан бастап Қазақтың ақбас тұқымы шетелдік және жергілікті тұқымдармен еркін бәсекеге түсіп келеді. Тұқымдық мал шаруашылығының моральдық және технологиялық тұрғыдан ескірген жүйесінен шыға алмауы – отандық нарықта өз орнында өзгеге беру және бұл тұқымды шетелде экспорттау туралы ұмыту дегенді білдіретін еді. Соған байланысты 2019 жылы қазанда Палата Кеңесінің жалпы жиналысында ауылшаруашылығы өндірушілерінің замануи сұраныстарына жауап бере алатын канадалық GrowSafe технологиясын енгізу туралы шешім қабылданды.

GrowSafe компаниясы әлемнің 13 елінде ірі қара малдың 25 тұқымы бойынша табысты жұмыс істеуде. Компания зоотехниктер, бағдарламашылар және инженерлердің командасынан тұрады, сонымен қатар онда нақты уақыт жағдайында біздің әріптестеріміздің фермаларында машинамен оқыту мүмкіндіктері арқылы 30 жылдан бері үздіксіз жинақталған ақпараттар мен мәліметтер бар, бұл фермерлерге жекелеген малға және тұтас шаруашылық деңгейінде жүргізетін жұмыстарды алдын ала болжап, терең түсінуге мүмкіндік береді. Бұл пайдаланушылар толық сенім арта алатын нақты және практикалық ақпаратқа айналады.

Жемдеу барысын бақылауға арналған GrowSafe компаниясының жабдықтары малдың жеке азықтануын бақылауға мүмкіндік береді, бұл тірі салмақ өсімін өлшеумен қатар TAM, яғни тұтынылмаған азық мөлшерінің мәнін және тұқымдық құндылық индексі мәнін анықтау үшін қолданылады (мысалы, күтілетін тұқым айырмашылығы (КТА)).

TAM – бұл малдың нақты азықтану көлемі мен осы өндіріс деңгейі үшін күтілетін оның азықтану көлемі арасындағы айырмашылықпен өлшенетін азық өнімділігінің шамасы. Ол малдың нақты азықтану көлемі мен осы өндірістің аталған деңгейі үшін күтілетін оның азықтану көлемі арасындағы айырмашылықпен есептеледі. TAM-дағы айырма көбіне мал бағу талаптарындағы айырмашылық арқылы түсіндіріледі. ЖҚТ деңгейі теріс немесе төмен мал әлдеқайда тиімді болады, себебі ол күтілген көлемнен аз жем жейді, ал бұл ретте TAM деңгейі оң және жоғары мал тиімсіз, себебі ол күткеннен де көп азық жейді.

TAM-ды есептеу үшін жем жеу және тірі салмақтағы трендтерді бір жастағы мал топтары бойынша белгілі бір мерзім ішінде жинайды. Осы бастапқы деректер негізінде орташа мәнге ие малдар тобымен салыстырғанда озық (TAM төмен) немесе нашар (TAM жоғары) өнімділікке ие малдар анықталады.

TAM-ның ұрпақтан ұрпаққа берілу диапазоны 26% және 58% аралығында болады. TAM генетикалық сұрыптау құралы ретінде қолданылған кезде малдың төлдері өндіріс көлемі өзгермейтін жағдайда азықты аз жейтін болады. TAM малдың бойына, дене өлшемі және басқа да қасиеттерге тәуелді емес, сондықтан TAM деңгейі төмен малды сұрыптау

мал денесінің көлеміне, болмыс-бітімі мен бойына зиян келтірмей азықты аз жеуге әкеледі. Осылайша, азық өнімділігін жақсарту және анағұрлым тиімді тұқым шығаруға арналған тұқымдық жұмыс бағдарламасын жасау үшін сұрыптау жүргізуге болады.

Әдетте бұқаларды TAM бойынша тестілеуден өткізу маңызды болып саналады, бұл ретте сүтті сиырларды бағу фермаға қосымша шығын әкелуі де мүмкін, соның нәтижесінде тиімділік те төмендейді. Табынды бағуда нәтижелі жұмысқа қол жеткізу сапалы ақпаратқа да байланысты болады. Фенотип бойынша деректер аса қажетті «пазл элементтері» болып саналады, онсыз тек генетикалық маркерге қарап барлық жағдайды түсіну мүмкін емес. GrowSafe қамтамасыз ететін азықтандыру деректері геномдық көрсеткіштерінің нақтылығын сақтауға бастайтын жол. Осылайша коммерциялық фермалардағы табынды жемдеу тиімділігін тестілеу келесі әрбір мал төлін жақсарту түсуге және барлық өндірістік тізбек бойынша кірісті арттыруға мүмкіндік береді.

TAM шартты параметр болғандықтан бағаланған малдар топтарының құрамы TAM мәнін есептеуге ықпал етеді. Өнімділік жағынан басқа ықпалдардан айырманы анықтау үшін малдардың жынысы, тұқымы, жасы мен өлшемі жағынан ұқсас топтарын жинақтау керек. Сынақтың басында малдардың жасы 8-ден (ембейтін) 18 айға дейін (емшектен айырғаннан кейін азықтану тәртібіне қарай толыққан салмаққа дейінгі) болуы керек, бұл ретте малдар арасындағы жастың ең жоғары айырмашылығы 90 күнге дейінгі аралық болуы керек. Бұл тірі салмақ құрамының одан әрі сақталуын қамтамасыз етіп,

МЕРЕЙТОЙЛЫҚ АРНАЙЫ БАСЫЛЫМ

жемдеудегі басымдық көрсетумен байланысты факторлардың ықпалын азайтады. Малдарға жартыдуплексті транспондердің электронды құлақшасы арқылы белгі салынуы керек және олар сынақ деректерін алудың қолданыстағы жүйесіне дағдылану керек болады. Бұл жүйеге бейімделу кезеңін бақылауға септік етеді. Топтағы барлық жануарды бағуда бәріне бірдей жағдай жасалып, олар сынақ мерзімі кезінде кез келген уақытта астауға қалаған кезінде бара алатындай болуы қажет.

Азықтандыру бойынша дәйекті сынақ жүргізуде GrowSafe компаниясы үшін клиенттерден дұрыс деректер алудың маңызы зор. TAM-ды тапсырыс берушілерден түсетін ақпараттарсыз нақты есептеу мүмкін емес.

Сынақ жүргізу үшін клиенттерден талап етілетін деректерге: кәдімгі құлақ биркалары, RFID биркалары, малдың туған уақыты, тұқымы, тегі,

жоғары жылдамдықтағы интернет, рациондағы құрғақ заттардың болуын талдау жатады. Егжей-тегжейлі ақпараттың бәрі сынақтан өтіп жатқан малдың идентификациялық нөміріне байланған. Бұл малдардың логикалық топтары үшін трендтерді анықтауға мүмкіндік береді.

2020 жылы ақпан айында біздің фермерлер GrowSafe компаниясының вице-президенті Лис Румсфельдпен кездесті. Соның қорытындысында 4 шаруашылық басшысы аталған технологияны сатып алуға қызығушылық танытты. Алайда елдегі эпидемиологиялық жағдай жабдықтарды сатып алу және орнату мәселесін қиындатып жіберді. Соған қарамастан 2020 жылы қазан айында «Жаңа-Береке» ЖШС (Ақмола облысы, Новомарковка ауылы), «Шалабай» ЖШС (ШҚО, Шалабай ауылы), «Сәбит» ШҚ (БҚО, Алғабас ауылы) және «Галицкое» ЖШС (Павлодар облысы, Галицкое ауылы) қожалықтары

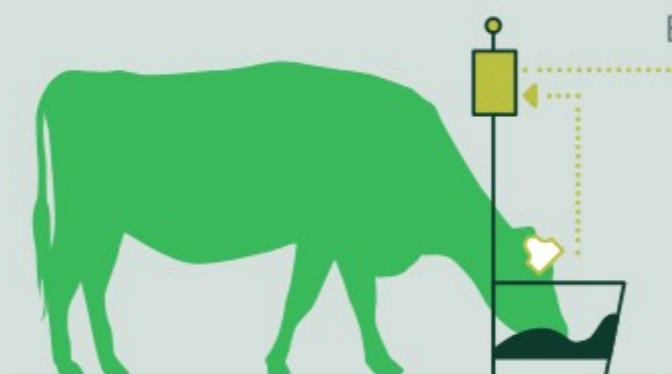
GrowSafe компаниясының жабдықтарын сатып алып, орнатты.

Қазірдің өзінде барлық 4 шаруашылықта бірінші сынақтар іске қосылды және алғашқы деректер де жинақталып үлгерді. Әрине бұл технология барлық мәселеден құтқаратын «алтын дәрі» емес және Палата мен тұқым бойынша жұмыстарда әлі жоятын көптеген қиындықтар бар. Дегенмен жолды жүрген ғана еңсереді, сондықтан да бірлесе күш жұмылдырып және сұрыптаудың заманауи тәсілдерін қолдана отырып біздің Қазақтың ақбас тұқымының жаңа көкжиегі ашыларына сенеміз.

GROWSAFE АҚПАРАТТЫҚ ПЛАТФОРМА

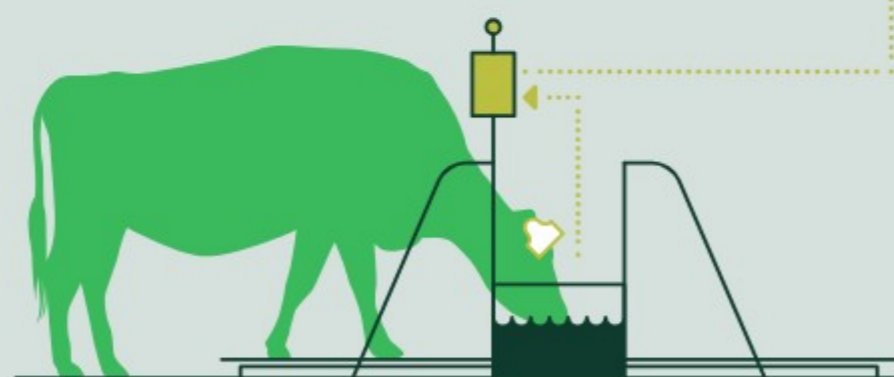
ИНФОРМАЦИОННАЯ ПЛАТФОРМА GROWSAFE

ДЕРЕКТЕР ЖИНАУ СБОР ДАННЫХ

СЫМСЫЗ ЖЕЛІ
БЕСПРОВОДНАЯ СЕТЬ

ТАМАҚ ҚАБЫЛДАУ ЖӘНЕ ТӘРТІП
ПРИЕМ КОРМА И ПОВЕДЕНИЕ

ДЕНЕНІҢ САЛМАҒЫ
ІШІМДІК КЕЗІНДЕГІ ТӘРТІБІ

ВЕС ТЕЛА
ПОВЕДЕНИЕ У ПОИЛКИ

ДЕРЕКТЕРДІ ТАЛДАУ АНАЛИЗ ДАННЫХ

GROW SAFE
БҰЛТЫНДА
САҚТАУ

ОБЛАЧНОЕ
ХРАНИЛИЩЕ
GROWSAFE

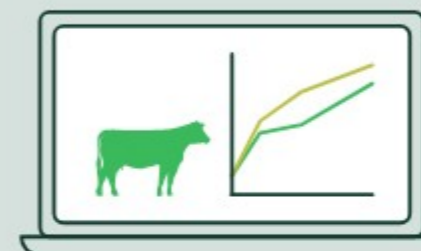

ШАРУА ҚОЖАЛЫҒЫНДА КОМПЬЮТЕР
КОМПЬЮТЕР НА ФЕРМЕ

Басқа ақпараттың интеграциясы,
қондырғылар мен датчиктер

Интеграция других программ,
устройств и датчиков

ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУДЫ ҚОЛДАУ ПОДДЕРЖКА ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЯ

ӨЛШЕМ
ИЗМЕРЕНИЕ

Малдың идентификациясы
Жем қабылдау
Жиілігі мен ұзақтығы
Малдың салмағы

Идентификация животного
Прием корма
Частота и длительность
Вес животного

БОЛЖАУ
ПРЕДСКАЗАНИЕ

Тиімділік қасиеті
Өсу қасиеті
нарықтағы салмақ
Нарықтағы деректер мен нәтиже

Свойства Эффективности
Свойства Роста
Рыночный Вес
Рыночная дата и Результат

БАҚЫЛАУ
КОНТРОЛЬ

Тәртіп
Малдың параметрлері
Өсім
Қашықтықтағы бақылау

Поведение
Параметры животного
Рост
Дистанционный контроль

ОПТИМИЗАЦИЯЛАУ
ОПТИМИЗАЦИЯ

Малдың денсаулығы
Шаруа қожалығындағы кірістілік
Уақытша маркетинг байланыстыруы
Экологиялық тұрақтылық

Здоровье животного
Рентабельность фермы
Временная привязка
маркетинга
Экологическая устойчивость

GROW SAFE

ВНЕДРЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЕЛЕКЦИОННЫЙ ПРОЦЕСС КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВЫЙ ПОРОДЫ

Неопределенность торговых отношений на внутреннем и внешнем рынках, изменчивые цены на сырье и правила поддержки СХТП, вопросы рабочих кадров и природно-климатические катаклизмы — вот лишь некоторые из насущных проблем, встающих перед мясной отраслью. Добавьте к этому новое поколение потребителей, требующих более высоких стандартов содержания животных, меньше антибиотиков, устойчивых практик животноводства и больше прозрачности. Сам фермер не может самостоятельно ответить на все эти вызовы. Требуется найти способ интеграции и применения современных знаний, цифровых технологий и достижений.

Рентабельность в мясной промышленности зависит от способности производителя говядины получать максимальную прибыль за счет уменьшения затрат на производство и оптимизации производительности. Селекция скота на высокую кормовую продуктивность является одним из способов увеличения рентабельности при производстве говядины. Остаточное потребление кормов (ОПК) — это умеренно наследуемая мера кормовой продуктивности, которая может использоваться как инструмент селекции для увеличения эффективности мясного стада. ОПК изме-

ряется как разница между реальным потреблением кормов животным и ожидаемым его потреблением для заданного уровня производства; скот с низким значением ОПК является более эффективным по сравнению с животным, имеющим более высокий показатель ОПК. Различия в свойстве кормовой эффективности определяются, когда дневное потребление кормов животным контролируется в течение определенного времени.

Летом 2019 года сотрудники Республиканской Палаты казахской белоголовой породы посетили несколько выставок и научных институтов Канады. Основная цель данной поездки заключалась в поиске современных технологий для их дальнейшего внедрения в структуру селекционной работы Палаты. К сожалению, в эпоху цифровых технологий, индексной оценки племенной ценности, анализа больших данных (BIGDATA) и прочих современных разработок отечественная наука не смогла предложить завершённый продукт по отбору, оценке, подбору племенных животных, в полной мере отвечающих запросам фермеров. В нашей стране, начиная с 2010 года, Казахская белоголовая порода уверенно конкурирует со своими иностранными и местными коллегами. Оставаться в морально-

и технологически устаревшей системе племенного животноводства означало сдавать свои позиции на отечественном рынке и забыть про экспорт нашей генетики за рубеж. В этой связи в октябре 2019 г. на общем собрании Совета Палаты было принято решение о внедрении канадской технологии GrowSafe, которая отвечает современным вызовам сельхозтоваропроизводителей.

Компания GrowSafe успешно работает в 13 странах мира с 25 породами крупного рогатого скота. Сочетает в себе команду зоотехников, программистов и инженеров, а также три десятилетия получения информации и данных, собранных непрерывно в режиме реального времени на фермах наших партнеров с возможностями машинного обучения, что позволяет дать фермерам глубокое понимание и предвидение действий на уровне отдельного животного, гурта и всего хозяйства. Это преобразуется в точную и практичную информацию, которой пользователи могут полностью доверять.

Оборудование компании GrowSafe для контроля потребления кормов позволяет производить контроль индивидуального потребления кормов животными, что наряду с замерами прироста живой массы используется для точного определения значения ОПК и значения индексов племенной ценности (например, ожидаемого отличия потомства (ООП)).

ОПК — это мера кормовой продуктивности, измеряемая как разница между реальным потреблением кормов животным и ожидаемым его потреблением для данного уровня производства. Он рассчитывается как разница между реальным потреблением кормов животным и ожидаемым его потреблением для данного уровня производства. Различия в ОПК часто объясняются различиями в требованиях к содержанию животных. Скот с низким или отрицательным ОПК более эффективен, т.к. съедает мень-

ше ожидаемого, в то время как скот с высоким или положительным ОПК не эффективен, поскольку съедает больше, чем ожидалось. Для расчета ОПК тренды в потреблении кормов и привесах собирают в течение определенного периода времени для группы животных одного возраста. На основе этих исходных данных определяются животные с лучшей (низкий ОПК) или худшей (высокий ОПК) производительностью по сравнению со средним для группы животных значением.

Диапазон наследуемости ОПК варьируется в пределах от 26% до 58%. Когда ОПК используется в качестве инструмента генетической селекции, потомство животного будет потреблять меньше корма при неизменном уровне производства. Поскольку ОПК не зависит от роста, размера тела и других свойств, селекция животных с низким ОПК приведет к снижению потребления корма не в ущерб размерам тела, качеству костяка или росту. Таким образом, можно проводить селекцию с целью улучшения кормопродуктивности и создания программы племенной работы для воспроизводства более эффективного потомства.

Как правило, тестирование быков на ОПК является важной составляющей, при этом работа с ремонтными телками может также принести добавленную стоимость на ферме, в результате чего снизится эффективность. Результативная работа со стадом зависит от качественной информации. Данные по фенотипам являются крайне необходимыми «элементами паззла», без чего невозможно понять всю картину, просто глядя на генетические маркеры. Данные по приему кормов, которые обеспечивает GrowSafe, являются ключом к соблюдению точности геномных показателей. Таким образом, тестирование на кормоэффективность стада на коммерческих фермах позволяет

“

Оборудование компании GrowSafe для контроля потребления кормов позволяет производить контроль индивидуального потребления кормов животными, что наряду с замерами прироста живой массы используется для точного определения значения ОПК и значения индексов племенной ценности

”

НА НАЧАЛО ИСПЫТАНИЙ ЖИВОТНЫЕ ДОЛЖНЫ БЫТЬ ВОЗРАСТЕ ОТ 8 ДО 18 МЕСЯЦЕВ

достичь улучшений с каждым последующим поколением животных и увеличивает прибыль по всей производственной цепочке.

Суть всей системы испытания GrowSafe состоит в интегрированной системе, обеспечивающей физические замеры, предсказуемую аналитику и когнитивные расчётные технологии. Установки взвешивания систем GrowSafeFeedIntake и GrowSafeBeef в загоне собирают данные о приеме кормов, поведении и параметрах индивидуальных животных как внутри помещения, так и снаружи, во время кормления и на водопое, при этом не мешая и не доставляя неудобств животным. Собранные данные передаются по беспроводной сети (до 9 км) на компьютер, установленный на ферме. Данные обрабатываются и преобразуются в простые, практичные рекомендации. Животные, отмеченные системой, могут быть легко идентифицированы в загоне благодаря технологии дистанционного распознавания, запускаемого по команде пользователя.

Вес животного, диаграммы привеса и потребления корма меняются в разные периоды времени. Для получения значений, представляющих долгосрочные показатели индивидуального животного, сбор данных должен быть точным и производиться в течение соответствующего срока. Точные данные по ежедневному потреблению кормов, регистрируемые приборами по контролю потребления, снижают вероятность отклонений трендов индивидуального потребления, притом система GSB собирает информацию по среднесуточному привесу (ССП) за более короткий промежуток времени с большей точностью. Сбор точных данных по весу, применяемых при расчете ОПК, является непростоим занятием при использовании обычных лотковых весов. Вес животного колеблется из-за ряда факторов, таких как заполнение рубца, потребление воды, схемы кормления и т.д. Анализ свыше 7000 замеров веса,

полученных с использованием лоточных весов, показал, что стандартное отклонение разницы в весе в исследуемые дни составляло около 8.85 кг, что делает затруднительным точный расчет ССП. Таким образом, компания GrowSafe рекомендует сбор весовых измерений с использованием технологии GSB. Эта технология позволяет собирать несколько ежедневных отдельных замеров веса, что увеличивает точность расчета ССП и сокращает общий период испытаний.

Поскольку ОПК является условным параметром, состав группы оцениваемых животных влияет на рассчитываемые значения ОПК. Для отделения различия в продуктивности от прочих воздействий должна быть собрана группа животных, схожих по полу, породе, возрасту и размеру. На начало испытаний животные должны быть в возрасте от 8 (отъемными) до 18 месяцев (после отъема до зрелого веса, в зависимости от режима кормления), при этом максимальная разница в возрасте между животными должна составлять 90 дней. Это обеспечивает последовательность состава привесов и минимизирует влияние факторов, связанных с доминированием в кормлении. Животные должны быть помечены электронным ярлыком полудуплексным транспондером, и им надо привыкнуть к работающей системе получения данных испытаний. Это позволяет контролировать период адаптации к системе. Все животные в группе должны иметь одинаковые условия содержания и иметь неограниченный доступ к кормушке в любое время в период испытаний.

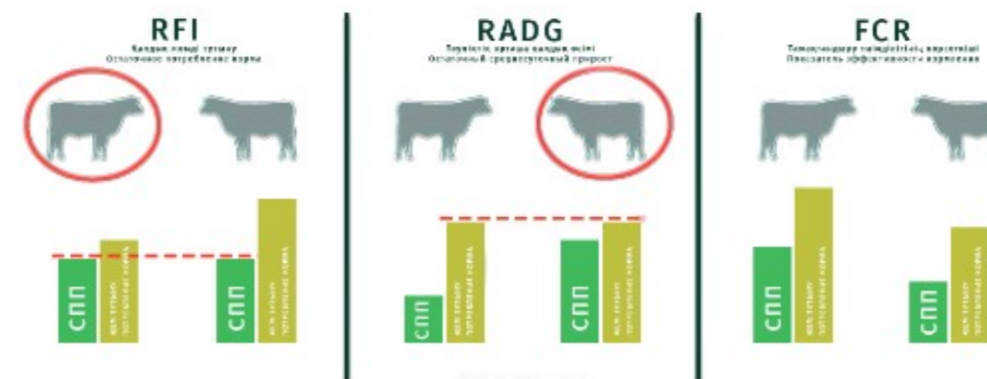
Для проведения достоверных испытаний по приему кормов очень важно для компании GrowSafe получение корректных данных от клиентов. Невозможно точно рассчитать ОПК без информации от заказчиков.

Данные, требуемые от клиента для проведения испытаний: ушные бирки обыч-

новенные, RFID бирки, дата рождения животных, порода, родословная, высокоскоростной интернет, анализ содержания сухого вещества в рационе. Детальная информация привязана к идентификационным номерам испытуемых животных. Это позволяет определить тренды для логических групп животных.

В феврале 2020 года проведена встреча наших фермеров с вице-президентом компании GrowSafe Лисой Румсфельд. В итоге руководители 4 хозяйств были заинтересованы в приобретении данной технологии. Однако эпидемиологическая ситуация в стране осложнила вопрос закупа и установки оборудования. Тем не менее, в октябре 2020 г. в хозяйствах ТОО «Жана-Береке» (с. Новомарковка, Акмолинская область), ТОО «Шалабай» (п. Шалабай, Восточно-Казахстанская область), КХ «Сабит» (п. Алгабас, Западно-Казахстанская область) и ТОО «Галицкое» (п. Галицкое, Павлодарская область) было закуплено и поставлено оборудование компании GrowSafe.

Уже сегодня запущены первые испытания во всех 4-х хозяйствах и уже собираются первые данные. Конечно, данная технология не «золотая пилюля» от всех проблем, и на пути Палаты и породы еще много трудностей, которые необходимо преодолеть. Однако путь осилит идущий, и поэтому мы верим, что совместными усилиями и применяя современные методы селекции у нашей Казахской белоголовой породы открываются новые горизонты.

Поскольку ОПК не зависит от роста, размера тела и других свойств, селекция животных с низким ОПК приведет к снижению потребления корма не в ущерб размерам тела, качеству костяка или росту

ВЕДЕНИЕ ПРАВИЛЬНОГО ПЕРВИЧНОГО ЗООТЕХНИЧЕСКОГО УЧЕТА И ПРОВЕДЕНИЕ БОНИТИРОВКИ ЖИВОТНЫХ В ПЛЕМЕННЫХ ХОЗЯЙСТВАХ КАК ЗАЛОГ УСПЕШНОГО БИЗНЕСА

НАШИ УСЛУГИ

- Регистрация и зоотехнический учет животных в ИАС
- Консультации и оформление заявок на субсидирование в животноводстве и инвестиционное субсидирование
- Бонитировка крупного рогатого скота
- Научно-консалтинговое сопровождение животноводческих хозяйств
- Услуги зоотехника и племенного учетчика
- Поиск и подбор быков-производителей, племенного маточного поголовья
- Услуги по искусственному осеменению крупного рогатого скота
- Оформление документов для признания и регистрации животных в Республиканских палатах скотоводства
- Консультации по вопросам животноводства

ОРГАНИЗАЦИЯ И СИСТЕМАТИЗАЦИЯ

Правильное ведение зоотехнической работы в хозяйстве требует осуществления в нем таких мероприятий, как организация и систематическое ведение первичного зоотехнического учета и племенных записей, маркировка животных, ежегодная их бонитировка, составление случного плана (плана подбора) и плана племенной работы со стадом.

На племенной ферме должен быть хорошо поставлен зоотехнический и племенной учет. По данным зоотехнического учета и племенных записей и на основе всестороннего знания индивидуальных особенностей отдельных животных и целых групп проводится оценка и выбор животных на племя и осуществляется подбор при составлении случного плана. Для ведения зоотехнического учета и племенных записей нужны соответствующие книги, журналы, ведомости, куда систематически записывают все данные: о происхождении и развитии животных, о случке, рождении животных, использовании племенных производителей.

Для правильного учета и предупреждения путаницы в кличках животных их нужно занумеровать и пометить. Метят животных разными способами. Крупный рогатый скот метят выжиганием соответствующего номера на рогах, ушными сережками, радиочастотными бирками, подкожными чипами, татуировкой, а иногда и выщипами на ушах.

ОЦЕНКА И УЧЕТ

Всесторонняя оценка каждого животного, разбивка стада на определенные классы с выделением племенного ядра в нем называется бонитировкой. Проведение ежегодной бонитировки регламентируется Законом о племенном животноводстве. Бонитировку проводят путем непосредственного осмотра животных в хозяйстве

с использованием всех данных первичного зоотехнического учета и племенных записей. Животных взвешивают, берут у них промеры, оценивают их экстерьер, определяют упитанность и тип животного.

По данным зоотехнического учета и племенных записей устанавливают происхождение, породность, возраст, продуктивность, воспроизводительные способности и качество потомства. На основе непосредственного осмотра и изучения зоотехнических документов каждое животное получает общую оценку и относится к определенному классу. Класс служит показателем хозяйственной и племенной ценности животного.

ОПЕРАТИВНОСТЬ. КАЧЕСТВО. НАДЕЖНОСТЬ

ТОО «Adal Consulting» на рынке консалтинговых услуг с 2010 года. Сегодня Adal Consulting - это опытная команда консультантов, племенных учетчиков, зоотехников и бонитеров, профессионально решающих поставленные задачи. Нам доверяют сотни крестьян. Более 100 племенных крестьянских хозяйств выберут нашу компанию. Работаем с любым регионом страны.

КОНТАКТЫ

Караганда, пр. Шахтеров, д. 40, каб. 207 БЦ MIRAS

8 (701) 214-10-70

8 (721) 250-50-75

adalconsultingkm@mail.ru

@adalconsulting

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ ЖАРҚЫН КЕЛЕШЕГІНЕ СЕНУІМІЗ КЕРЕК

Дәурен Матақбаев

Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасының атқарушы директоры Дәурен Матақбаев біздің журналға берген сұхбатында Қазақтың ақбас тұқымының дамуындағы көзқарасымен бөлісті.

— Дәурен Аманжолұлы, алдымен оқырмандарымызға Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасының құрылу мақсаты мен бүгінгі жеткен жетістіктері жайлы айтып берсеңіз.

— Қазақстанда 1991–2010 жылдар аралығында асыл тұқымды малшаруашылығында Ауылшаруашылығы министрлігімен сертификацияланған заңнама аясында жұмыс істейтін асыл тұқымды зауыттар, асыл тұқымды репродукторлар қызметін жал - ғастырған болатын. Асылдандырумен тек сол шаруашылықтар ғана айналыса алатын еді. Кеңес заманында бұл жүйе жоспарлы экономикалық құрылымда толықтай ақталды. Өйткені мұндай зауыттар көп болмады. Асыл тұқымды зауыттардың басшыларына жоспарды жүзеге асыру барысында ғылыми-зерттеу институттары, кандидаттар, ғылым докторлары есепке алу, будандастыру үлгісін жасау және өзге де зоотехникалық шаралардың барлығында жұмысты қатар атқаруға көмектесті.

Осылайша, 1991 жыл Қазақтың ақбас асыл тұқымды малдарының саны 1 млн. 200 мың бас болатын, ал 2010 жылы олардың тек 75 мың басы ғана қалған. Соған қарамастан керісінше, асылдандыру зауыттарының саны көбейді. Ауылшаруашылығы министрі Асылжан Мамытбеков 2010 жылы асыл

тұқымды зауыттар мәртебесін алып тастап, оның орнына етті малшаруашылығы саласындағы көшбасшы елдердің үлгісінде «асыл тұқымды мал» ұғымымен бағдарлама әзірлеп шығарды.

Бұл шешім асыл тұқымды малшаруашылығының республикалық палаталарын құруға әкелді, оның ішінде біздің Палата бар. Бұрын министрліктің құзіретінде болған кейбір міндеттер жаңадан құрылған республикалық палаталардың басқаруына өтті. ҚР «Асыл тұқымды малшаруашылығы туралы» Заңы жаңа редакцияда селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты жүргізуді, асыл тұқымды малдарға мәртебе беруді, асыл тұқымдық куәліктер беруді, тұқымды ілгерілетуді және басқаларды республикалық палаталардың қарауына берді.

Құрылымдық жағынан Палата оның мүшелерінен — ең жоғары басқарушы орган, Палата кеңесі — әртүрлі облыстардағы ең белсенді және абыройлы тұқым өсірушілер, Палатаның атқарушы органы — жалдамалы қызметкерлер, Палата мүшелері мен Палата кеңесінің шешімін орындаушы және бақылау-ревизиолиялық комиссиясынан тұрады.

Заңдағы бұл өзгеріс белгілі бір адамдардың тарапынан қолдау таппай, түсініспеушілік орын алды. Дегенмен одан бері 10 жыл өтті және

бұл шешім уақытымен орын алып, тек қана асыл тұқымды мал өсіру ғана емес, ет саласының дамуына да үлкен септігін тигізгенінен ешкімнің күмәні жоқ деп ойлаймын. Бүгінде «республикалық Палата» малшаруашылығының барлық саласында өз қызметін лайықты атқарып, көздеген мақсаттарына жетіп отырғанын сеніммен айтуға болады.

Барлық Палата агроөнеркәсіптік кешеніне қатысты егін шаруашылығы, зоотехния, асыл тұқымдық есеп, мал дәрігерлігі сынды түрлі салалар бойынша оқыту семинарлары мен тернингтер өткізуді өз жауапкершіліктеріне алды. Біз көрмелер, аукциондар, жарыстарды көптеп өткіземіз, бұл да өз кезегінде қызығушылық тудырады, өйткені осындай көрмелер фермерлердің тиісті жетістіктері мен олардың өсіріп отырған асыл тұқымды малдары сұранысқа ие екенін көрсететін бірден-бір орын болып табылады.

Алайда 10 жыл ішінде Палата селекциялық жұмыста үлкен жетістікке жетті деп айту әлі ерте. Палата басшылығының жиі ауысуы, мүдделі тұлғалардың өз міндеттерін толық түсінбеуі, заң актілерінің өзгеруі және өзге де объективті және субъективті мәселелер жағдайды ілгерілетуге кері әсерін тигізді. Мысалы бұрынғы асыл тұқымды зауыттардың басшылары шаруашылығындағы барлық жануар асыл тұқымды мәртебесіне ие бола алмайтынын және олар өз тұтынушыларының үдесінен шығуға барынша тырысу керек екенін толық түсіне алмады. Екінші жағынан, қарапайым фермерлер «тұқымдық мал» сөзінің ар жағында қаншама жұмыс тұрғанын ұғынбады. Бірінші кезекте бастапқы зоотехникалық жағдайларды есепке алу, Ақпараттық талдау жүйелері бағдарламасында жұмыс істеу, Палата алдындағы есептілік және басқалары туралы айтып отырмын.

— Қазақтың ақбас тұқымын көбейтуде фермер үшін нені білу маңызды? Қандай да ерекше жағдайлар қажет етіледі ме?

— Герефорд Палатасында 7 жыл жұмыс істеп, кейін Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасына ауысқаннан кейін фермерлер үшін маңызды үш мәселе барына көзім жетті. Біріншіден, кей фермерлер асыл тұқымды малшаруашылығын қолға алуға нақты қандай мақсатты көздейтінін толық түсінбейді.

Көпшілігі бұл кәсіпті асыл тұқымды малшаруашылығымен айналысу арқылы алуға болатын артықшылықтар (субсидиялар, малдың жоғары құны) үшін таңдайды. Бұл әрине дұрыс емес, өйткені бухгалтерлік есеп, есептілік және құжаттарды рәсімдеу сияқты жұмыстарды толыққанды орындай алмай, фермердің көңілі қалады, сөйтіп барлық асыл тұқымды малшаруашылығына зиянын тигізіп кетеді.

Асыл тұқымды малшаруашылығы үлкен әрі күрделі жұмысты қажет етеді, малды асырау, ветеринарлық қауіпсіздігі, жемшөбін әзірлеу

сынды көптеген мәселелерін қоса қамтамасыз ету керектігін фермерлер алдымен білуі тиіс. Мен көріп тұрған екінші мәселе, малшаруашылығымен айналысу жолын таңдаған әрбір адам өзін кәсіпкер ретінде көрсетуі керек, тек шаруашылығы мен мал басына қатысты емес, өз жұмыстарынан тыс туындайтын мәселелерге де жауап бере алатындай қабілеті болғаны дұрыс. Заңнамалық негізге қатысты сұрақтар, субсидия алу, салық есептілігін көрсету, вакцинация, АТЖ, АЖБ бағдарламаларында жұмыс істеумен қатар, ондағы орын алған өзгерістерге сай жұмысты жоспарлау маңызды.

Қазіргі кезде заңды тұлға ретінде тіркеліп, бухгалтерлік есеп өткізу үшін жиі өзгеріске ұшырайтын ережелер туралы уақытында ақпарат табу қажет етіледі. «Мен осы тракторға сүйеніп мал жаюмен және жемшөп дайындаумен айналысамын, ал агросекторде болып жатқан өзге мәселелердің маған қатысы жоқ» деп ойлау қате. Осы жағдайларды дұрыстауда республикалық Палата өз үлесін қосып жатыр деп санаймын, өйткені біз өз мүмкіндіктерімізді пайдалана отырып фермерлерге қажетті ақпаратты жеткізіп, ал Палата мүшелігіне кіретін фермерлердің

ұсыныс-тілектерін мемлекетке жеткізуге тырысамыз.

— Қазіргі Қазақтың ақбас тұқымы 20-ғасырдың басындағы туыстас тектен айтарлықтай ерекшеленеді деген пікірлер айтылып жүр. Сіз бұған келісесіз бе?

Тұқым сапасын жоғалтты дегенге келіспеймін. Бұл ретте аға буынның өткен кезеңдегі ауыл өмірі мен асылдандыру кезіндегі атқарған жұмыстарын аңсауы айтарлықтай рөл ойнайтын сияқты. Өкінішке орай, мал өсіруші, фермерлердің жұмыстары бұрынғыдай лайықты түрде бағаланбайды, әрі ауылдағы жұмыс және тіршілік ету жағдайына әлі де көп көңіл бөлу қажет етіледі. Асылдандыру жұмыстарының көлемі 1991 жылдан бері кеңестік дәуірдегідей жүргізілген жоқ, дегенмен шынайы ықылас білдірушілердің арқасында асыл тұқымды да, ауыл адамдарының еңбектерін қайтадан жандандырып келеміз. Бұл тұста уәкілетті органдардың жұмыстарын да елеусіз қалдыра алмаймыз. Қаржыландыру мен қолдау көрсетудегі бағдарламаларының арқасында білікті мамандардың ауылдан қалаға ығысу ағыны азайғанын бақылаудамыз. IT және банк саласы қызметкерлерінің жұмысын тастап, қаладан ауылға көшіп кеткендерін де білеміз. Палатаның селекциялық асылдандыру жұмыстары кезінде тұқымның өнімділігін арттыруға бағытталған бірнеше қадамдар жасалды. Жұмыстар сәтті жүргізіліп жатқанын Қазақтың ақбас тұқымын Монғолия, Қырғызстан және Өзбекстан елдерінен де сұраныстың артып, экспортқа шығару ұсыныстары түсіп жатқанынан байқауға болады.

— Қазақтың ақбас тұқымын басқа қай елдерде таниды? Олардың тәжірибесі бізде қалай қолданылады?

— Көрші мемлекеттердің тәжірибесін қолданамыз деп айта алмаймын. Малшаруашылығы саласының барлық тармағында Қазақстан көршілерінен озық тұр: заңнамалық негіз, фермерлерді қаржылай қолдау, мал саны, сандық жүйе сынды барлық қадам көршілеріміздің қызығушылығын тудырып, тәжірибе алу үшін керісінше бізге келеді. Үздік болу үшін үздіктерден үйрену керек, сондықтан біз саладағы үздік деп танылған елдердің тәжірибесін қолдануға тырысамыз.

Ауылшаруашылығы министрлігі әзірлеген «Ауылшаруашылығы жануарларын бірегейлендіру» бағдарламасының арқасында еліміздің мал санын анықтау жүргізіліп келеді. Ақпараттық-талдамалы жүйе арқылы бұқаның (қой, жылқы) туған күні анықталады және субсидия алуға өтініш қалдыру автоматтандырылады. Сондай-ақ Қазақстан асыл тұқымды малдардың индекстік бағалау жүйесіне көшуде. Бұл біздің көршілеріміз енді ғана жүзеге асыруды қолға алып жатқан батыл қадамдар. Сонымен қатар республикалық Палатаны құру ТМД елдері арасында жаңа тәсіл болып саналады. Сол себепті біз өз тәжірибемізбен бөлісе аламыз.

— Қазақстанда тұқымды дамыту туралы оптимистік болжамыңыз қандай?

— Менің оптимистік болжамым еліміздегі барлық агроөнеркәсіптік кешенді дамытумен байланысты. Асыл тұқымды малдар — бүткіл өндіріс тізбегінің ең бірінші кезеңі. Біз Қазақтың ақбас тұқымын экспорттық тауар ретінде ұсынуға дайынбыз. Алайда мемлекеттің жәрдемсіз өз әлеуетімізді жүзеге асыра алмаймыз. Фермерлер тек қана етті өнімді емес, экспортқа сиырлардың өзін шығарудың мүмкіндіктеріне жол ашу керек.

Quttyqtajlar

Оспанова Айнагул Сиыққызы

(“Қуанышбек” ШҚ):

“Құрметті әріптестер, Сіздерді Қазақтың ақбас асыл тұқымының 70 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын! Бағар асыл тұқымды малдарыңыз көбейсін. Отбасыларыңыз аман, кәсіптеріңіз берекелі болсын. Қазақтың ақбас сиыры көбейіп, даңқы асқақтай түссін!”

МЫ ДОЛЖНЫ ВЕРИТЬ В СВЕТЛОЕ БУДУЩЕЕ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ

Даурен Матакбаев

Даурен Матакбаев, исполнительный директор Республиканской Палаты казахской белоголовой, в интервью нашему журналу поделился собственным видением развития Казахской белоголовой породы.

- Даурен Аманжолович, давайте начнем с того, что расскажем нашим читателям о том, с какой целью была создана Республиканская Палата казахской белоголовой и что из задуманного уже реализовано?

С 1991 по 2010 г. в Казахстане в племенном животноводстве сохранялась ситуация, что были племенные заводы, племенные репродукторы, действовавшие на основании закона, сертифицируемые министерством сельского хозяйства. И только эти хозяйства могли реализовывать племенных животных. Такая система была полностью оправдана при плановом экономическом строе в советское время, потому что таких заводов было немного. И когда перед руководителями племенных заводов ставилась определенная задача по воспроизводству, по плану, то рядом с ними находилось много научно-исследовательских институтов, кандидатов, докторов наук, которые брали на себя всю работу по учету, схемам скрещивания и другим зоотехническим и иным мероприятиям.

Таким образом, если в 1991 году племенных животных Казахской белоголовой насчитывалось 1 млн. 200 тысяч голов, то к 2010 году их осталось около 75 тысяч. При этом количество племенных заводов, наоборот, увеличилось. И в 2010 году министр сельского хозяйства Асылжан Мамытбеков разработал программу, по которой был исключен статус племенных заводов и внедрено понятие «племенное животное»

по примеру стран-лидеров в отрасли мясного скотоводства. Это решение способствовало созданию республиканских палат по племенному животноводству, в том числе нашей Палаты.

Часть функций, которые были раньше у министерства, была передана во вновь созданные РП на самоуправление. Закон РК «О племенном животноводстве» в новой редакции передавал ведение селекционно-племенной работы, присвоение статуса племенному животному, выдачу племенных свидетельств, продвижение породы и прочее на откуп республиканским палатам. Организационно Палата состоит из членов Палаты — наивысшего управляющего органа, Совета Палаты — самых активных и авторитетных заводчиков породы из разных областей, исполнительного органа Палаты — наемных сотрудников, исполнителей решений членов Палаты и Совета Палаты, контрольно-ревизионной комиссии.

Данное изменение в Законе вызвало сильное отторжение у определенного количества людей, непонимание. Но сегодня, по прошествии 10 лет, думаю, ни у кого не остается сомнений, что данное решение было принято своевременно и помогло перезапустить не только племенное скотоводство, но и мясную отрасль в целом. Сегодня можно с уверенностью сказать, что проект «Республиканская Палата казахской белоголовой» по всем сферам животноводства выполняет свои функции и дости-

гает поставленных задач. Практически все палаты взяли на себя работу по проведению семинаров и обучающих тренингов по многим отраслям, связанным с АПК, это и растениеводство, и зоотехния, племенной учет, ветеринария. Мы очень активно проводим выставочные мероприятия, аукционы, соревнования, и это тоже вызывает определенный интерес, потому что где как не на выставке доказать, что такой-то фермер достиг определенных успехов и его животные находят спрос у населения.

Однако однозначно говорить, что за 10 лет Палата достигла прорывного успеха в селекционной работе, еще не приходится. Частая смена руководства Палаты, неполное понимание своей роли заинтересованных лиц, смена подзаконных актов и другие объективные и субъективные проблемы делали невозможным продвижение в данном вопросе. Очень долго, например, руководители бывших племенных заводов не могли до конца осознать, что не все животные, родившиеся в их хозяйствах, могут претендовать на племенной статус и что им нужно бороться за своего клиента. С другой стороны, простые фермеры не осознавали, какой объем работы стоит за словом «племенной скот». В первую очередь я говорю о первичном учете зоотехнических событий, работе в программе ИАС,

отчетности перед Палатой и другие.

О чем следует знать фермеру, который хочет заняться разведением Казахской белоголовой? Нужны какие-то особые условия?

7 лет проработав в Палате «Герфорд» и затем перейдя в Палату казахской белоголовой, я отметил три основные проблемы, которые стоят перед фермерами. Первая из них — это то, что некоторые фермеры не до конца понимают, чем же они хотят заниматься, выбирая путь племенного животноводства. Для многих основной причиной идти в этот бизнес являются преференции, которые можно получить, занимаясь племенным животноводством (субсидии, более высокая стоимость скота). Это неправильно, потому что, сталкиваясь с кучей проблем по учету, предоставлению отчетности и документов, не имея возможности выполнять работу

в полном объеме, фермер разочаровывается, уходит и наносит ущерб всему племенному животноводству в целом.

Поэтому первое, о чем надо знать фермерам, — племенное животноводство требует большой и сложной работы, которая ложится поверх вопросов содержания скота, ветеринарной безопасности, заготовки кормов и прочих ежедневных проблем. Вторая проблема, которую я вижу, — выбирая путь скотоводства, они должны себя воспринимать как бизнесмены, которые знают и отвечают на многие вопросы, как касающиеся непосредственно их фермы и их скота, так и выходящие за рамки их работы. Вопросы законодательной базы, получения субсидий, подачи налоговой отчетности, вакцинации, работы в программах ИАС, ИСЖ, «Қолдау» и др. — все это необходимо знать, и планировать работу с учетом данных изменений.

В наше время для того чтобы открыть юридическое лицо, сдавать бухгалтерские отчеты, необходимо уметь вовремя находить информацию по часто меняющимся правилам. Нельзя думать, что вот со своим трактором буду заниматься только выпасом скота и заготовкой кормов, и все остальное, что происходит в агросекторе, меня не касается.

Я считаю, что в этом плане Республиканская Палата вносит свою лепту, потому что через свои каналы мы пытаемся доносить до фермеров необходимую для них информацию, и наоборот, до государства доносить чаяния и предложения фермеров-членов Палаты.

На какую еще помощь со стороны Палаты фермер может рассчитывать?

Палата берет на себя консалтинговое и экспертное сопровождение, мы можем предоставить людей, которые могут помочь найти

оптимальное решение по тем или иным вопросам, которые иногда выходят за рамки нашей работы.

Есть мнение, что нынешняя Казахская белоголовая заметно отличается от своих сородичей начала 20 века. Вы с этим согласны?

Не соглашусь с тем, что порода стала хуже. Скорее всего, ностальгия старшего поколения по былому прошлому, по жизни в деревне в целом и по работе скотоводов в частности играет свою роль. К нашему сожалению, престижность работы скотовода, фермера сегодня не такая, как была раньше, да и условия работы и жизни на селе оставляют желать лучшего. Да, племенная работа в том объеме, в котором она осуществлялась в советское время, с 1991 года уже не проводилась, но благодаря истинным фанатам племенного дела мы снова возрождаем и нашу породу, и престиж труда сельского работника. Нельзя не отметить работу, проводимую уполномоченным органом. Благодаря своим программам финансирования и поддержки мы наблюдаем некоторый перелом в тенденции утекания квалифицированных людей из села в город. Есть примеры, когда

специалисты из IT и банковской сферы бросали работу в городе и переезжали в аул. В то же время по селекционной племенной работе Палата выработала ряд шагов, направленных на улучшение продуктивных показателей породы. Работа идет, мы постоянно получаем предложения экспортировать Казахскую белоголовую со стороны Монголии, Кыргызстана и Узбекистана.

В каких еще странах Казахская белоголовая особенно популярна? И как используется их опыт у нас?

Сказать, что мы можем использовать опыт соседних с РК стран, пока не могу. В вопросах животноводства Казахстан опережает всех своих соседей практически по всем вопросам. Законодательная база, вопросы финансовой поддержки фермеров, учет скота, цифровизация — все эти шаги вызывают интерес у наших соседей, и это к нам приезжают за опытом. Хочешь стать лучше — учись у лучших, поэтому мы стараемся перенимать опыт у стран-лидеров отрасли.

Благодаря работе министерства сельского хозяйства работает программа ИСЖ, которая не без проблем, но показывает фактическое наличие скота в стране. Программа ИАС учитывает и автоматизирует такие вопросы, как дата рождения бычка (овцы, лошади) и подача заявления на получение субсидий. Кроме того, Казахстан переходит на индексную оценку племенных животных. Это те шаги, которые наши соседи только начинают делать. Плюс

сама система внедрения республиканских палат — это довольно инновационный метод для стран СНГ, поэтому мы сами можем поделиться опытом.

Каков ваш оптимистичный прогноз по развитию породы в Казахстане?

Мой оптимистичный прогноз связан с развитием всего агропромышленного комплекса в нашей стране. Племенные животные — это самый первый этап всей производственной цепочки. Мы уже готовы предложить племенных животных Казахской белоголовой породы в качестве экспортной продукции. Однако без помощи государства реализовать свой потенциал мы пока еще не готовы. Необходимы шаги, которые бы позволили фермерам продавать не только мясную продукцию, но и поставлять на экспорт живых телок.

Ваши пожелания членам Республиканской Палаты по случаю 70-летия Казахской белоголовой породы.

Я желаю всем в первую очередь крепкого здоровья. Семейные ценности и радости никто не отменял. Из-за пандемии нам не удалось провести масштабные мероприятия, посвященные 70-летию породы, как это планировалось. Желаю всем сплоченности и терпения. Один в поле не воин. Верить в свои силы и верить в то, что Казахская белоголовая порода получит мировое признание и поможет Казахстану занять свое место под солнцем на мировых рынках.

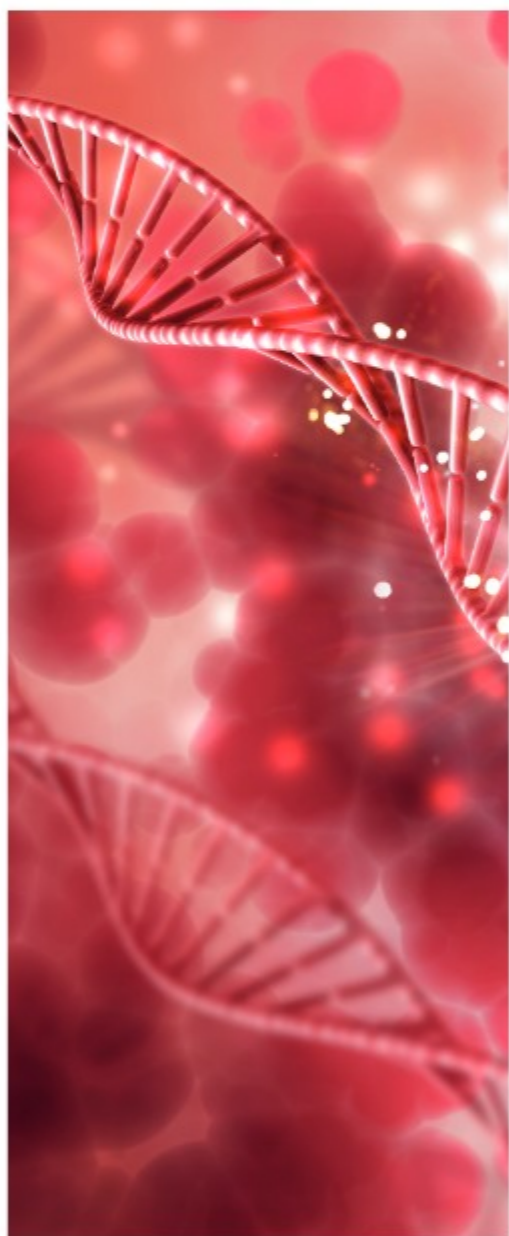

В 1991 году племенных животных Казахской белоголовой насчитывалось 1 млн 200 тысяч голов, то к 2010 году их осталось около 75 тысяч

Подтверждение происхождения племенного КРС для присвоения I категории. Оформление генетических сертификатов

«Согласно Правилам присвоения племенного статуса для того чтобы КРС (бычком) породы мясного направления могла быть присвоена первая категория обязательно наличие генетической экспертизы, определяющей достоверность происхождения по отцу.

Подпункт 26 ст. 13 Закона РК от 9 июля 1998 года «О племенном животноводстве».

Приказ МСХ РК 11.12.2015 г. 3-3/1084 «Об утверждении Правил присвоения (приостановления, отмены) статуса племенной продукции (материала)»

В РК перед Минсельхозом поставлена большая государственная задача: увеличить поголовье КРС мясного направления, повысить продуктивность имеющегося поголовья за счёт использования племенных быков-производителей высокопродуктивных специализированных мясных пород. В связи с этим в РК осуществляется импорт скота зарубежной селекции. Значительное внимание уделяется ведению селекционно-племенной работы.

Одна из задач заводчиков заключается в том, чтобы использовать быков-производителей с достоверной родословной, происходящих от высокопродуктивных производителей.

Данная задача эффективно решается с помощью генетического подтверждения происхождения потомства по отцу.

ГЕНОТИПИРОВАНИЕ — ЭТО ИССЛЕДОВАНИЕ ДНК ЖИВОТНЫХ. ЦЕЛЬ ГЕНОТИПИРОВАНИЯ — ПОДТВЕРЖДЕНИЕ ПРОИСХОЖДЕНИЯ ОТ КОНКРЕТНЫХ РОДИТЕЛЕЙ.

Как происходит генотипирование:

- Хозяйство присылает пробы волос животных с волосными луковицами*.
- Проводится выделение ДНК из волосных луковиц с последующим лабораторным исследованием по методике STR-генотипирование**.
- Сравнение генотипов бычков и потенциальных отцов (быков-производителей) для подтверждения происхождения
- Внесение генотипов в базу ИАС (информационно-аналитическая система).
- Оформление генетических сертификатов*** с указанием фактических отцов и матерей (при необходимости).

ПРЕИМУЩЕСТВА

Использование быков-производителей с достоверными сведениями о происхождении по отцу позволяет использовать бычков, полученных от высокопродуктивных производителей. Это преимущество позволяет вести целенаправленную селекционно-племенную работу в направлении селекции определённых хозяйственно-полезных признаков, выведения новых линий, родственных групп, повышения продуктивности потомства, увеличения оплаты кормов приростом и снижения себестоимости мяса на финальном этапе его производства.

ТОО «Genesis.KZ» имеет самое современное оборудование, квалифицированные кадры, использует импортные реактивы и материалы для оказания услуги генотипирования.

КАК С НАМИ СВЯЗАТЬСЯ:

ТОО «Genesis.KZ» 010000 Астана, Кургальжинское шоссе 13/5

ПОЯСНЕНИЯ

*Для подтверждения происхождения по отцу необходимы образцы волос от бычков, и от потенциальных отцов (быков-производителей). В случае если данные быки-производители ранее были генотипированы, необходимо представить биологический материал только от бычков и номера ИНЖ потенциальных отцов. Все генотипы вносятся в базу ИАС и сохраняются.

**Метод рекомендован Международным обществом генетики животных и рекомендован для использования в Казахстане совместным решением палат и МСХ.

***Генетический сертификат также известен как «генпаспорт» (это одно и то же).

ТОО «GENESIS.KZ» ИМЕЕТ МЕЖДУНАРОДНЫЙ СЕРТИФИКАТ КАЧЕСТВА

ТОО «Genesis.KZ» успешно прошло международные сравнительные испытания качества генетических исследований. Такие испытания (кольцевые тесты) проводит Международное общество генетики животных. ТОО «Genesis.KZ» получило международный сертификат качества с наивысшей возможной оценкой: точность определения генотипов 100% и полностью правильное решение задач по определению родства животных.

КОНТАКТНЫЕ ЛИЦА:

Жанар Шахманова Моб: 8(778)-709-7876
Толганай Кулатай Моб: 8(708)-628-2128

АЙДАР НЫҒМЕТОВ:

«БІЗДІҢ КӘСІП ДЕЛДАЛСЫЗ
ӨРЛЕУДЕ. БИЗНЕСТЕ БҰЛ
АСА МАҢЫЗДЫ»

Малшаруашылығы ата-бабамыздың ежелден келе жатқан дәстүрлі кәсібі болып табылады. Салатынысы жылдар тезінде қаншама өзгерістерге ұшыраса да, оның дамуына аса кедергі келтіре алмады. Сыртқы нарықтан келген бәсекелестердің импорттық тауарлары дүкен сөрелерін жаулап алып, «made in Kazakhstan» таңбасымен ет өнімдерін табу қиынға соғатын. Дегенмен соңғы жылдары етті өнімдермен қамтамасыз ететін отандық компаниялар алаңға шыққаны қуантады, яғни қазақтың кең шұрайлы жерінде бордақыланған етті ірі қара малдарынан бастап,

жартылай дайындалған етті өнімдерді нарықтан оңай таба аламыз.

Малшаруашылығындағы кәсібін дамытып, халықты сапалы ет өнімдерімен қамтамасыз етіп отырған шаруа ісі майталмандарының бірі және бірегейі «Жаңа Береке» ЖШС, «Алтын Қазық» компаниялар тобы, «Айдар» шаруа қожалығы және «Столичная трапеза. Сауда үйі» ЖШС бас директоры және құрылтайшысы Айдар Нығметов малды бордақылаудан бастап дүкендерге өнімді сатуға дейінгі алып тәжірибесімен бөліседі.

«Жаңа Береке» ЖШС, «Алтын Қазық» компаниялар тобы, «Айдар» шаруа қожалығы және «Столичная трапеза. Сауда үйі» ЖШС бас директоры және құрылтайшысы Айдар Нығметов

Дала жұмысындағы бірнеше жылдың ішінде жаңа инфрақұрылым бой көтерді.

— Айдар Сағадияұлы, кәсібіңіздің басты бағыттары туралы айтып берсеңіз.

— Біздің малшаруашылығы кешендеріміздің атқаратын қызметі жан-жақты дамыған. Бүгінде ірі қара малдың төлдеуі мен оның сатылымы және дүкен сөрелеріне жөнелтілетін дайын өнім түрлерін әзірлеуге дейінгі ет өндірісінің сатылай біріктірілген кезеңін толық қамтып отырмыз. Алдымен ет комбинаты, дүкендер және шаруашылық салаларын қамтитын төрт компаниямызды таныстырып өтейін.

«Жаңа Береке» — өзінің аналық мал басы, ет комбинаты және мал бордақылайтын алаңдары бар мал өсімін көбейтетін компания.

«Айдар» шаруа қожалығы асыл тұқымды мал шаруашылығымен айналысады, сондай-ақ бұқа мен сиырларды асыл тұқымды шаруашылық үшін және оларды әрі қарай сату мен молайту үшін өсіреді.

«Алтын Қазық» бас компаниясының негізгі қызметі ет өңдеуге бағытталған, яғни негізгі ет комбинаты болып табылады.

«Столичная трапеза» Сауда үйі» компаниясы ет пен ет өнімдерін сатумен айналысады. Сонымен қатар, сүйексіз ет өндірісіне жататын шұжық цехы, жартылай фабрикаттар цехы және ет өңдеу цехы қамтылған. Компания өнімдерін тұрақты тұтынушылары бар 15 дүкеннен табуға болады.

— Бұл бастапқыда ойластырылған бизнес-жоспар ма, әлде жүре келе туған идеялардың жемісі ме?

— Басынан бастап айтайын. Біздің жұмысымыз 2016–2017 жылдары алғаш қолға алынды. Нұр-Сұлтан қаласының маңындағы Қосшы ауылынан ет саудасы қызып тұрған базарды сатып

алдым. Біраз уақыт өткен соң сатудың тек ең соңғы кезекте орындалатын кезең екенін түсіндім, сөйтіп базар кешінінің өзінде өндіріс ісін жаңарту қажет деп шештім.

Бір уақытта сұраныстың артып тұрған шағында келісілген тараптан асыл тұқымды малдардың жеткізілуі тоқтай бастағаны біздің жұмысымызға кедергі келтірді. Осы мәселенің арқасында ақылдаса келіп, Ерементәу ауданында асыл тұқымды малдарды ұстайтын өз өндірісімізді құруды қолға алдық. Бұл аймақ жайылымға және мал шаруашылығын дамытуға өте қолайлы болған соң таңдап алынды. Өндірістің негізгі тұқымына Қазақтың ақбас сиырларын лайық деп таптық.

Дала жұмысындағы бірнеше жылдың ішінде жаңа инфрақұрылым бой көтерді, оның ішінде үш мың бас малды бордақылауға болатын қалаға жақын маңдағы жемшөп алаңын қоса айтуға болады. Бұдан бөлек, тауарлық малға арналған өсіру (асыл тұқымды емес) және консервацияланған ет комбинаты бар.

Өсіресе тауарлық малды асыл тұқымды бұқалармен будандастыруда тұқымдарды түрлендірумен белсенді айналыса бастағанда едәуір жақсы тұқым мен төлдерге қол жеткізіп отырдық. Бұзауларды аналарынан бөліп, емшектен шығарғанның өзінде төлдердің салмағы 350–380 келіні қамтыды. Осындай ауқымды көлемге ие болғанда біз өзімізді Ерементәудағы ірі компания ретінде таныстыра бастадық. Біз барлық шаруаларды жинап, олардың қажеттіліктері мен қиын мәселелерін тыңдап, Ауыл шаруашылығы министрлігі және Үкімет қолдауымен әзірленіп, жүзеге асырылған бағдарлама аясында бірге жұмыс істеуге шақырдық. Асыл тұқымды бұқаларды сатып алып, оларды шаруаларға жалға бердік. Шаруалар өздерінің қарапайым сиырларын Қазақтың ақбас сиыры, Ангус және

Герфорд сынды текті бұқаларымен будандастырып отырды.

— Нәтижесі қандай болды? Бүгінде қандай жетістіктерге қол жеткіздіңіздер?

— Биыл біз көлемімізді екі есеге ұлғайттық, бізбен 58-ден аса шаруа қожалығы жұмыс істейді және соған орай 268 бұқа үлестірдік. Алғашқы жылды 1,6 мың баспен бастасақ, биыл 3 мың басты бордақылау жоспарымыз бар.

Бірінші жылы (2019) 25 шаруа қожалығымен жұмыс істеп, оларға 116 бұқа үлестірген болатынбыз. Біздің мақсатымыз олардың төлдері біздікіне барынша көбірек келіп қосылғаны, өйткені барлығын бірге жемдеу арқылы жақсы нәтижеге қол жеткізу әлдеқайда тиімді. Шаруаларға да бұл өте ұтымды, себебі бағасы 400–550 мың теңге тұратын бағалы бұқаларға қалтасын артық шығындамайды.

Биыл біз көлемімізді екі есеге ұлғайттық, бізбен 58-ден аса шаруа қожалығы жұмыс істейді және соған орай 268 бұқа үлестірдік

Осы жылы 2–2,5 мың баспен толықтық (мал жемдейтін кешеннің сыйымдылығы). Бұл шаруаларға берген асыл тұқымды бұқалардың (1,5 мың) және 1 мың аналық басты қамтитын мал өсіру жұмысының берген жемісі. Соған сәйкес ол бізге 500–1 мың аталық бұқа береді. Тағы бір жағымды тұсы, біз екібастұздық аймақтың нарығын игеріп алдық, олар да бізбен бірге жұмыс істеуге ынталы. Біз олардан 500 бас сатып алдық. Мал жемдейтін кешеннің сыйымдылығы 3 мың басты қамтиды.

Ауқымды көлеммен жұмыс істеуге тура келгенде мал шаруашылығын дамыту бағдарламасына иек артуға болмайтынын түсініп, мемлекеттің қолдауынсыз өз үлгіміз бойынша кеңеюді бастадық. Ең біріншіден, шығыстардың қай түрін арзандатуға болатынын қарастырдық. Әрине, бастапқы құны 70–80%-ға шығатын жеміміз болды. Соған қарамастан біз оларды уақытында, қажетті көлемде және жақсы сапада қамтамасыз етуіміз қажет еді. Өкінішке орай біз тұрақтаған бұл аймақ жайылымға өте жайлы болғанымен, жемшөп өсіруге құнарсыз болатын. Бұл олқылықтың орнын заманауи технологиялардың көмегімен толтырып, жасанды суару арқылы егіншілікпен айналыса бастадық. Американдық жаңбыр қондырғысын орнатып, оны қолдануды үйретуге компанияның мамандарын шақыртып, бидай, арпа, сұлымызды ектік. Осы жылы американдық жүгері дақылын егіп, оны өсіріп қана қоймай, бір гектардан 400 центнер егін жинап үлгердік. Бұл жемшөптің өзіндік құнын едәуір азайтқан өте жақсы көрсеткіш болып табылады.

Нарықта өз саласы бойынша бірнеше жылдық еңбек өтілі бар әріптестеріміздің озық тәжірибесін қабылдауға үндейміз. Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасымен тығыз қарым-қатынаста жұмыс істейміз. Бізде ортақ жоба бар, яғни біз ірі қара малды азықтандырудың есебін жүргізетін станция алдық. Ол бұқашық бір күнде қанша жемшөп жегенін, қанша су ішкенін автоматты

түрде есептеп, сол арқылы қанша салмақ қосқанынан ақпарат беріп отырады. Қазір малдың салмағын ай сайын есептеп отырамыз, өйткені бұл олар үшін ыңғайсыз жағдайды тудырады, соның салдарынан үлкен күйзеліске ұшырайды. Ал бұл жүйе әр күн сайын жалпы мағлұматтың көрсеткіштерін беріп отырады. Ауылшаруашылығындағы осы серпінді технологияны биыл енгізуге дайынбыз.

— Біршама жетістікке қол жеткізілген екен. Келесі мақсаттарыңыз да ауқымды шығар?

— Біздің компаниялар тобының ендігі негізгі мақсаты — экспортқа шығып, халықаралық нарықта бәсекеге қабілетті болу. Бүгінде біз үшін келешекке бастайтын нарықты елдердің қатарында Қытай, Өзбекстан, Сауд Арабиясы және Иранды атаймын.

Ортамерзімді перспективада мұздатылған өнімдермен экспортқа шығуды жоспарлап отырымыз. Екінші қадамда салқындатылған өнімдер. Сыртқы нарықта өзге өндірушілермен айтарлықтай сенімді түрде бәсекеге түсе аламыз деп есептеймін, өйткені біздегі еттің сапасы соған лайық. Сиырдың семіз еттері шетелде жақсы сұранысқа ие. Сондай-ақ бағасы да бәсекеге қабілетті.

Қазір Ауылшаруашылығы министрлігі мен Қытай бас кеден басқармасы арасындағы келісімге сәйкес ет өңдеу комбинатын аккредиттеу рәсімі жүріп жатыр. Қытай тарапы бізге келіп, қажетті шараларды жүргізе алмауына байланысты Ауылшаруашылығы министрлігінің кепілімен импорттаушылар тізіміне кіріп отырмыз. Министрлік кәсіпорын сай келуі тиіс талаптар қатарын ұсынып, әрбір ет өндіру комбинатын тексеруде. Азық-түлік қауіпсіздігінің ХАССП ISO 22000 сертификатын алдық. Сондай-ақ Қазақстан Мұсылмандары Діни басқармасының Халал сертификаты да қолымызда. Малды бордақылау, сою, қайта өңдеудің барлығы Халал стандарты бойынша жүзеге асырылады. Біз генетикалық түрлендірілген организм (ГТО) немесе өсуді жеделдететін басқа да вакциналарды қолданбаймыз. Малды өсіруден бастап, оларды қалай азықтандыратынымызға дейін өндірісте толықтай сараптама жүргізілді. Сарапшылар бордақылау және мал сою алаңдарына арнайы барып, шұжық және тұшпара цехтарынан сараптамалар алып, шошқа етінің ДНҚ қосылмағанын растау үшін оны Алматыға жіберді. Мен бұрын шошқа етінің қосылмағаны қаптамада жазылып тұрса жеткілікті деп ойлайтынмын. Бірақ қазір сараптама өте мұқият жүргізілетінін және бұл ұзақ үдеріс екенін түсінемін. Шошқа етімен кезікпеу үшін барлық сатушы, қасапшы, өндірушілерге нұсқаулық жүргіздік.

— Енді өнімдер жайлы сұрасақ. Бүгінде дүкен сөрелері

отандық және шетелдік компаниялардың шұжықтары мен өзге де ет өнімдеріне лық толы. Сіздердікі несімен ерекшеленеді?

— Біріншіден, біз елордаға жақынбыз. «Жаңа Береке» компаниясы қаладан небәрі 85 шақырым қашықтықта орналасса, «Алтын Қазық» компаниясы мен «Столичная трапеца» Сауда үйі» компаниясы әуежай бағытындағы айналмалы жолдан 12 шақырымда, яғни Қосшы ауылында орналасқан. Яғни біз тұтынушыларға өте жақынбыз. Екіншіден, біз ішкі және сыртқы нарықтарға бағдарланғанбыз, елорданы үздіксіз жеткізумен қамтамасыз етеміз және таяу шетелге экспорттық әлеуетте табыс табымыз. Үшіншіден, қауіпсіздік біз үшін қашанда басты орында. Ветеринарлық қызмет өз деңгейінде жұмыс істейді, өндірістің қауіпсіздігіне әрдайым жауап бере алады, өзіміздің аккредиттелген зертханамыз бар, онда еттің сапасы үнемі тексеріліп тұрады.

Өндіріс аймағын таңдаудағы басты ұстанымым, акционер ретінде оны кез келген ыңғайлы уақытта барып, жұмыс барысын жіті назарда ұстауым болып табылады. Әрине, Қостанай, Батыс Қазақстан облысы немесе Көкшетау облыстарында ашуға болар еді, бірақ 400–500 шақырым қашықтықта өндірісті жиі бақылау мүмкін болмайды. Ал біздің жағдайда орталық жолмен небәрі 2 сағатта өндіріс орнына жетуге болады. Бастысы егіншілікте қандай да шешімдерді шұғыл қабылдай аламыз. Мысалы, қандай да қосалқы құрылғы сынып қалса, 40–50 минут аралығында біздің менеджер мен жабдықтаушы қосалқы бөлшекті тауып, қолайсыздықтың бірден алдын алады. Шаруа мен фермерлердің мынандай нақыл сөзі бар: «Бір күн бүкіл қаланы асырайды». Осындай оймен біз барлық мәселеге тез жауап береміз.

Осы жылы біз тағы да бір жаңа технологияны пайдаланып көрмекпіз. Осыған дейін малды күніне екі рет — таңғы 8-де және түскі бірде азықтандыратынбыз. Қоректенетін үстел кеңестік өлшем бойынша бір басқа 30 см-ден есептелген. Қазір жемшөп үстелі еш уақыт босамайды. Сонда азықты жегісі келген уақытта жей алады. Бұл технология қоректендіру үстеліне уақытты да, жемді де үнемдейді, сонда бір басқа 5 см-ге шығады. Әрі осы азықтандыру алаңына көбірек малды жіберуге болады.

Ең бірінші кезекте біз әрдайым сапалы мал аламыз. Екіншіден, біздің ет қауіпсіз, барлық ветеринарлық үдерістен өтті. Үшіншіден, біз уақытында жеткізуге тырысамыз. Төртіншіден, біздің баға қолжетімді, өйткені біз жайылымнан дастарқаныңызға дейін еш делдалсыз өзіміз жеткіземіз.

Біздің семіз еттеріміз жоғары сапаға ие, оны жеке аулада сойылған еттермен салыстыруға келмейді және бағасы да сапасына лайықты. Тұтынушыларымыз кез келген уақытта бордақылау алаңына келіп, қалаған малды өзі таңдап ала алады және етті стейктің дәмін тата алады. Егер тұтынушының көңілінен шықса, біз етті салқындатып дайындап қоямыз, келесі күні алып кете алады.

Барлық ірі қара мал таңбаланған, әрқайсысының жеке нөмірі жазылған, сол бойынша ол туралы барлық ақпаратпен танысуға болады. Біз олардың қашан туылғанынан бастап, қашан бордақылау алаңына енгенін, қай жаста және қай салмақта екенін біліп отырамыз. Экспорттау үшін өнімді бақылаудың маңызы зор, сондықтан осы жобаны қазір Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасымен бірге жүзеге асыру үстіндеміз.

Автор: Гүлдана Темірхан
Қонақ: Айдар Нығметов

— Айдар Сағадиұлы, Сіздің бизнесті басқарудағы басты ұстанымыңыз қандай?

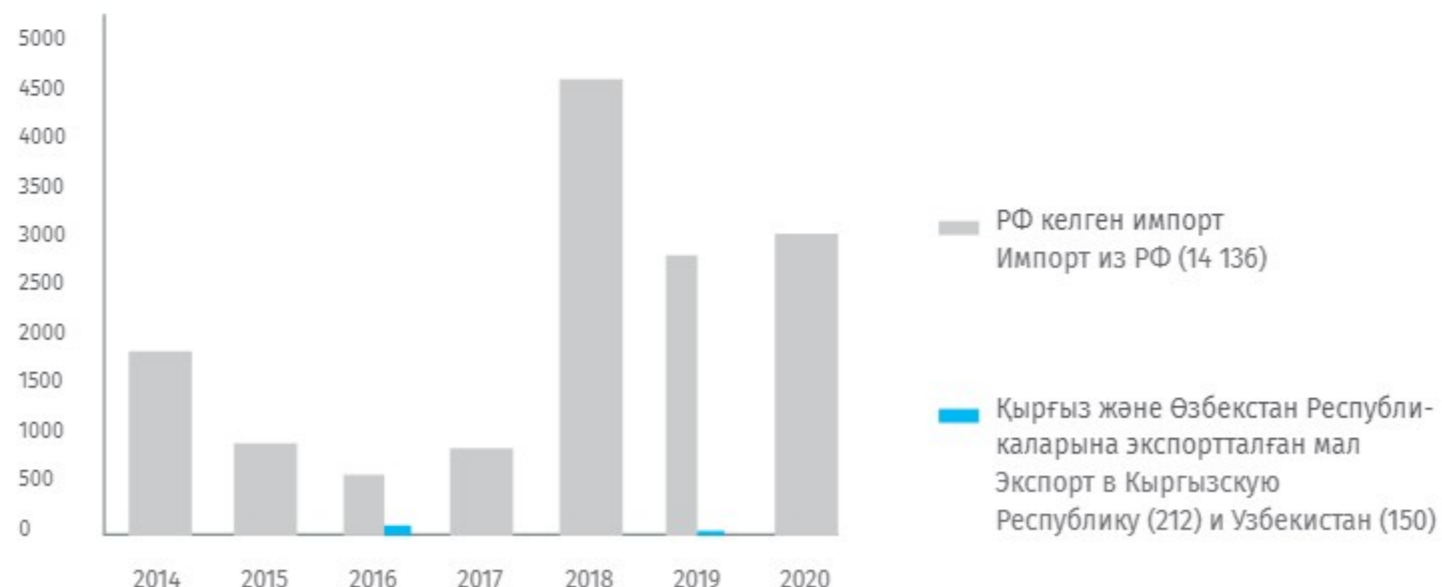
— Мен кәсіпкер ретінде экономиканы әртараптандыру үнемдеуді дамытудың жалғыз дұрыс жолы екенін түсінемін. Пандемия мұны бізге дәлелдеді. Біз бұдан былай мұнай долларына тәуелді бола алмаймыз және мұнайға инедей отыра алмаймыз, ауыл шаруашылығы мен аграрлық секторды дамыту қажет. Қазақстанның бұл тұрғыда үлкен әлеуеті бар — кең жайылымдар, тәжірибелі фермерлер, біз бұл бағытта бірге дамуымыз керек.

Егер мен қолыма қандай да бір істі алсам, оны соңына дейін және сапалы етіп орындауға тырысамын. Осы жылы мен өз ұжымыма ең үздік тауар үшін «Алтын сапа» сыйлығын алуға уәде бергенмін. Біздің күнделікті жұмысымыз арқылы мал шаруашылығын жаңа деңгейге көтеріп жатырмыз, сол себепті бұл марапат біздің дұрыс бағытта келе жатқанымыздың сенімін арттыра түседі.

▼ QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМДЫ МАЛЫНЫҢ ЭКСПОРТ ЖӘНЕ ИМПОРТ БОЙЫНША АҚПАРАТЫ

ИНФОРМАЦИЯ ПО ЭКСПОРТУ И ИМПОРТУ ПЛЕМЕННЫХ ЖИВОТНЫХ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ

АЙДАР НИГМЕТОВ:

«В НАШЕЙ ЦЕПОЧКЕ
ОТСУТСТВУЮТ ПОСРЕДНИКИ.
В БИЗНЕСЕ ЭТО
НЕМАЛОВАЖНО»

ПРОДОЛЖЕНИЕ СТАТЬИ ►

Испокон веков одной из ведущих отраслей сельского хозяйства в Казахстане являлось животноводство. В разные годы отрасль претерпевала изменения, которые, к сожалению, мало способствовали ее развитию. Открытие внешних границ усилило конкуренцию с импортной продукцией, и был период, когда встретить на прилавках мясные продукты «made in Kazakhstan» удавалось нечасто. Однако в последние годы есть повод для оптимизма: на арену выходят компании, обеспечивающие полный цикл производства отечественного мяса: от коров, рожденных и пасшихся на казахстанских лугах, выросших на

отечественных кормах, до мяса, попадающего на прилавки магазинов в виде различных полуфабрикатов.

С пионером этого движения, одним из первых и пока единственным взявшимся за циклическое производство от разведения скота до реализации продукции в магазинах, генеральным директором и учредителем ТОО «Жана Береке», группы компаний «Алтын Казык», крестьянского хозяйства «Айдар» и ТОО «Торговый дом «Столичная трапеза» Айдаром Нигметовым мы говорили об особенностях животноводческого бизнеса.

Айдар Нигметов — Генеральный директор, учредитель ТОО «Жана Береке», группы компаний «Алтын Казык», крестьянского хозяйства «Айдар» и ТОО «Торговый дом «Столичная трапеза»

— **Айдар Сагадиевич, расскажите о главных направлениях вашего бизнеса.**

— В настоящее время мы являемся практически единственной в стране компанией по воспроизводству скота с собственным маточным поголовьем, мясокомбинатом и откормочными площадками. То есть обеспечиваем полный вертикально-интегрированный цикл.

Крестьянское хозяйство «Айдар» занимается племенным животноводством, репродуктор выращивает быков и коров для племенного хозяйства, а также для дальнейшей реализации и воспроизводства.

Основную деятельность головной компании «Алтын Казык» составляет мясопереработка, мясубой, то есть она представляет собой главный мясокомбинат.

Компания «Торговый дом «Столичная трапеза» занимается реализацией мясной продукции, мясных изделий.

— **Это был такой изначально продуманный пошаговый бизнес-план или уже в процессе работы стали рождаться новые идеи?**

— Расскажу с начала. Так получилось, что в 2016–2017 годах я приобрел рынок, который занимался реализацией мяса близ города Нур-Султан, в селе Косшы. Через какое-то время пришло понимание, что реализация — это уже последний этап цикла, которому должны предшествовать другие этапы. И поэтому я принял решение модернизировать производство, которое было на базе этого рынка. Мы практически заново отстроили мясоперерабатывающий комплекс с производительной мощностью более 30 голов в смену. После появился колбасный цех, нача-

ли строить цех по переработке полуфабрикатов и выпуску готовой продукции: пельмени, манты, стейковая группа.

В какой-то момент мы столкнулись с проблемой: начались перебои в поставках со стороны контрагентов в самый пик спроса. И тогда вместе с группой единомышленников было принято решение создать репродуктор, собственное производство в Ерейментауском районе, территория которого полна пастбищ, что очень хорошо для развития животноводства. За основу для производства взяли породу Казахской белоголовой.

В течение нескольких лет работы в степи нам удалось построить новую инфраструктуру, включая приобретение фидлота, открытой откормочной площадки вблизи города, которая занимается откормом скота и рассчитана на три тысячи голов. Помимо этого, репродуктор для товарного (не племенного) скота и законсервированный мясокомбинат.

После того, как мы активно начали заниматься породным преобразованием, именно скрещиванием товарного скота с породистыми быками, стали получать хорошее потомство и приплод. И при отъеме, когда телят отбивали от матерей-коров, мы уже получали привесы по телятам практически в 350–380 кг. Получая хороший объем, уже могли позиционировать себя как якорная компания именно в Ерейментауском районе. Мы собрали всех крестьян, запросили их потребности, послушали их проблемы и предложили им работать вместе по программе, которая была разработана и реализована при поддержке министерства сельского хозяйства. Начали закупать племенных быков и раздавать их в аренду крестьянам, чтобы они скрещивали своих беспородных коров с первоклассными быками, такими как Казахская белоголовая, ангус и геррефорд.

В течение нескольких лет работы в степи нам удалось построить новую инфраструктуру

— **И результат не заставил себя долго ждать? С какими итогами вы подошли к настоящему времени?**

— Судите сами, в этом году мы вдвое увеличили объемы, с нами работают уже более 58 крестьянских хозяйств, мы раздали 268 быков. Если в первый год мы зашли с количеством 1,6 тысяч голов, в этом году мы планируем поставить на откорм 3 тысячи голов.

В первый год (это был 2019-й) мы сумели охватить около 25 крестьянских хозяйств и раздали 116 быков. Наша цель заключалась в том, чтобы их приплод максимально заходил к нам с хорошей перспективой — вместе его легче откармливать и получать хорошие результаты. Крестьянам это тоже выгодно, не надо тратить на покупку дорогостоящих быков, а стоят они не дешево — до 400–550 тысяч тенге за голову.

В этом году мы заходим на 2–2,5 тыс. голов (заполняем откормочной базы). Это как раз тот приплод от быков (1,5 тыс.), которых мы давали крестьянам, и результат деятельности репродуктора, в котором находится 1 тыс. голов маточного поголовья. Он даст нам порядка около 500–1 тыс. бычков. И плюс мы освоили рынок экибастузского региона, которым тоже очень интересно работать с нами. Мы уже 500 голов купили у них. Мощность откормочной площадки — 3 тысячи голов.

Уже в процессе активной работы пришло понимание того, что рассчитывать на государственную программу развития животноводства не стоит, и мы начали строить свою модель. В первую очередь, посмотрели, какие статьи расходов можно удешевить. Естественно, это были корма, себестоимость которых обходится нам в 70–80%. Но при этом их следует обеспечивать вовремя, в достаточном количестве и в хорошем качестве. К сожалению, в том регионе, где мы начали базироваться, очень хорошие пастбища, но не совсем хорошее качество земли для выращивания кормов. И было принято решение попробовать исправить это с помощью новых современных технологий. Так начало развиваться растениеводство с помощью искусственного орошения. Купили американскую дождевую установку, пригласили компанию разработчиков для консультирования, засеяли пшеницу, ячмень и овёс. В этом году мы посеяли еще американские семена кукурузы, вырастили и даже собрали урожай порядка 400 центнеров с гектара. Это очень хорошие показатели, которые позволили значительно снизить себестоимость кормов.

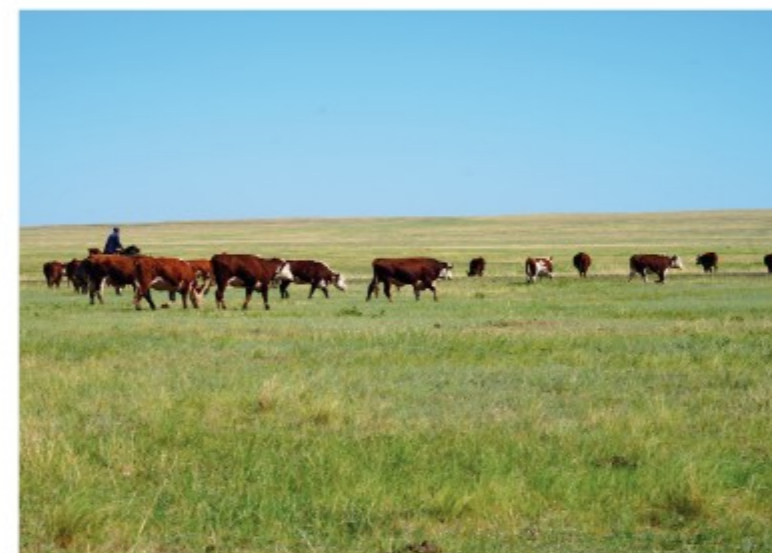
Мы хотим перенять передовой опыт наших коллег, которые уже не один год работают на рынке, каждый в своем направлении. У нас очень тесные взаимоотношения с Республиканской Палатой казахской белоголовой породы. Есть совместный с ними проект, мы приобрели станцию по учёту и кормлению скота, которая в автоматическом режиме считывает информацию, сколько съел бычок за день, сколько воды выпил, и замеряет, какой у него привес. Сейчас же нам пока приходится делать перевеску животных ежемесячно, что вызывает у них большой стресс, потому что они попадают в дискомфортные условия. А новая система позволяет практически каждый день видеть общую картину и получать показатели. Это прорывная технология в сфере животноводства, которую мы хотим внедрить уже в этом году.

— **Сделано немало. Наверное, и планов большое количество?**

— Конечная цель и задача нашей группы компаний — выйти на экспорт и стать конкурентоспособными на международном рынке. Самые перспективные рынки для нас сегодня — это Китай, Узбекистан, Саудовская Аравия и Иран.

В среднесрочной перспективе планируем выйти с экспортом замороженной продукции. Вторым шагом будет охлажденная продукция. Мы считаем, что вполне можем конкурировать на внешних рынках с другими производителями во многом благодаря качеству нашего мяса. Наша мраморная говядина очень ценится за рубежом. К тому же она конку-

С нами работают уже более 58 крестьянских хозяйств, мы раздали 268 быков

рентоспособная за счёт своей цены. Казахстан занимает пятое место в мире по пастбищам, и мы имеем возможность работать комбинированно: с весны по осень — на пастбищах, с осени по весну — на специализированных откормочных площадках. Это также позволяет нам добиваться хороших результатов в привесе — в сутки 1,2–1,5 кг.

Сейчас у нас идёт процедура аккредитации мясоперерабатывающего комбината согласно договорённости министерства сельского хозяйства РК и главного таможенного управления Китая. Учитывая, что китайская сторона не может сюда приехать и провести все необходимые процедуры, под гарантию МСХ мы вошли в реестр импортеров. Министерство сельского хозяйства выдвинуло ряд требований, которым предприятие должно соответствовать, и уже инспектирует каждый мясоперерабатывающий комбинат. Мы получили сертификат пищевой безопасности ХАССП ISO 22000. Кроме того, мы имеем сертификат Халяль, который нам выдал муфтият ДУМК. Откорм, забой, переработка — у нас всё идет по стандарту Халяль. Мы не применяем ГМО или какие-либо запрещённые или ускоряющие рост вакцины. Был проведен полный анализ наших производств, вплоть до того, как мы выращиваем скот, чем мы его кор-

◀ ПРОДОЛЖЕНИЕ СТАТЬИ

мим. Эксперты лично приезжали на откормочную площадку и ездили на убойный цех, брали на анализ все наши специи с колбасного и пельменного цеха, отправляли их на экспертизу в Алматы, чтобы исключить отсутствие ДНК свинины. Я сам, например, раньше считал, что если нет свинины в составе и так написано на этикетке, этого достаточно. Но сейчас понимаю, что экспертиза проводится достаточно детально, что это очень глубокий процесс. Мы проводили обучение всех наших продавцов, забойщиков, производственников, чтобы не было никаких пересечений со свининой.

— Кстати, о продукции. Как известно, рынок сегодня насыщен колбасными и другими мясными изделиями как отечественных, так и зарубежных предприятий. В чём ваше преимущество перед ними?

— Во-первых, мы находимся близ столицы. Удаленность компании «Жана Береке» составляет всего 85 км от города. То есть мы максимально приближены к конечному потребителю. Во-вторых, наша продукция ориентирована на внутренний и внешний рынки, обеспечивая бесперебойными

поставками столицу, в то же время зарабатываем на экспортном потенциале в ближнее зарубежье. В-третьих, безопасность, которой мы уделяем пристальное внимание. Наша ветеринарная служба находится на должном уровне и постоянно следит за безопасностью производства, есть своя аккредитованная лаборатория, которая следит за качеством мяса.

Главным критерием в выборе территории было то, чтобы я как акционер был в шаговой доступности от производства и мог в любой момент посетить его. Самое главное, что при необходимости мы очень оперативно можем принимать какие-то решения. Допустим, если сломалась какая-то запасная часть, то в течение 40–50 минут быстро принимается решение, на машине наши менеджеры и снабженцы выезжают, находят запчасть, быстро устраняют неполадки. У крестьян и фермеров есть такая поговорка: «Один день целый город кормит». Такая логистика помогает нам очень быстро и оперативно реагировать на непредвиденные обстоятельства.

Еще один важный момент — мы всегда поставляем качественный скот. Наше мясо безопасно и прошло все необходимые процедуры ветеринарии.

И, конечно, наши цены конкурентоспособные, так как в нашей цепочке отсутствуют какие-либо посредники — мы доставляем все от поля до стола.

Весь скот у нас промаркирован, у каждого бычка есть идентификационный номер, по которому можно получить всю информацию на него. Мы всегда знаем, когда он родился, когда зашел на откормочную площадку, в каком возрасте был забит и в каком весе. Для экспорта прослеживаемость продукции имеет огромное значение, и данный проект мы сейчас реализуем с Республиканской Палатой казахской белоголовой.

Мы производим одну тонну колбасной продукции в сутки и до 30 тонн в месяц. Это очень востребованная продукция, особенно в летний сезон, во время отпусков, когда люди куда-то выезжают. Особенно популярны колбаски гриль. Вместе с тем, мы постоянно расширяем линейку продукции, отработываем с нашими партнерами и технологами новые рецепты. Так, например, появились говяжьи колбаски гриль со смородиной, довольно востребованные в Москве и Санкт-Петербурге. Прежде чем запустить какой-либо продукт, мы дегустируем его всей командой, даём свои замечания и передаем технологу на доработку.

— Айдар Сагадиевич, какими принципами Вы руководствуетесь в бизнесе?

— Я бизнесмен и понимаю, что диверсификация экономики — это единственно правильный путь развития. Пандемия это нам доказала. Мы не можем больше зависеть от нефтедолларов и сидеть на нефтяной «игле», необходимо развивать и другие отрасли экономики, в том числе сельское хозяйство и аграрный сектор. У Казахстана есть огромный потенциал — бескрайние пастбища, есть опытные фермеры, и нам нужно в этом направлении развиваться вместе.

Если я берусь за дело, я всегда довожу его до конца и стараюсь сделать это хорошо. В этом году я обещал своему коллективу, что мы получим награду за лучший товар года «Алтын сапа». Я считаю, что мы своей ежедневной работой выводим сферу животноводства на совершенно другой уровень, и получение признания только укрепит нашу веру в правильность выбранного направления.

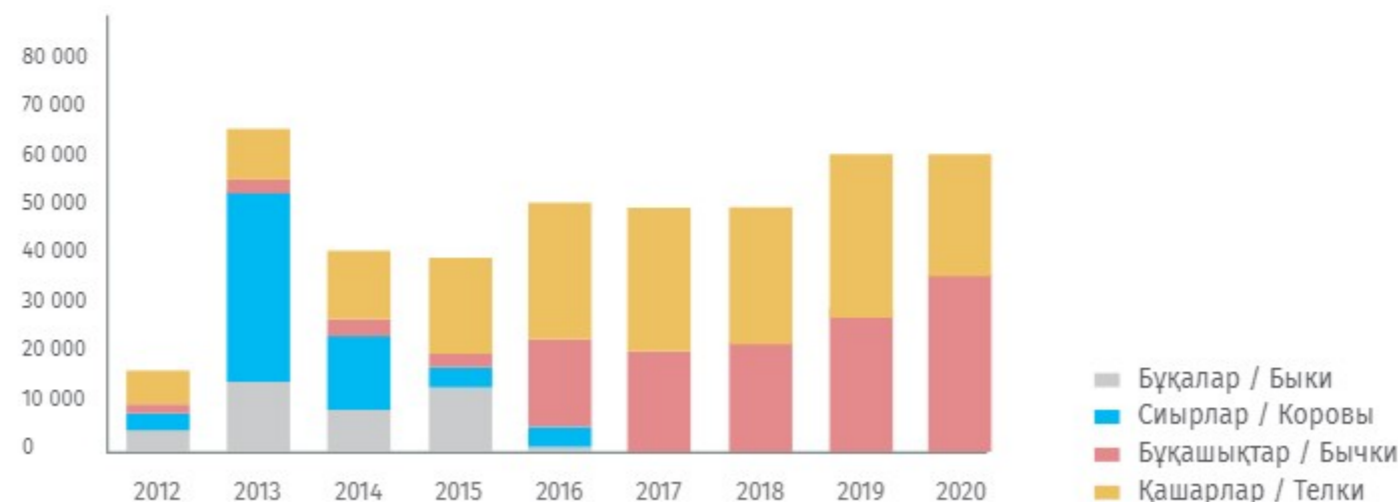
Конецная цель и задача нашей группы компаний - выйти на экспорт

Автор: Гульдана Темирхан
Гость: Айдар Нигметов

▼ QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ

2012 -2020 ЖЖ. КЕЗЕҢІ АРАЛЫҒЫНДА ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ МАЛДАРЫНА БЕРІЛГЕН АСЫЛ ТҰҚЫМДЫ МӘРТЕБЕ ДИНАМИКАСЫ (БАС)

ДИНАМИКА ПРИСВОЕНИЯ ПЛЕМЕННОГО СТАТУСА ЖИВОТНЫМ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ ЗА ПЕРИОД 2012 -2020 ГГ. (ГОЛОВ)

Кез келген бизнестің басты капиталы – адам

Шығыс Қазақстан облысындағы Шалабай ауылының атағы жер жарады, тіпті өзге облыстар мен шетелдерге де әйгілі. Бұл атақ осыдан 70 жыл бұрын ірі қара малының жаңа тұқымы – Қазақтың ақбас тұқымының шығарылуымен тығыз байланысты.

Куаныш Сүлейменов

Жетпіс жылда көптеген өзгерістер орын алды, оның ішінде малшаруашылығының дамуы, ірі қара малын өсіру, жалпы ауылшаруашылық саласының құлдырау кезеңдерін атауға болады. Жекешелендірудің бастапқы кезеңінде, яғни мемлекеттік кәсіпорындар жеке тұлғалардың қолына өтіп, жаңа кәсіпкерлер бұл мұраны қалай игерудің жолын таппай жатқанда Қазақтың ақбас сиырларының асыл тұқымын сақтап қалуды ешкім ойламады десе де болады. Маркетингке деген қызығушылық басты назарға ауды. Салдарынан ауылдың ғана емес, күллі елдің мақтанышы болған Қазақтың ақбас тұқымы жайлы естеліктер ғана қалды.

Тарих пәнінің мұғалімі болған Куаныш Сүлейменовтің бақытты хикаясы болмағанда, Шалабай ауылының қайта еңсесесін тіктеуі екіталай еді.

«Шалабай» ЖШС басшысы Куаныш Сүлейменов 2005 жылы тек қана өзінің емес, бүткіл ауылдың тағдырын түбегейлі өзгертті. Мектепте тарих пәнінен сабақ беретін жас мұғалім Қазақтың ақбас тұқымды сиырын өсірумен айналысуды жөн санайды.

– Менің үй сала алмай, қорқақтап жүргенімді көрген досымның: «Бір нәрсені ойға алдың ба, міндетті түрде орында» деп айтқаны бар, – дейді Куаныш Сүлейменов. – Егер бастамасаң, нәтиже болмайды. Ал осы бағытта бір қадам алға жүрсең, материалдық мүмкіндік те пайда болады. Дәл солай болды. Қолымда құрылысқа жарататын ақшам болмаса да, үй тұрғыздым. Бүгінде бұл формула барлық өзге де жағдайларға ықпал ете

«Шалабай» ЖШС басшысы Куаныш Сүлейменов 2005 жылы тек қана өзінің емес, бүткіл ауылдың тағдырын түбегейлі өзгертті. Мектепте тарих пәнінен сабақ беретін жас мұғалім Қазақтың ақбас сиырын өсірумен айналысуды жөн санайды.

алатынын түсіндім. Бірден бастап кетіп, тәуекел етпесең ешқандай қорытынды шықпайды.

Осы қағидамен Куаныш Сүлейменов жаңа істі қолға алды. Бастысы ауылдың еңсесін көтеріп, ондағы тұрғындар жайлы өмірге қайта оралатындай табысты нәтижеге қол жеткізудің көңілде шын ықыласы бар. Бірнеше жылдан кейін дәл солай болды. Бүгінде «Шалабай» – облыстағы ірі шаруашылықтардың бірі. Ауылда жаңа өмір басталғандай, мәдениет үйінен басқа барлық ғимарат қалыпқа келтірілді, халық игілігіне арнап жаңа нысандар соғылуда. Ауыл тұрғындары жұмысқа орналасып, ертеңгі күнге деген сенім оянды.

Куаныш Серқазыұлы бүгінде асыл тұқымды белсенді түрде танытушы, Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасы директорлар кеңесінің төрағасы, Қазақстанның 100 жаңа есіміне енген лайықты азамат болып табылады. Куаныш Сүлейменовтің педагогикалық тәжірибесі қазіргі қызметінде оңды үйлесімін табуда, ол жаңа білім мен ғылыми тәжірибелерді өткізуге қашанда дайын, жаңа технологияларды игеруде еш қиналмайды және еңбек тәжірибесімен бөлісудің кез келген мүмкіндігін іздейді.

Негізінде, Куаныш Серқазыұлының адамдарға және жалпы адамзатқа деген қарым-қатынасы ерекше.

– Менің барлық фермерге

айтатын кеңесім: сиырды немесе мол өнім беретін жерді басты орынға қоймаңдар. Осы сиырларды бағатын, егістікке дәнді дақылды егетін ол – адам. Егер сала тынысын көркейтуде аянбай еңбек етіп жүрген адамдарға менсінбеушілікпен қараса, малшаруашылығы ешқашан дамымайды. Қызметкерлер табысты еңбекке қол жеткізуі үшін оларды әркез ынталандырып тұру керек. Мысалы, лайықты еңбекақысы, тұратын баспанасы және әлеуметтік қолдауды мүмкіндігінше олардан аяп қалмау қажет.

Қиын сәттерде команда сенім артқан кездер тәжірибеде орын алған. Сиырларға емес, егін алқабына немесе шабындыққа да емес. Барлық істі атқаратын – адамдар. Бұл – ең баға жетпес капитал. Адам ресурсы – әлемнің ең бағалысы.

Бірақ Куаныш Серқазыұлы өкінішке орай кейде адамдардың

немқұрайлылығынан қайтып өзгерте алмайтын жағдайлар да орын алатынын мойындайды. Көптеген жануардың тектік қорын сақтауда дәл осылай болды. Ол кеңестік уақытта Қазақ жылқысының асыл тұқымын сақтаудың зертханасы болғанын еске алады. Онда қазақстандық таңдаулы айғыр тұқымдарының 30 мың ұрық мөлшері сақталған еді. Мемлекеттегі өзгеріс пен басшылықтың ауысуы кезінде ешкімнің лайықты күтім көрсетпеуінің салдарынан 20-ғасырдың 30-жылдарынан бастап жиналған ұрықтар жойылып кеткен.

– Жылқылардың қандай асыл тұқымдыларын өсіруге болатын еді! – деген өкінішін білдіреді фермер.

Қазақтың ақбас тұқымымен де дәл солай. Қазіргі бұқаларды 80-90-жылдардағы Қазақтың ақбас тұқымдарымен салыстыруға еш келмейді. Ол кезде тұқымның сапасы өте жоғары болатын, қазір 30–40 пайызға

генетикалық қуатын жоғалтып алды десе болады. Сол кезде 70-жылдардағы бұқалардың ұрығын сақтап қалуды ойланғанда, бүгінде сол кезеңге жақындастырылған асыл тұқымды будандастырып шығаруға болар еді.

Қуаныш Серқазыұлы Ресейде кеңестік дәуірдегі бұқалардың 20 мың мөлшеріндегі ұрығы сақталғанын айтады. Бірақ олар қатаң бақылау мен күзетте, өйткені елдің мемлекеттік материалдық резервінде тұр. Дәл осындай қатынас бізде де, мемлекеттік кәсіпорын деңгейінен де төмен болмауға тиіс деп есептейді.

Бизнестегі 15 жылдың ішінде кешегі тарих пәнінің мұғалімі қаржы сауаттылығын терең түсініп, тәуекелдерді есептеп, ертеңгі күнге нық қадам басатын болған. Өзге фермерлермен араласа жүріп, олардың жағдайы мен мүмкіндіктерін бақылап, Қуаныш Сүлейменов мемлекеттік субсидия мен банктік кредиттер туралы бірнеше қорытындыға келген.

– Менің ойымша, субсидияларды алып тастау керек. Оны алып жатқан адам өте көп, ал бірақ сала тынысында және жеке шаруашылықты алып қарағанда жылжу жоқ. Несиенің ақшасын шығаруы үшін бірінші жылы фермерге несиені төлемейтіндей жеңілдік кезеңі берілу керек. Жұмысы жүріп, табыс көзі түсе бастағанда ғана төлегені дұрыс. Соммасы да айтарлықтай сезілгені жөн, орташа несие 600–700 миллион теңгеден кем болмағаны абзал. Өйткені техника сатып алған соң азықтық негіз сияқтыларды да қамтамасыз ету керек. Үш жыл фермер жұмыс істейді де, төртінші жылы қарызын өтеуді бастайды. Бұл фермерге де, мемлекетке де тиімді.

Жалпы ауылшаруашылығы үшін несиені рәсімдеу де «бір терезеден» ғана

орындалатындай оңтайландырылғаны дұрыс. Ауыл еңбеккерлері банктің қабылдауы үшін том-том қағазбен әрі-бері шапқылап жүрсе, қаншама уақыттан қағылады, ал ол фермер үшін өте құнды...

Бұл көріністердің көздегені түсінікті. Кез келген әурешілік адамды, әсіресе ауыл тұрғынын шаршатады. Сансыз қағаздар, уақытында алынбаған ақша, пайызы жоғары несиенің қайтарымы – мұның барлығы адамның салын суға кетіріп, қарапайым мүліктері мен жерін сатып, қалаға біржола көшуіне себеп болады. Ол жақта мемлекеттің қолдауына үміт етіп жүрген жұмыссыздардың қатарын толтырады. Керісінше, сүйікті ісімен айналысып, ауылдастарын жұмысқа орналастырып, еліне пайда әкелетіндей еді ғой. Сондықтан қаржы мәселесінде фермердің несие ала алмағаны емес, мемлекеттің дамуына үлес қосылмағаны үрейлі.

Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасы директорлар кеңесінің төрағасы ретінде Қуаныш Сүлейменов жоғарыда айтылған мәселелерді түрлі деңгейде шешуге атсалысып келеді. Ол барлық мәселемен жақсы таныс және саладағы әріптестері сияқты өзі де сол қиындықтармен бетпе-бет кездесіп жүр.

Қазіргі фермерлер қаржылық, құқықтық, заңгерлік қолдауға мұқтаж... Халыққа тигізген пайдасы мол танымал 100 есімнің қатарында лайықты орны бар «Шалабай» ЖШС басшысы фермерлерді барынша қолдауға тырысып келеді.

– Бұл жауапкершілік көп нәрсеге міндеттейді. Жерлестерімнің маған артқан сеніміне лайықты болуым керек, – дейді Қуаныш Серқазыұлы Сүлейменов.

Менің барлық фермерге айтатын кеңесім: сиырды немесе мол өнім беретін жерді басты орынға қоймаңдар.

Quttyqtajlar

Мусина Назия Досжанқызы
(«Жомарт» ШҚ)

Қазақтың ақбас тұқымды сиырына 70 жыл толуымен шын жүректен құттықтаймын! Шаруалардың жұмыстары жемісті болып, ақбас сиырларымыздың саны мен сапасы арта берсін!

Главный капитал любого бизнеса – человек

В 2005 году руководитель ТОО "Шалабай" Куаныш Сулейменов кардинально изменил судьбу не только свою, но и родного села. Молодой человек, преподававший в школе уроки истории, решил вернуться к истокам, в частности, заняться разведением Казахской белоголовой.

Куаныш Сулейменов

Есть в Восточно-Казахстанской области село Шалабай, слава о котором разносится далеко за пределы области и даже страны. Так же, как и 70 лет назад, когда здесь впервые была выведена новая порода крупного рогатого скота – Казахская белоголовая.

70 лет вместили в себя много разного: от расцвета животноводства, в частности племенного разведения КРС, до полного упадка всей сельскохозяйственной отрасли. Тогда, в первые годы приватизации, когда государственные предприятия вдруг стали частными и новые бизнесмены не знали, как поступить с приобретённым наследием, мало кто задумывался о сохранении бесценного генофонда Казахской белоголовой. На первый план вышли меркантильные интересы. И случилось то, что случилось: от Казахской белоголовой породы, гордости не только села, но и всей страны, остались лишь воспоминания.

И неизвестно, удалось ли бы Шалабаю встать с колен и возродить былую славу, если бы не счастливый случай в лице учителя истории Куаныша Сулейменова.

В 2005 году руководитель ТОО «Шалабай» Куаныш Сулейменов кардинально изменил судьбу не только свою, но и род-

ного села. Молодой человек, преподававший в школе уроки истории, решил вернуться к истокам, в частности заняться разведением Казахской белоголовой породы.

— У меня есть друг, который как-то, видя мои сомнения по поводу строительства дома, сказал: если ты что-то задумал, надо делать,— говорит Куаныш.— Если не начнешь, то и не получится. А как только сделаешь первые шаги в этом направлении, появится и материальная возможность. Так и случилось. Я построил дом, хотя денег на строительство в то время у меня не было. Сейчас я понимаю, что эта формула действует и во всех других случаях. Пока не начнешь, не рискнешь, ничего и не будет получаться.

По такому же принципу Куаныш Сулейменов принялся за новое для себя дело. Было главное — желание добиться успешного результата, благодаря которому и село поднимется, и сельчане станут жить лучше. Спустя годы так

и случилось. Сейчас Шалабай — одно из крупных хозяйств в области. Село зажило новой жизнью, здесь восстановили все здания, кроме бывшего дома культуры, строят новые объекты для населения. Односельчане трудоустроены, у них появилась уверенность в завтрашнем дне.

Куаныш Серказинович активно популяризирует родную породу, является председателем Совета директоров Республиканской Палаты казахской белоголовой породы, заслуженно входит в «100 новых лиц Казахстана». Педагогическое прошлое дает о себе знать — Куаныш Сулейменов всегда открыт к новым знаниям, к экспериментам, он использует новые технологии и использует любую возможность для того, чтобы поделиться своим опытом.

Вообще отношение к людям и к человеческому труду у Куаныша Серказиновича особое.

— Мой совет всем фермерам: на почетное место никогда не ставьте корову или землю с её богатым урожаем. Главное — это человек, который ухаживает за этими коровами, который сеет эти поля. Никогда не будет развиваться животноводство, если работающим в отрасли людям уделять второстепенное внимание. Персонал должен иметь мотивацию для полноценного, эффективного труда. А это возможно, только если у него достойная зарплата, есть крыша над головой и социальная поддержка.

В моей практике бывали сложные ситуации, во время которых я мог пожить на свою команду. Не на коров, не на поля и луга. Все делают люди. Это самый бесценный капитал. Человеческий ресурс — самый дорогой в мире.

Однако Куаныш Серказинович признает, что, к великому сожалению, порой человеческая халатность

приводит к необратимым случаям. Так случилось и с сохранением генофонда многих пород животных. Он вспоминает случай, когда в советское время была лаборатория по сохранению семени породы казак жылкысы. Там хранилось 30 тысяч доз семени жеребцов лучших казахстанских пород. В период смены руководства, смены государственного строя никто не обеспечил надлежащий уход, и в результате семя, которое собирали с 30-х годов 20-го столетия, умерло.

— А ведь какие породы лошадей можно было выводить! — сокрушается фермер.

То же самое и с Казахской белоголовой. Современные бычки не идут ни в какое сравнение с животными 80–90-х годов. Тогда порода была качественной, сейчас она на 30–40% потеряла генетический потенциал. А ведь если бы тогда догадались сохранить семя быков 70-х годов и в сегодняшнее время их осеменить, можно было бы получить потомство, приближенное к тому периоду.

Куаныш говорит, что в России сохранены 20 тысяч доз семени быков советского времени. Но они под строжайшим контролем и охраной, потому что составляют госматрезерв страны. Такое же отношение должно быть и у нас, и не ниже, чем на уровне государственного предприятия.

За 15 лет в бизнесе вчерашний учитель истории профессионально стал разбираться в финансах, просчитывает риски, заглядывает в завтрашний день. Общаясь с другими фермерами, наблюдая за их условиями и возможностями, Куаныш Сулейменов сделал несколько выводов по поводу государственных субсидий и банковских кредитов.

— Я считаю, что субсидии надо отменить. Их получают огромное количество людей, а сдвига в отрасли и даже в отдельно взятом хозяйстве нет. Для

||
За 15 лет в бизнесе вчерашний учитель истории профессионально стал разбираться в финансах, просчитывает риски, заглядывает в завтрашний день.

того чтобы кредитные деньги заработали, должен быть льготный период, чтоб первые годы фермер не выплачивал кредит. Как только начал работать, ощущать прибыль, тогда и стал выплачивать. Да и суммы должны быть гораздо более ощутимыми — средний кредит должен составлять не менее 600–700 млн. тенге. Потому что, купив технику, следует позаботиться и о кормовых базах, к примеру. И вот три года фермер работает, а на 4 год начинает выплачивать долг. Выгода налицо и фермеру, и государству.

Да и в целом оформление кредита для сельского хозяйства должно строиться по принципу «одного окна». И не должны сельские работники возить камазами бумаги для банковского одобрения, потому что это отнимает время, которое очень ценно для фермера...

Мораль этих размышлений очевидна. Любая волокита изматывает человека, особенно сельского жителя. Бесконечное количество бумаг, несвоевременно полученные деньги, тяжелый возврат взятого под высокие проценты кредита — все это способствует тому, что у человека опускаются руки, и он попросту распродает свое нехитрое

имущество и землю, уезжает в город и пополняет там армию безработных, претендующих на помощь государства. А ведь мог бы заниматься любимым делом, трудоустроить односельчан и приносить выгоду стране. Поэтому в вопросе про деньги страшно не то, что фермер не получил кредит, а то, что государство не получило развития.

Будучи председателем Совета директоров Республиканской Палаты казахской белоголовой породы, Куаныш Сулейменов активно продвигает все вышеозвученные проблемы на самых разных уровнях. Он не понаслышке знаком со всеми проблемами и лицом к лицу сталкивается с теми же трудностями, что и его коллеги по отрасли.

Современные фермеры нуждаются в поддержке — финансовой, правовой, законодательной... И дать им эту поддержку старается руководитель ТОО «Шалабай», человек, имя которого занимает свое почетное место в ряду 100 известных и полезных стране лиц.

— Это обязывает ко многому. Я обязан удержать ту высокую позицию, которой меня удостоили мои земляки, — говорит Куаныш Серказинович Сулейменов.

||
Мой совет всем фермерам: на почетное место никогда не ставьте корову или землю с ее богатым урожаем. Главное — это человек, который ухаживает за этими коровами, который сеет эти поля.

Популярные прицепные модели KEENAN MechFiber

MechFiber 320

Емкость - 14 м³
Полезная нагрузка - 3 800 кг

MechFiber 345

Емкость - 16 м³
Полезная нагрузка - 6 000 кг

MechFiber 365

Емкость - 20 м³
Полезная нагрузка - 8 000 кг

MechFiber 400

Емкость - 28 м³
Полезная нагрузка - 10 000 кг

Модельный ряд KEENAN MechFiber

Модель MechFiber	Высота (мм)**	Ширина (мм)**	Длина (мм)	Полезная нагрузка (кг)*	Емкость (м ³)	Требуемое кол-во л.с.
MechFiber 400	3 421	3 009	7 600	10 000	28	120
MechFiber 380	3 201	2 819	7 600	9 000	24	115
MechFiber 370	3 200	2 856	7 250	8 000	20	110
MechFiber 365	3 020	2 855	7 250	8 000	20	105
MechFiber 350	3 112	2 856	6 250	6 000	17	90
MechFiber 345	2 932	2 819	6 250	6 000	16	90
MechFiber 320	2 805	2 541	6 250	3 800	14	80
MechFiber 300	2 660	2 482	6 250	3 800	12	80
MechFiber 280	2 638	2 442	6 250	2 750	11,5	70
MechFiber 270	2 604	2 541	4 850	3 000	10	70

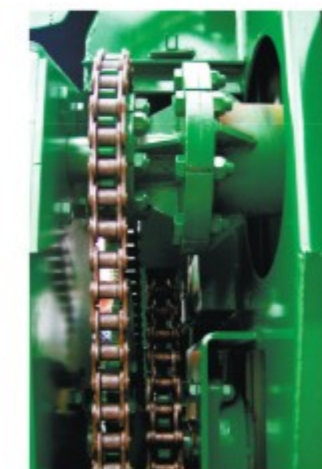
Особенности KEENAN MechFiber

- Расположенные под углом 6 лопастей, обеспечивают эффективное, а главное бережное перемешивание смеси, которое не оказывает давления на волокно и не разрушает его структуру.
- Нужная длина реза грубых кормов. Не оставляет длинные куски и не делает «кашу». Смесь воздушная, не спрессованная и имеет нужную «колючесть».
- Технология InTouch, которая объединяет в себе блок управления, программу кормления и поддержку от специалистов. InTouch позволяет управлять кормлением и следить за историей кормления.

- Технология ValeBlend обеспечивает превосходное измельчение целых круглых и квадратных тюков.
- Низкая потребляемая мощность. Лопасты вращаются со скоростью 7 оборотов в минуту. Цепной привод с огромной прочной звездой снижает потребление мощности от трактора. Это позволяет иметь трактор меньшей мощности. Обеспечивает экономию топлива.
- Масляная ванна (на моделях от 16 м³). Шестерни и цепи привода вращаются в масляной ванне, что увеличивает срок службы приводной системы. На машинах менее 16 м³ устанавливается автоматическая масленка.
- Большой модельный ряд. Прицепные кормораздатчики серии MechFiber и стационарные кормораздатчики серии ProMix объемом до 28 м³. Также в линейке имеются самоходные KEENAN 345 SP (16 м³) и 365 SP (20 м³).

- Простота обслуживания машины. Надежный цепной привод и отсутствие редукторов уменьшает вероятность поломок. Расположенные снаружи подшипники не контактируют с агрессивной средой. Быстрая замена поврежденных деталей.
- Низкая скорость вращения лопастей в разы уменьшает трение абразивного корма о корпус, что увеличивает срок службы кормосмесителя. Кроме того, в бункере машины установлен вкладыш 6мм из закаленной стали, в результате чего мы получаем долговечный корпус (протирание бункера – главная проблема вертикальных смесителей).
- Надежность, проверенная десятилетиями. В Ирландии, Франции, Великобритании — эта техника занимает

П.Г. Амосовтың Қазақтың ақбас тұқымын шығару тарихындағы еңбегі

ӨМІРЗАҚ СҰЛТАНОВ,
С.СЕЙФУЛЛИН АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ АГРОТЕХНИКАЛЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ДОЦЕНТІ

Петр Григорьевич Амосов Санкт-Петербургдың іргесіндегі Гатчина қаласында дүниеге келген. Табиғатқа, қоршаған ортаға деген сүйіспеншілік оны Ресейдегі ең көне жоғары оқу орындарының бірі Мәскеудегі Константинов атындағы жер белгілеуші институтына жетелейді. Қабылдау емтихандарын сәтті тапсырған жас жігіт институтта агрономиялық ғылымдар, жер геологиясы, жерге орналастыру ісі секілді пәндерді оқумен қатар Петров-Разумов ауылшаруашылығы академиясында еркін тыңдаушы ретінде дәрістер тыңдайды.

Оған 1907 жылы берілген институтты аяқтағаны туралы куәлікте: «П.Г. Амосовқа бірінші дәрежелі оқу орындарындағы курсты бітіргені құқығы, жер белгілеуші инженері, X класстық шенге лайық аға жер өлшеушінің көмекшісі және арнаулы белгіні тағу құқығы қоса берілсін», – деп жазылыпты.

Амосов 1908 жылы Семейге көшіп келіп, облыстық қоныстандыру басқармасына қызметке орналасады. Осы қызметіндегі жиі шығатын іс-сапарларында ол аңшылықпен де айналысып, жабайы аң-құстардың тұлыбын жасап, оларды көбінесе жергілікті музейге, гимназия оқушыларына, қызметтестеріне сыйлайды екен. Амосовтың мұндай әдетін және құстар мен аңдардан препараттар жасап, коллекциялау әдістемесін жақсы меңгергенін байқаған оның тікелей бастығы, облыстық қоныстандыру басқармасының меңгерушісі әрі Императорлық Орыс географиялық қоғамы Батыс-Сібір бөлімі Семей бөлімшесінің төрағасы болған

Н.Г. Козлов Петр Григорьевичті осы қоғамның ғылыми жұмыстарына тартады. Ол 1908 жылдың 15 қарашасында қоғамның толық мүшесі болып сайланса, ал 1910 жылы оның осы аралықтағы еңбегі ескеріліп, қоғамның басқарма комитетінің мүшелігіне сайланады.

Сол заманғы патшалық Ресейде көрсеткіштері бойынша ең жақсы деген малдарды іріктеп алу жолымен өнімділікті арттыруға арналған асыл тұқымды мал өсіретін орындарды ұйымдастыру жолға қойыла бастаған еді. Өйткені жергілікті қазақ тұқымды малдары қатаң континентальды климаттық ауа райына, жайылымдық бағуға тез бейімделгіштігімен ерекшеленді, алайда өнімділіктері төмен болды. Жергілікті мал басының қалыптасуына қоныстанушылардың өздерімен ала келген жақсы сүттілікке ие сиырлары белгілі бір әсерін тигізді. Ал асыл тұқымды мал өсіретін орынның бастапқыдағы алдына қойған мақсаты айтарлықтай жақсы сүттілігімен, сүттің құрамындағы майдың жоғары мөлшерімен және жергілікті климаттық жағдайларға жылдам бейімделгіштігімен ерекшеленетін жергілікті қазақ сиырларын өсіру болды.

Міне осы жұмыстарды жүргізуде жергілікті билік қалада өзінің белсенділігімен, қандай істі қолға алмасын, тиянақтылығымен, біліктілігімен көзге түсе бастаған, оның үстіне жоғары білімді Амосовқа сенім білдіреді. Ол кезде қазіргі Шалабай ауылдық округінің аумағында, қазақ ауылдары мен Ресейден ауып келген шаруаларының Остряковка, Черниговка және т.б. мекендері таңдалып алынады.

Жергілікті сиырлар шығу тегі қазақи әрі монғолдық қалмақ тұқымдарынан және қоныстанушылармен әкелінген европалық Ресей мен Сібір малдарынан құралған болатын. Табындарды толықтыру жақын уездерде тұратын халықтан жергілікті сиырларды сатып алу жолымен жүзеге асырылды. Іріктеу кезінде малдың асыл тұқымды болуына мән берілді.

П.Г. Амосовтың 1912 жылы қалыптастырған асыл тұқымды сиырлар табынында жергілікті тұқымнан бір өгіз бен 20 сиыр болды. Сиырлардың тірілей салмағы орта есеппен 327 келіге тең болса, сүттегі майдың ауытқу аралығы 3,74–5,23 пайызды құрады. Ал П.Г. Амосовтың 1914 жылғы есебінен асыл тұқымды мал өсіретін орынның сол маңдағы қоныстанушы шаруашылықтардың табындарына әсер еткені байқалады. Мұны қызмет көрсету пункттерінің ұйымдастырылуынан да, тұрғындарға мал тұқымын асылдандыру мәселелері бойынша көптеген кеңестердің берілуінен де байқауға болады.

Біраз уақыт өткен соң Семей қазыналық асыл тұқымды шаруашылығының меңгерушісі қызметіндегі Амосов Семей асыл тұқымды мал өсіретін орны (бұл бүгінгі «Шалабай» ЖШС орналасқан жер) туралы былай деп жазды: «Жұмыс істей бастағаннан кейін бес жыл өткенде ең жақсы асыл

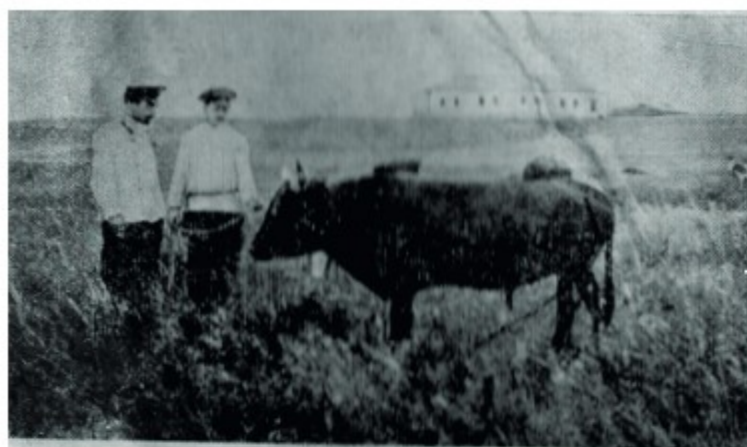
тұқымды сиырлар ешқандай құнарландырылған жем берілмесе де, жазда – бір жайылымда, қыста шөпте, температурасы 1–10 °С-қа дейінгі суық мал қорада әрбір малға қоршап, бөліп қойған орында ұстау барысында 150 пұтқа дейін жылдық сауым сүтін бере бастады, сүттегі май 4,05 пайызға жетті».

Асыл тұқымды мал өсіретін орынның 1918–1919 жылдарға дейін жүргізген мал тұқымдарын асылдандыруға қатысты жұмыстары малдардың өнімділігі мен тұқымдық қасиеттерін жетілдіруге арналды. Соңынан, 1930 жылға дейін «Шалабай» мемлекеттік асыл тұқымды мал өсіру орны ретінде «Семей губерниялық тәжірибелік малшаруашылығы стансасы» деген атпен жұмыс істеп келді. Онда жақсартылған жергілікті малды, желісті асыл тұқымды жылқыларды және қойларды өсіру жалғастырылды.

Жалпы Петр Григорьевичтің ол жылдардағы қызметі жайлы алтайлық агроном В.П. Андреев «Нужды Западно-Сибирского сельского хозяйства» атты 1916 жылы шыққан журналда «Жергілікті сиыр малын бір жерге – Шалабайға жинап, жетілдіріп, өсіріп жатқан әуесқой мал маманы, ал мамандығы бойынша инженер, жерге орналастырушы П.Г. Амосовтың есімімен байланысты және оның жеке күш салуы арқасында ойға алған шаруаларды жүзеге асыру үшін үкіметтен қомақты субсидия бөлінген еді», – деп жазыпты. Сонымен бірге жергілікті малдың салмағы аз болғанымен, табиғат жағдайларына өте жақсы бейімделген. Сондықтан далалық жердегі жергілікті ірі қараны жетілдіру үшін асыл тұқымды мал өсіретін шаруашылық ұйымдастыру идеясы өте прогрессивті болғанын атап көрсетіпті.

П.Г. Амосов 1926 жылдың 10 наурызында өкпе қабынуы салдарынан дүниеден өтеді.

Бүгінде «Қазақтың ақбас сиыры» деп аталып, 1950 жылы бекітілген отандық етті бағыттағы мүйізді ірі қара мал тұқымын шығару жұмыстарының бастауында тұрған, яғни оның дамуына өзіндік үлес қосқан адамның бірі ғалым П.Г. Амосов болғандығын биылғы мерейтойлы жылда атап өткеніміз орынды деп білемін.

П. Г. Амосов (слева) в расселении скота казахской породы. 1917 г. (Ныне здесь совхоз «Шалабай» Семипалатинской области).

Роль П.Г. Амосова в истории Казахской белоголовой породы

УМИРЗАК СУЛТАНОВ,
ДОЦЕНТ КАЗАХСКОГО
АГРОТЕХНИЧЕСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ
С.СЕЙФУЛЛИНА

Петр Григорьевич Амосов родился в городе Гатчина, недалеко от Санкт-Петербурга. Любовь к природе, к окружающей среде приводит его в Московский землеустроительный институт имени Константинова, один из старейших вузов России. Молодой человек, успешно сдавший вступительные экзамены, параллельно с изучением в институте таких дисциплин, как агрономические науки, геология земли, землеустроительное дело, слушает лекции в качестве свободного слушателя в Петровско-Разумовской сельскохозяйственной академии.

В свидетельстве об окончании института, выданном ему в 1907 году, написано: «К Амосову П. Г. приложить право окончания курсов в учебных заведениях первой степени, право инженера-землеустроителя, старшего помощника землемера, достойного чина X класса, и право ношения специального знака».

В 1908 году Амосов переехал в Семипалатинск и поступил на службу в областное управление расселения. В своих командировках он занимался охотой, изготавливал чучела диких животных и птиц, часто награждая ими местные музеи, гимназистов, сослуживцев. Заметив такую привычку Амосова и хорошее владение методикой изготовления и коллекционирования препаратов из птиц и зверей, его непосредственный начальник, заведующий областным управлением расселения и председатель Семипалатинского отделения Западно-Сибирского отдела Императорского Русского географического общества Н. Г. Козлов привлекает Петра Григорьевича к научной работе этого общества. Он был избран действительным членом общества 15 ноября 1908 года, а в 1910 году был избран членом комитета управления общества с учетом его заслуг за этот период.

В это время в царской России начала налаживаться организация племенных животноводческих помещений для повышения продуктивности путём отбора лучших по показателям животных. Скот местных казахских пород отличался приспособленностью к суровым континентальным климатическим условиям, пастбищному выпасу, однако его продуктивность была невысокой. Определённое влияние на формирование местного поголовья оказывали коровы, получившие хорошее молоко от самих поселенцев. А основной целью племенного животноводства было разведение местных казахских коров, отличающихся достаточно хорошей молокоотдачей, высоким содержанием жира в молоке и быстрой приспособляемостью к местным климатическим

условиям. Проведение этой работы местные власти доверяют высокообразованному Амосову, который отличался своей активностью, целеустремлённостью, компетентностью. В то время на территории современного Шалабайского сельского округа были выбраны населённые пункты Остряковка, Черниговка и др.

Коровы местного происхождения были представлены казахскими и монгольскими, калмыцкими породами и скотами Европейской России и Сибири, завезёнными поселенцами. Пополнение стада осуществлялось путём приобретения местных коров у населения, проживающего в близлежащих уездах. При отборе значение придавалось племенному наличию скота.

В племенном стаде коров, сформированном П. Г. Амосовым в 1912 г., было по одному волу и 20 коров местной породы. При живом весе коров в среднем 327 кг интервал отклонения жира в молоке составил 3,74–5,23 процента. А из отчета П. Г. Амосова за 1914 г. видно, что племенное разведение оказало влияние на стада близлежащих поселенческих хозяйств. Это можно проследить как в организации пунктов обслуживания, так и в предоставлении населению многочисленных консультаций по вопросам племенного разведения скота.

Спустя некоторое время Амосов, занимавший должность заведующего Семипалатинским казённым племенным хозяйством, писал о Семипалатинском племенном животноводстве (это место, где сегодня находится ТОО «Шалабай»): «Хотя в течение пяти лет лучшие племенные коровы не

получали никаких концентрированных кормов, летом — на одном пастбище, зимой — на траве, в холодном скотном дворе с температурой от 1 до 10°C, каждый скот в процессе содержания в отведённом месте начал давать до 150 пудов годового молока, жир в молоке достиг 4,05%».

Проведенная племенным заводом в период с 1918 по 1919 годы работа по племенному разведению была посвящена совершенствованию продуктивности и породных качеств животных. Впоследствии до 1930 года «Шалабай» работал как государственное племенное место под названием «Семипалатинская губернская опытная животноводческая станция». Там продолжалось разведение улучшенного местного скота, племенных лошадей и овец.

В целом о деятельности Петра Григорьевича в те годы алтайским агрономом В. П. Андреевым в журнале «Нужды Западно-Сибирского сельского хозяйства», вышедшем в 1916 году, было написано: «Инженер по профессии, животновод-любитель П. Г. Амосов, собравший и вырастивший корову на одном месте — в Шалабае, получил значительные субсидии от правительства для реализации задуманных крестьянами планов». При этом местный скот хоть и имеет небольшой вес, но очень хорошо приспособлен к природным условиям. Поэтому идея организации племенного животноводства для совершенствования местного крупного рогатого скота в степной местности была очень прогрессивной.

П. Г. Амосов скончался 10 марта 1926 года от воспаления лёгких

Я считаю целесообразным отметить в этом юбилейном году, что одним из тех, кто внес свой вклад в развитие Казахской белоголовой породы, был ученый П.Г. Амосов, который стоял у истоков создания отечественной породы крупного рогатого скота мясного направления, которая была переименована в Казахскую белоголовую и была утверждена в 1950 году.

БІРІКТІРУ ЖӘНЕ КӨБЕЙТУ «AGROKENES.KZ» ЖАҢА ЖОБАСЫ АӨК ҚАТЫСУШЫЛАРЫН БІРІКТІРУГЕ БАҒЫТТАЛАДЫ

«Досыңның кім екенін айт...» мақалы кез келген бизнесте өзекті болып табылады. Кеңесші мен кімнің кеңесін басшылыққа алатыныңыздан еңбектің нәтижесі де көрініс табады. «Agrokenes.kz» веб-жобасының бастамашылары Қанат Әбілмағжанов пен Берік Танкимов осы пікірді негізге алып отыр. Бұл ақпараттық сайт фермерлерді біріктіруге арналады. Бүгін олар «Agrokenes.kz» мақсаты мен міндеттері жайлы айтып береді.

«Agrokenes.kz» сайты құрудың бастамашысы Агроөнеркәсіптік кешеннің Қазақстандық іскерлік кеңесі жанындағы Агроөнеркәсіп кластерін дамыту орталығы болып табылады. Сайт мазмұны агроөнеркәсіп кешеніндегі бірігу мен кластерлеу идеясымен ерекшеленеді. Кластер — бұл бір-бірімен байланысты шынжыр секілді, ондағы әрбір түйін серіктестіктің барынша ауқымды әрі ортақ нәтижесіне қол жеткізу мақсатымен бір-бірін толықтырып, жалғап тұрады. Сондықтан біз бұл жобаны ауылшаруашылығын кластерлеу мақсатымен бастадық. Нидерланд, Германия, Канада, АҚШ, Қытай және өзге де елдердің әлемдік тәжірибесі көрсеткендей, кластерлеу агроөнеркәсіптік кешені мен ауылшаруашылығы құрылымдары салаларының, ең біріншіден, экономикалық мүдделері тұрғысынан

дамуы мен іріленуінде сөзсіз кезең болып табылады.

Түрлі кросс-функционалды командалардың бірігу мен қалыптасу бағытындағы бастапқы қадамдары жолға қойылды. Мемлекеттік органдар мен бизнес өкілдерінің қатысуымен республикамыздағы 8 мыңнан аса жобаның басын біріктіретін «Easy project» ақпараттық платформасы негізінде құрылған «Kz2050easyproject.com» бірыңғай кросс-платформасы сәтті қызмет етуде. Соның арқасында жылдам әрі тиімді кластерлерді жүзеге асыруға болатын құрал дайын тұр деп айтуға болады. Алдымен осы командаларды ұйымдастыру қажет, яғни шаруалар, мемлекеттік органның өкілдері, ауылшаруашылығы тауарын өндірушілер және тағы да басқаларының басын қосып, олардың өзара араласуы мен құзыреттіліктерін арттыруға мүмкіндік беру керек.

Өкінішке орай, қазір бізде әрбір өндіруші өз бетімен күн көреді, шынжырдағы өзінен кейінгі түйінге қарамай, тек өз-өзіне жауап беретіні шындық. Біз осы алаңның негізінде олардың бірігуіне жәрдемдесіп, ортақ экономикалық мүдделерінің ұштасуына мүмкіндік бергіміз келеді. Ол үшін «Agrokenes.kz» сайтында агроөндірістік кешенге қатысты ең өзекті мәселелер талқыланып отырған форум іске қосылатын болады.

Сайттың дәл осындай форматын таңдауға не себеп болды? Біз алдын ала осы мәселені барлап шықтық және фермерлер арасында онлайн-сауалнама жүргіздік. Сауалнамаға қатысушылардың 90%-дан астамы нарық қатысушыларымен арада үйлесімділіктің болмауы салдарынан АӨК дамуы кешеуілдеп тұрғанын айтады.

Көбінесе біздің өндірушілер бастапқы өнімді шикізат түрінде сатады, оны қайта өңдеу мүмкіндігін табуға тырыспайды және мұндай өңдеудің бар екенін білмейді. Біз жоба аясында фермерлер тәжірибе алмасып, маңызды сұрақтарды ортақ талқылауға салып және бизнесте серіктес табу мүмкіндіктерін пайдалана алатын бірігу мақсатындағы алаң құрудың алғашқы қадамдарын жасап келеміз. Жалпы бұл — өзекті ақпараттарды кеңінен таратуға арналған алаң.

Сайттың екінші бағыты — вебинарлық алаң. Сауалнамаға қатысқан фермерлердің 70%-ы жаңа технологиялар туралы білімнің жоқтығы ауылшаруашылығы саласының дамуын кешеуілдетуде екенін айтады. Сондықтан біз ең алдымен шаруасын расымен де дамытқысы келетін шаруа қожалықтарының басшыларымен жұмыс істегенді жөн санаймыз. Негізгі буын — жас фермерлер,

өйткені олар жаңа технологияларға жақын болғандықтан, олармен жұмыс істеу әлдеқайда жеңіл болады. Дегенмен біз жас ерекшеліктеріне қарай ешқандай талап қоймаймыз, әрине.

Фермерлерге қандай тиімділік бар? Ең бастысы — білім. Коучерлермен әңгімелесу нәтижесінде біздің білгеніміз, көптеген фермерлер офлайн-кеңестерге тапсырыс беріп, списокердің жол жүру мен тұру ақысын төлейді. Біз осы компоненттерді алып тастаймыз. Дегенмен шығындарды үнемдеу мәселенің бір бөлігі ғана. Біз вебинарлық платформамызда ғаламтордағы бәріне қолжетімді білім емес, қайта фермерлерге білімнің кеңейтілген түрін ұсынғымыз келеді. Біздің серіктесіміз «Всеукраинская Аграрная Рада» украиндық ұйымының ауылшаруашылығы саласында

вебинарлар өткізуде біршама жылдық тәжірибесі бар, осы жобаны солармен бірге іске асыруды көздеп отырмыз. Олар бізге әдістемелік көмек көрсететін болады.

Егіншаруашылығы, малшаруашылығы, фитосанитария және АӨК өзге де бағыттарын қамту біздің жоспарымызда. Әрбір бағыт бойынша қазақстандық және халықаралық білікті коучерлердің, оның ішінде нақты практиктердің үлкен пулы болады. Соған қарамастан олар тыңдаушылардың қажеттілігіне сай өз бағдарламаларын құруы тиіс. Біз коучерлерге өз білімін малшылармен де бөлісетін платформа ұсынамыз. Осы бағытта Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасымен бірге белсенді жұмыс істейтін боламыз.

Сайттың қызметі осы екі бөліммен

шектелмейтінін атап өту керек. Кейіннен біз «Кластерлер картасы» бөлімін қосуды жоспарлап отырмыз, онда әрбір келуші өңірді және оны қызықтыратын агроөнеркәсіптік кешен саласын таңдай алады, агроиндустриялық кластерді дамыту жөніндегі консорциумға кіре алады, кластер шеңберінде іске асырылып жатқан жобалармен таныса алады, өз жобасын ұсынады және кластердің басқа қатысушыларымен бірлесіп оны іске асыра алады.

Сондай-ақ «Agrodata» бөлімі қосылатын болады, онда көптеген ресми және бейресми ақпарат көздерінен агроөндірістік кешені туралы сараптамалық және статистикалық мәліметтер жарияланатын болады.

Бұдан бөлек, сайт қызметін жақсарту мақсатында перспективалық идеялар бар, ал сайттың бастапқы нұсқасы 2021 жылдың басында «Форум» және «Вебинар алаңы» бөлімдерінен бастап ашылады деп күтілуде.

Фермерлер біздің бастаманы қолдап, сайттың белсенді қолданушылары болады деп сенеміз. Барлығыңызды серіктес болуға шақырамыз!

Кластер – бұл бір-бірімен байланысты шынжыр секілді, ондағы әрбір түйін серіктестіктің барынша ауқымды әрі ортақ нәтижесіне қол жеткізу мақсатымен бір-бірін толықтырып, жалғап тұрады.

ОБЪЕДИНИТЬ И ПРИУМНОЖИТЬ НОВЫЙ ПРОЕКТ «AGROKENES.KZ» НАПРАВЛЕН НА ОБЪЕДИНЕНИЕ УЧАСТНИКОВ АПК

Поговорка «Скажи мне, кто твой друг...» достаточно актуальна в любом бизнесе. От того, кто является твоим советчиком и чьими подсказками ты руководствуешься, зависит и результат труда. Этот постулат взяли за основу инициаторы веб-проекта «Agrokenes.kz» Канат Абилямагжанов и Берик Танкимов. Данный информационный сайт направлен на объединение фермеров. Сегодня они рассказывают о задачах и миссии «Agrokenes.kz».

Инициатором создания сайта является Центр развития агропромышленных кластеров при Казахском деловом совете АПК. В основе сайта лежит идея объединения и кластеризации в агропромышленном комплексе. Кластер — это взаимосвязанная цепочка, в которой каждое звено дополняет друг друга с целью достижения общего максимального эффекта сотрудничества. Поэтому мы начали этот проект с целью кластеризации нашего сельского хозяйства. Мировой опыт Нидерландов, Германии, Канады, США, Китая и других стран показывает, что кластеризация является неизбежным этапом развития агропромышленного комплекса, и в сфере укрупнения сельхозформирований в первую очередь лежат экономические интересы.

Первые шаги в направлении объединения и формирования различ-

ных кросс-функциональных команд уже есть. С участием государственных органов и бизнеса успешно функционирует единая кросс-платформа «Kz2050easyproject.com», построенная на базе информационной платформы «Easy project», объединяющая более 8 тыс. проектов в нашей республике. Таким образом, уже есть инструмент, на котором возможно наиболее быстро и эффективно реализовывать кластеры. Однако вначале необходимо эти команды сформировать, то есть свести наших аграриев, представителей государственных органов, сельхозтоваропроизводителей и др., дать им возможность общения и повышения своих компетенций.

К сожалению, наша действительность такова, что каждый производитель у нас «выживает» самостоятельно, отвечая сам за себя, без оглядки на последующие звенья цепочки. Мы же хотим на базе нашей площадки содействовать их объединению, дать возможность найти общие экономические интересы. Для этого на сайте «Agrokenes.kz» будет доступен форум для обсуждения самых актуальных вопросов агропромышленного комплекса.

Что же выступило предпосылками остановиться именно на таком формате сайта? Мы предварительно зондировали обсуждаемый вопрос и проводили онлайн-опросы фермеров. Более 90% опрошенных отмечают, что развитие нашего АПК сдерживается из-за отсут-

ствия координации между участниками рынка. Часто наши производители первичную продукцию реализуют в виде сырья, не пытаясь найти возможность ее переработки и даже не зная о наличии такой переработки. В рамках нашего проекта мы делаем первые шаги в плане объединения — создание площадки, на которой фермеры могли бы обмениваться опытом, выносить на общее обсуждение интересующие их вопросы, искать партнеров по бизнесу. И в целом это площадка, предназначенная для широкого распространения актуальной информацией.

Второе направление нашего сайта — это вебинарная площадка. 70% опрошенных фермеров считают, что дефицит знаний о новых технологиях также является сдерживающим фактором развития сельского хозяйства. Поэтому в первую очередь мы ориентируемся на тех руководителей крестьянских хозяйств, кто реально хочет развиваться.

Основной сегмент — это молодые фермеры, они ближе к новым технологиям, поэтому с ними будет проще работать. Но никаких ограничений по возрасту мы, разумеется, не ставим.

Какие плюсы получают фермеры? Самое главное — это знания. Из общения с коучерами мы знаем, что многие фермеры заказывают офлайн-

консультации, оплачивают проезд и проживание спикера. Эти составляющие мы исключаем. Но экономия расходов — это лишь часть вопроса. На нашей вебинарной платформе мы хотим представить более широкий круг знаний, чем те, которые фермеры могут найти даже в интернете. У нас есть партнеры — это украинская организация «Всеукраинская аграрная рада», которая не первый год занимается организацией вебинаров в сельском хозяйстве, и мы вместе с ними хотим реализовать этот проект. Они окажут нам методологическую помощь.

Мы планируем охватить все направления АПК: это растениеводство, животноводство, фитосанитария и др. По каждому направлению будет большой пул казахстанских и международных квалифицированных коучеров, в том числе и реальных практиков.

При этом свои программы они должны строить исходя из потребности слушателя. Мы предоставляем платформу, на которой коучеры могут делиться знаниями, в том числе и с животноводами. В этом направлении мы будем активно сотрудничать с Республиканской Палатой казахской белоголовой породы.

Необходимо отметить, что функционал сайта не будет ограничиваться этими двумя разделами. В последующем мы планируем добавить раздел «Карта кластеров», где каждый посетитель может выбрать регион и интересующую его отрасль агропромышленного комплекса, вступить в консорциум по развитию агроиндустриального кластера, ознакомиться с реализуемыми в рамках кластера проектами, предложить свой проект и совместно с другими участниками кластера реализовать его.

Также добавится раздел «Agrodata», в котором планируется размещение аналитической и статистической информации по агропромышленному комплексу, собираемой из различных официальных и неофициальных источников.

Кроме этого, есть перспективные идеи по расширению функционала нашего сайта, но первоначальный вариант сайта будет запущен уже в начале 2021 года с разделов «Форум» и «Вебинарная площадка».

Надеемся, что фермеры поддержат нашу инициативу и будут активными клиентами нашего сайта. Всех приглашаем к сотрудничеству!

Кластер – это взаимосвязанная цепочка, в которой каждое звено дополняет друг друга с целью достижения общего максимального эффекта сотрудничества.

Саян Баетов— фермер және блогердің тұлғасы

БҚО Бөкейордасы ауданынан шыққан Баетов Саян Арсанұлы малшаруашылығы кәсібiне 4 жыл бұрын келдi. Оған дейiн Оралда оқып, жұмыс iстеуге Алматыға кеткен. IT саласында 7 жыл жұмыс iстегеннен кейiн егде тартқан ата-анасына ферманың жұмысын жүргізуге көмектесу үшін ауылға оралуға мәжбүр болды.

Бүгiнде ол ең қарапайым отбасылық фермада жұмыс iстейдi. Бiр қуанарлығы, Саянның фермасында интернет өте жақсы ұстайды, бұл оның IT саласындағы бiлiмiн малшаруашылығында қолдануына мүмкiндiк бердi.

Бiздiң журналымызға берген сұхбатында Саян өзi туралы емес, өзiнiң жұмысы жайлы, сүйiктi кәсiбiмен қалай айналысатынын, таңнан кешке дейiн сол жерден шыр айналып шықпайтынын және бұл оның өмiрiнiң мәнiне айналғанын тебiренiспен баяндады.

Саян, Сiз нақты немен шұғылданасыз?

Бiздегi мүйiздi iрi қара мал мен жылқы тауарлық мақсатта ғана өсiрiледi. Жемдi өзiмiз дайындаймыз, ветеринарлық өңдеу, сұрыптау және шаруашылық құрылысын жүргiземiз. Мал басы көп емес, 100 бас төлдейтiн мал болса, қалғаны – 80 бас мал.

Фермерлiкке қызығушылығыңыз неден басталды?

Бөкейордасы ауданында малшаруашылығы бизнестiң танымал түрiне жатады. Ауданымыз Оралдың оңтүстiгiне қарай 600 шақырым жерде орналасқан. Бұл жердiң қысы жылы және қысқа, жайылымы шүйгiн, суы тұщы болып келедi. Менiң есебiм бойынша, бiр бас малды бағуға бар болғаны 10 мың теңге шығын кетедi. Бұл бiзге өте тиiмдi. Әкем барлық ауылдасы секiлдi кезiнде малшаруашылығымен айналысуды бастаған. Бiз малды үнемі үй ауласында ұстайтынбыз. Мектепте оқитын кезiмiзден бастап ағаммен бiрге сол малға қарайтынбыз,

қыста жемдеймiз, жазда жайылымға апарып жаямыз. Ал фермерлiк орынға көшкеннен кейiн фермерлiк жұмысқа түбегейлi бет бұрды.

Қазақтың ақбас сиырын бағасыздар ма? Оларды өсiрiп, ұстауда және күтуде қандай ерекшелiктер бар?

Әкем өзiмiздiң азық-түлiк дүкенiнен түсетiн табысқа мал сатып алып жинады, сондықтан малды тауарлық мақсатта өсiреміз. Бiрақ бiз субсидия алғалы тұқымдық түрлендiру бағдарламасын қолданамыз. Сиырларымыздың басым бөлiгi Қазақтың ақбас түрiне ұқсайды. Бұл – бiздiң өңiрде кеңiнен танымал тұқым. Ол жергiлiктi жердiң жағдайына өте жақсы бейiмделедi.

Мәселен, өңiрде бiр жылдан берi қуаңшылық жайлап, жалпы облыс көлемiнде жауын-шашын түсу жағы қиындық тудырғанын көрiп жүрмiз, бiр жақсысы, Қазақтың ақбас сиырлары бұған төзiмдi болып тұр. Сонымен қатар маған олардың жуастығы да ұнайды. Қазiр өз бетiмше олардың буаздығын анықтауды үйренiп жүрмiн,

ал болашақта оларды жасанды жолмен ұрықтандыру әдiсiн де меңгермекпiн. Олар қораға қамасап, жатырмамай кiредi, iшiнiң тарлығына үйренiсiп, көп мiнез көрсетпейдi, күйзелiп жатып алмайды немесе асауланып сүзiспейдi. Тiптi жайылымда жүрген жерiнде де сиырлардың көбi жанына жақындасаң қашпайды.

Тұқымдық түрлендiру туралы не айтасыз?

Бағдарлама малды тауарлық мақсатта бағу жағынан өте жақсы жасалған. Сол арқылы бұқаларға тегiн қол жеткiздiк десе де болады. Бұқалар өз жұмысын белсендi атқарады, содан кейiн жылдам салмақ қосады, мiне сол кезде оларды алған бағасынан екi есе етiп сатуға болады. Яғни бiреуiн 300 мыңға алатын болсақ, соның 150 мыңын субсидия арқылы төлеп бередi, ал 2 жылдан кейiн оларды семiртiп, 450 мың теңгеге сатамыз. Пайдасы шаш етектен. Тұқымдық түрлендiру бiзге генетика және тұрақты жаңарту есебiмен малдың сапасын жақсартуға көмектеседi. Бұқаларымыз шау тартқан кезде жас бұқалар iздеймiз,

сол кезде селекционердiң АТЖ, яғни ақпараттық талдау жүйесi арқылы бiздiң сиырларға туыстық қатысы жоқтарын тауып, сол бұқаларды сатып алуға келiссөздер жүргiземiз. Тұқымдық түрлендiрудiң артықшылығы бағасының төмендiгi мен тұқымының мықтылығында. Бiр кемшiлiгi бұқалар жыл бойына жүрiп, төлдету науқанына көше алмаймыз. Бұл бiз сияқты қоры шектеулi шағын отбасылық фермаларға аса қолайлы емес.

Сiздiң шаруашылықта мал бағуда көбiне қандай қиындықтарға кезiгесiздер?

Бiздiң фермерлiк орын ауылдан 15 шақырым, ал жайылым фермадан 8 шақырым жерде орналасқан. Фермерлерде қиын және әдеттегi жыл деген болады. 2019–2020 жылдары өңiрде жауын-шашын аз түстi. Бiз табиғатқа үнемі тәуелдiмiз. Сондықтан малшаруашылығы кәсiпкерлiктiң тәуекелi көп түрiне жатады. Мысалы, бiр сәтте бiр аурудан барлық табын қырылып қалуы мүмкiн.

Дәл солай, егер жыл бойына жауын-шашын дұрыс түспеген болса, фермер қалай болғанда да жем жинай алмайды, ал қыс қатты болып келсе, бұл да бұзаулардың күтiмiне және денсаулығына керi әсер етедi. Сол себептi қазiргi таңда фермерлер мен ел басшыларының алдында мынадай мiндеттер тұр: ветеринария жағынан да, жем өзiрлеу бойынша да қатерлердi азайту. Бүгiнде бiздiң отбасымыз электрлiк қоршау жүйесiн зерттеуде. Жоғарыда айтып өткенiмдей, бiздiң жайылым ауылдан 20 шақырым жерде жатыр, көршi фермерлер мен ауыл малдарының

жайылым шөбiн жайпап, жеп тастауы бұл жайылымға көп салмақ түсiруде. Негiзiнен тәжiрибелi фермерлер бұлай iстемейдi, олар малды елдi мекеннен алыстау, кем дегенде 50 шақырым қашыққа апарып жаяды. Көшу және оқшауланған өмiр аса ұнай қоймаса да, бiз жайылымды қоршап көру керек деген шешiмге келдiк.

Бұл жайлар Сiзге қаншалықты қиын тиiп жатыр?

Мұны қиын дегеннен гөрi қызығы көптеу деп айта аламын. Ең бастысы, отбасында бiрлiк болса болды, әкемiз ұлдарының әр бастамасын қолдап отыр, ал балалары әке көрсеткен жолмен жүрiуде. Басқа фермерлiк шаруашылықтардың тәжiрибесi жан-жақтан инвестиция тартпай-ақ, өз бетiнше кәсiп бастаған фермерлердiң көбi негiзiнен отбасылық кәсiпорындар екенiн көрсеттi. Соның жарқын мысалы – жеке шаруашылығының негiзiн кiшi iнiсiмен бiрге қалаған менiң әкем.

Саян, бүгiнде мал шаруашылығына жаңа технологиялар енгiзiле бастады, бiрақ мұны шаруалардың бәрi бiрдей қолдануға дайын емес. Ал сiз қандай да бiр технологияны қолданасыз ба?

Бiздiң ферма орналасқан жердiң ең басты артықшылығы – интернет өте жақсы жұмыс iстейтiндiгiнде. Бiз жаңа бұқалар сатып алған соң олардың қайда жүргенiн онлайн режимде жеткiзетiн ескi смартфондарды үстерiне iлемiз, сосын малдардың қай жерге қалай бейiмделетiнiн жайбарақат сырттан бақылап отырамыз. Олардың бiздiң аумаққа қарай өткенiн байқасақ, бiрден керi

қарай қуамыз. Бұл жүйе малды уайымсыз бағуға көмектеседi. Ал бұрын кешкi уақытта бұқаларды табынға қарай қусақ, таңертең олар бiзден 40 шақырым жерде жүретiн және басқа жаққа қарай кетiп қалатын. Қазiр мiне оларды тез бақылаудың арқасында жылдам әрекет етеміз. Соған қоса бұл әдiстiң олардың мiнезiне де керi әсерi аз, бұқалар жергiлiктi жерге тез әрi жақсы бейiмделiп кетедi. Сонымен қатар бiз табынды басқаруда өзiмiз ойлап тапқан жүйенi де қолданамыз. Бұл жүйенi мен Samal деп атадым. Қазiр осы арқылы малдың нақты санын ғана емес, олардың қаншалықты өнiмдi екенiн де бiлiп отырамыз және келесi жылға осы жағынан болжам жасай аламыз.

Төлдеу маусымы кезiнде аталған жүйе қай сиыр қай аптада бұзаулайтынын көрсетiп тұрады. Сондай-ақ фермердiң келесi жылы қанша табыс табатынын да болжай алады. Кооперативтегi жұмыста да оның мүмкiндiктерi зор. Әдетте қалай? Мәселен, екi ағайынды ферма ашады да, 5–7 жылдан кейiн арадағы келiспеушiлiкке байланысты шаруашылықты бөлiске салады. Ал мына жүйеде селекция, яғни бұзауды енесiне тiркеу арқылы оның қайда қалатындығы анықталады. Осылайша бiз өзiмiз кез келген кикiлжiндi болдырмай, жұмысымызды бәрiмiз бiрге ауызбiршiлiкпен жақсы жүргiзiп келемiз.

Әңгiмеңiзге рахмет! Сiзге сәттилiк тiлеймiн!

Автор: Мирзүл Джилкишинова
Қонақ: Саян Баетов

Саян Баатов — фермер и блогер в одном лице

Баатов Саян Арсанович из Бокейурдинского района ЗКО пришёл в скотоводческий бизнес 4 года назад. До этого учился в Уральске, потом уехал работать в Алматы. После 7 лет работы в сфере ИТ вынужден был вернуться в аул, чтобы помочь пожилым родителям поддерживать ферму.

Сейчас он работает в самой обыкновенной семейной ферме. К счастью, на ферме Саяна отличный интернет, что позволило ему использовать свои знания из ИТ в скотоводстве.

В интервью нашему журналу Саян увлечённо рассказывает не о себе, а о своей работе, как он занимается любимым делом, с утра до вечера крутится, как белка в колесе, и это сегодня составляет смысл его жизни.

Саян, чем конкретно вы занимаетесь?

У нас товарное стадо крупного рогатого скота и лошади. Сами готовим корма, проводим ветеринарные обработки, селекцию и хозяйственные строительства. У нас небольшое поголовье, 100 маточного поголовья и 80 голов остальных.

С чего началось ваше увлечение фермерством?

Животноводство в нашем Бокейурдинском районе – популярный вид бизнеса. Мы находимся южнее от Уральска, в 600 км. У нас мягкие и короткие зимы, богатые пастбища, пресная вода. На содержание одной головы, по моим расчетам, у нас уходит всего 10 тысяч тенге. Другими словами, это выгодно.

Отец, как и все в ауле, начал заниматься животноводством. Мы всегда держали скот в домашнем дворе. Со школьных лет мы с братом ухаживали за скотом, зимой кормили, летом выгоняли на пастбище. А когда пере-

шли на фермерскую точку, уже основательно занялись фермерством.

Разводите ли вы Казахскую белоголовую? Какие особенности разведения, ухода и содержания можете отметить?

Отец собирал скот от прибыли с нашего продуктового магазина, поэтому у нас товарный скот. Но мы с момента получения субсидии пользуемся программой породного преобразования. Основная масса наших коров выглядят как Казахская белоголовая.

Это популярная порода в нашем регионе. Она очень хорошо адаптирована к местным условиям. Например, сейчас уже год мы наблюдаем засуху, по всему ЗКО проблемы с осадками, а белоголовые отлично справляются с этим. Кроме того, мне нравится их спокойный нрав. Я сейчас учусь самостоятельно определять стельность коров, а в будущем ещё и искусственно осеменять их. Они очень спокойно заходят в загон, привыкают к тесному пространству и меньше подвергаются

стрессу. Даже на пастбище основная масса коров подпускает к себе близко.

Что вам известно про породное преобразование?

Программа отлично подходит для товарного стада. Быки по программе достаются нам почти бесплатно. Они активно работают, после этого набирают хороший вес, и уже тогда быков можно продать в два раза дороже, чем покупали первоначально. То есть мы за 300 тысяч покупаем, 150 нам возместили субсидиями, а через 2 года, откормив, мы продаём их за 450 тысяч тенге. Выгода налицо.

Породное преобразование (ПП) помогает нам улучшить качество наших животных за счёт генетики и регулярного обновления. Когда истекает срок быка, мы находим через ИАС заводчика, у кого меньше родственных связей, и ведём переговоры о покупке быка.

Преимущество ПП в низкой цене и хорошей генетике. Минус в том, что быки ходят круглый год, и мы никак

не можем перевестись на туровый отел. Я имею в виду нас, маленькие семейные фермы, у которых ограничены ресурсы.

С какими проблемами Вы чаще сталкиваетесь у себя на хозяйстве при содержании скота?

Наша фермерская точка находится от аула в 15 км, а пастбища от фермы – в 8 км. У фермеров бывает трудный год и обычный год. В 2019-2020 годах у нас было очень мало осадков. Мы постоянно зависим от природы. Поэтому животноводство является рискованным видом бизнеса. К примеру, в один момент от одной болезни может пасть все стадо.

Точно так же, если целый год не было осадков, фермер не смог по каким-либо причинам собрать корма, а зима будет суровой, тогда и это очень плохо повлияет на выход телят, соответственно, на их здоровье. Поэтому сейчас перед фермерами и руководством страны стоит вызов: уменьшить риски как по ветеринарии, так и по кормозаготовке. Сейчас наша семья изучает систему электрического ограждения.

Как я говорил, наше пастбище находится от аула в 20 км, а это большая нагрузка на наши пастбища, всю траву растоптал и съел скот из аула и соседних фермерских точек. В основном опытные фермеры так не делают, они разводят скот далеко от населённого пункта, минимум 50 км.

Но мы решили, что нужно попробовать оградить пастбища, поскольку переезд и в целом жизнь в изоляции не очень мне нравится.

Насколько все это трудно для Вас?

Я бы не сказал, что трудно, скорее интересно. Самое главное, чтобы в семье было единство, чтобы отец поддерживал начало, видение сыновей, а дети также следовали напутствию родителей. Как показывает опыт других фермерских хозяйств, в основном фермеры, которые начинали самостоятельно, без сторонних инвестиций, это семейные предприятия. Как и мой отец со своим младшим братом положили основу нашего хозяйства.

Саян, сегодня в животноводстве стали внедряться новые технологии, но не все крестьяне готовы их использовать. Применяете ли Вы какие-то технологии?

Большой плюс нашего местоположения в том, что тут отличное покрытие интернета. Когда мы покупаем новых быков, мы вешаем на них старый смартфон, который передает в режиме онлайн местоположение, и спокойно наблюдаем адаптацию скота к местности. Когда замечаем, что быки выходят за нашу территорию, перегоняем их назад. Эта система дает нам спокойствие.

Раньше было как: вечером загнал быков в гурт, утром они уже в 40 км от нас и идут в другую сторону. А тут такая быстрая реакция. Кроме того, этот метод менее стрессовый, быки лучше и быстрее адаптируются к местности.

Ещё мы используем систему управления стадом собственной разработки. Я назвал эту систему Sanamal. Сейчас

мы не просто знаем точное количество животных и их продуктивность, но и получаем прогноз на следующий год. В сезон отела система подскажет, какие коровы должны отелиться на этой неделе. А также может дать прогноз, сколько фермер может заработать в следующем году. Плюс такие возможности, как работа в кооперативе. Обычно как получается, два брата открывают ферму, а потом через 5-7 лет делят хозяйство из-за возникших разногласий.

А тут за счёт селекции, то есть регистрации телёнка к матери, определяется принадлежность телёнка. Так мы и сами исчерпали возможные конфликты, и отлично работаем вместе.

Спасибо за беседу. Удачи вам!

*Автор: Миргуль Джилкишинова
Гость: Саян Баатов*

QAZAQ AQBAS:

Жаңа білімдер қаржы үнемдейді

Фермерлерге арналған оқу бағдарламасы

Ауылшаруашылығы адамдарына білім алудың қажеті жоқ деген қате пікір. Керісінше, жақсы нәтижелерге қол жеткізу үшін 21-ғасырдың шаруалары теориялық білімдерін әрдайым толықтырып отыруы қажет. Әйтпегенде жер ана өзіне немқұрайлы қарағанын қаламайды. Сол сияқты малшаруашылығы да. Атадан келе жатқан дәстүрлер негіз болғанымен, заманауи технологиялар дамудың басты құралы ретінде пайдаланылуы тиіс. Осы қағидаға сүйене отырып, биыл Қазақтың ақбас тұқымының республикалық Палатасының менеджерлері Пірімбетова Айнұр Киікбайқызы мен Сейтжан Гүлбарам Серікжанқызының ұйымдастыруымен аймақтарда көшпелі ақпараттық талдау жүйесінің (АТЖ) деректер қорында жұмыс істеуге арналған ауылды оқыту семинарлары өткізілді. Палата мүшелігіне кіретін шаруашылықтар, Қазақтың ақбас тұқымын өсірушілер және өзге де қызығушылық танытқан шаруалар семинарға қатысудың мүмкіндігіне ие болды.

Семинар Ақмола, Ақтөбе, Жамбыл және Қарағанды облыстарында өткізіліп үлгерді. Түрлі шаруашылықтағы 60-қа жуық семинар қатысушысына оқу аяқталған соң сертификаттар табыс етілді. Сондай-ақ ZOOM платформасында өткен онлайн оқытуға 50 адам қатысты. Алдағы уақытта осы сынды семинарды еліміздің тағы 5 облысында және келіп түскен өзге де тапсырыстарға сай онлайн семинар өткізу жоспарланып отыр.

Сонымен қатысушылар не үйренді? Семинарлар шаруа қожалықтардың басшылары немесе мамандарына АТЖ-да өз бетімен жұмыс істеуді үйретеді және сол арқылы қосымша жұмыскерлерді тартудағы шығындарды азайтуды көздейді.

Оқу семинарының тұрақты қатысушыларының бірі «Тассу» шаруа қожалығының басшысы (Ақмола

облысы Біржан сал ауданы) Игорь Ефимович Магерко.

— АТЖ — бұл фермерлер үшін таптырмас жүйе, — деп шаруашылық иесі өзінің жағымды пікірін білдіреді. — Онда түліктерді ғана емес, олардың тұқымын да басқаруға болады, бірақ ол тікелей субсидиялауға жалғанған. Сондықтан Ақпараттық талдау жүйесін меңгеру әрбір фермерге, әсіресе асыл тұқымды малшаруашылығымен айналысатындар үшін аса қажетті. Осы тұрғыда республикалық Палатаның жұмысына шексіз алғысымды білдіргім келеді, індет жағдайына қарамастан осындай мәселелерді шешуде бізді жалғыз қалдырмайды. Карантин кезінде семинарлар барлық санитарлық ережені сақтай отырып жүргізіледі. Бізде отбасылық шаруашылық болғандықтан, мен және балаларым кезекпен оқимыз. Жақында жеңем де АТЖ деректер қоры туралы курсты сәтті аяқтап, сертификат алды.

Менің мамандығым зооинженер, сондықтан негізгі білімім жұмыс барысында жақсы нәтижелер беріп келеді. Ендігі жаңа білімім жұмыста да оңды көрсеткіштерге алып келіп жатқанын сеземін. АТЖ расымен де жұмыс істейтін жүйе, ешқандай көзбояушылық емес. Бұл туралы өз кәсібі мен шаруашылығын дамытқысы келетіндердің барлығы білуі тиіс. Бұрын қағазбастылыққа салынушы едік, қазір компьютер мен лайықты бағдарлама болса жеткілікті.

Ақпараттық талдау жүйесі асыл тұқымды есепке алуды автоматтандыру, орталық дерекқорды және ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің

автоматтандырылған жұмыс орындарын құру арқылы ІҚМ өнімділігі туралы деректердің жинақталуын орталықтандыру, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер өз қызметінде пайдаланатын бағдарламалық өнімдер мен ақпараттық жүйелерден деректер алу, асыл тұқымды және тауарлы мал шаруашылығындағы және басқа да ғылыми және әкімшілік сипаттағы жағдайлардың мониторингін оңайлату саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

Осылай, оқыту фермерлерге жаңа білім алуға ғана емес, осы білімін жұмыста қолдану арқылы біршама қаржыны үнемдеуге көмектеседі.

Егер сіздерді АТЖ бойынша оқыту мүмкіндігі қызықтырса, Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасы серіктестік пен ұсыныстарға қашанда дайын.

Сұрақтар бойынша келесі телефон нөміріне хабарласыңыздар: +7(7172) 278993. Жұмыс уақыты 09:00–18:00 сағат аралығында

QAZAQ AQBAS:

Новые знания приведут к экономии средств.

О программах обучения для фермеров

Ошибочно полагать, что людям, посвятившим себя сельскому хозяйству, не нужны знания. Практика показывает, что как раз наоборот, современные реалии требуют от крестьян 21 века постоянного пополнения своих теоретических знаний для успешного претворения их на практике. Другими словами, земля не терпит абы какого отношения. Так же и в животноводстве. Дедовские методы должны служить основой, а современные технологии вести к развитию. Следуя этим принципам, в текущем году менеджерами Республиканской Палаты казахской белоголовой породы Примбетовой Айнуур Кикбаевной и Сейтжан Гулбарам Серикжановной были осуществлены выезды в регионы для проведения обучающего семинара по ведению работ в базе данных информационно-аналитической системы (ИАС) для хозяйств-членов Палаты, заводчиков Казахской белоголовой породы и всех заинтересованных лиц.

Для автоматизации процесса селекционной и племенной работы в Республике Казахстан с 2010 года функционирует информационно-аналитическая система «Республиканская система животноводства», в функции которой входит накопление и анализ информации по племенным и товарным животным.

Семинары уже прошли в Акмолинской, Актыбинской, Жамбылской и Карагандинской областях. В них принимали участие около 60 специалистов разных хозяйств, по итогам семинара им выданы сертификаты о прохождении курса. Также было проведено онлайн-обучение через платформу ZOOM, которым были охвачены около 50 человек. В будущем планируется проведение подобных семинаров еще в 5 областях, а также проведение онлайн-семинаров по мере поступления заявок на участие.

Итак, чему научились участники? Суть обучающих семинаров заключается в том, что специалисты или руководители хозяйств в дальнейшем имеют возможность самостоятельно работать в базе данных ИАС и минимизируют затраты на привлечение дополнительных работников.

Одним из тех, кто старается не пропускать обучающие семинары, является глава крестьянского хозяйства КХ «Тассу» (район Биржан сал, Акмолинская область) Игорь Ефимович Магерко.

— Система ИАС — просто находка для фермеров, — не скрывает своих положительных эмоций глава хозяйства. — На ней сосредоточено не только управление животными, их родословной, она напрямую привязана к субсидированию. Поэтому знание системы ИАС для каждого фермера необходимость, особенно для тех, кто занимается племенным животноводством. В этом плане хочу отметить огромную работу Республиканской Палаты, которая даже в условиях пандемии не оставляет нас один на один со своими проблемами. Во время карантина проводятся семинары с соблюдением всех санитарных норм. У нас семейное хозяйство, поэтому обучаемся по очереди и я, и дети. Недавно сноха получила сертификат о прохождении курсов по базе данных ИАС.

Я зооинженер по образованию, и базовое образование дает хорошую основу в работе. Но теперь, когда еще и новые знания появились, чувствуешь большой плюс в работе. ИАС — это действительно работающая система, не для галочки, не для показухи. Об этом должны знать все, кто заинтересован в развитии своего бизнеса, хозяй-

ства. Если раньше бумагами обкладывались, то сейчас достаточно компьютера и соответствующей программы.

Действительно, по словам разработчиков, ИАС предназначена для решения широкого круга задач в сфере автоматизации племенного учёта, централизации накопления данных о продуктивности КРС посредством создания центральной базы данных и автоматизированных рабочих мест сельхозтоваропроизводителей, получения данных из программных продуктов и информационных систем, используемых сельхозтоваропроизводителями в своей деятельности, упрощению мониторинга за состоянием в племенном и товарном животноводстве и других задач научного и административного характера.

Таким образом, обучение позволит фермерам не только научиться новому, но и сэкономить значительные средства, используя эти знания в работе.

Если вас заинтересовала возможность обучения по системе ИАС, Республиканская Палата казахской белоголовой открыта к сотрудничеству и предложениям.

По вопросам обучения
обращаться по телефону
+7(7172) 278993
Режим работы
с 9:00 до 18:00 часов

АГРОМАРКЕТОЛОГ ҰСЫНҒАН ИНСАЙТТАР: 2021 ЖЫЛЫ ФЕРМЕРЛЕР ҮШІН МАРКЕТИНГТЕГІ 8 МАҢЫЗДЫ БАҒЫТ

Гүлдана Темірхан
агроменеджер

Шындығына келгенде, ауылшаруашылығын айтпағанда, елімізде жалпы маркетингтің даму қарқыны әлі өз шыңына жеткен жоқ.

Фермерлердің еңбегі иесізденген, бірақ бұл тек фермерлер үшін ғана жайсыз деп айту қате. Соңында клиенттердің өзі жергілікті ауылшаруашылық өнімдерінің бар екенін білмегендіктен, оған өзге балама табу үшін күш-жігері мен жүйкесін шығындауға мәжбүр болады. Менің көзқарасым бойынша, мұндай жағдай фермерлердің маркетингтік шаралардың маңызы мен қажеттілігін түсінбеуінен туындайды.

Қазақтың ақбас сиырының 70 жылдығына орай асыл тұқымның маркетинг саласын дамытуда маңызды шешім қабылдаған республикалық Палатаны мысалға келтіруге болады. Жыл аяқталмай-ақ біз нәтиже көріп келеміз.

Неліктен агроменеджер компанияның айнымас бөлігі болып табылатыны туралы кәсіби ойларын Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасының агроменеджер маманы Гүлдана Темірхан ортаға салады. Сіздердің назарларыңызға 2021 жылы аграрлық қызметкерлер үшін пайдалы болатын әрі келешектен үміт күттіретін 8 маңызды бағытты ұсынамыз.

1 Фирмалық стиль және брендинг

Фермерлердің иесізденіп қалғаны туралы айтқанымның мәнісі осында. Оларда брендті, логотипі және фирмалық стилі жоқ. Брендтің дамуын инвестициялағандар автоматты түрде өз саласының «ірі ойыншысы» болатынынан хабар береді. Сондықтан өзіңіздің фирмалық стиліңіз бен брендіңізді құрудан бастау керек.

2 Сайт

Ғаламтордан агроменеджерлер мен олардың өнімдері туралы ақпаратты табу қиынға соғады. Мүмкін 2020 жылғы індетке байланысты жағдай біраз фермердің бұл құралға деген қарым-қатынасын өзгерткен болар, дегенмен сандық форматқа көшуде әлі көп жұмыс істеу қажет етіледі. Қазір ғаламтор желісіндегі ақпарат қалалық тұтынушыларды айтпағанда, ауыл-аймақта да жоғары сұранысқа ие. Клиенттер нақты ауылшаруашылығы өнімін іздегенде ең бірінші сайтқа, маркетингтерге және әлеуметтік желілерге бас сұғады, өйткені олар сатушы мен сатып алушы арасындағы басты ақпарат көзі болып табылады. Сайты бар фермерлер көбірек сенім ұялататынын атап өткен жөн, себебі сол арқылы тұрақты тұтынушылардың ыңғайлылығы үшін жасалған фермердің қамқорлығы мен назары сезіледі.

3 Әлеуметтік желілер

Адамдардың ақпарат іздеудегі іс-әрекетіне жүргізілген зерттеуде анықталғандай, Google-дағы нәтижесіз ізденістен кейін ғаламтор қолданушылары сатушыны немесе тауарды хэштег арқылы әлеуметтік желіден іздеуге көшеді.

Бүгінде әлеуметтік желілердің әлеуеті кең, тауарларды онлайн дүкеннің сөрелеріне жарқыратудан бастап, даму жолында серіктестер табуға дейін ықпалды.

Инстаграм желісіндегі @aqbas_tuqymu парақшасынан жанды мысал келтірейін. Негізінде өте таңғаларлық жағдай.

Біз 2020 жылдың көктемінде Павлодар облысындағы «Галицкое» ЖШС-де қонақта болдық. Интернеттің жоғары байланысының арқасында директордың орынбасары Максим Мисюльмен тікелей эфирге шықтық. Александр Анатольевичтің ақбас сиырлары мен бұқалары өте жақсы болғаны соншалық, көптеген оқырманымыз ірі қара малдың бағасы мен оны сатып алуға қызығушылығын танытты. Тікелей эфир бір жарым сағатқа созылды.

Келесі күні Максим Мисюль тікелей эфирден кейін қоңыраулардың таңғы 4-ке дейін үздіксіз жалғасқанын және нәтижесінде біреу емес, екеу емес, Қазақтың ақбас сиырының толық табыны сатылғанын айтады. Міне, сонда барып біз Инстаграмның бизнес алаң ретінде мүмкіншілігін бағалай түстік.

4 Мессенджерлердегі топтар

Мессенджерлердің танымалдылығы жылдан жылға артып келеді, сондықтан оларды бизнесті дамытуда белсенді қолдану қажет. Неліктен пабликтер мен топтар екеніне жауап берсек, себебі онда қызығушылығы ортақ мүдделес адамдар тобы жиналады, олар барлық қажетті сұраққа жауап береді және тиімді қызметтер ұсынады, сіз де өз өніміңізді сата аласыз.

5 Жеке бренд

Аты бар компания белгісіз компанияларға қарағанда көбірек сенім ұялатады. Сондықтан 2021 жылы маркетинг құралдары арқылы ұйымның дамуын алға жылжыту керек. Ауылшаруашылығында жеке брендтер туралы үлгілер аса көп емес, бірақ мен оларды әркез бақылау үстіндемін. Мысалы, «Шалабай» ЖШС директоры Қуаныш Сүлейменов

өзіндік брендин қалыптастыру мен оны дамытуға көп көңіл бөлуде, әлеуметтік желі, бұқаралық ақпарат құралдарының тіршілігіне белсене араласып, өз шаруашылығының имидждік контентін құруды ұмытқан емес. Сол себепті компанияның танымалдылығы мен атақ-даңқы Қуаныш Серқазыұлының жеке брендіне құйған салымының нәтижесі деуге болады.

6 Контент

Ауылшаруашылығы өнімдеріне 2021 жылы міндетті түрде интернет алаңында контент құруды бастау керек, өйткені сіздердің ықтимал клиенттеріңіз әлдеқайда алыста болғандықтан, тауарды өз көздерімен көріп, қолдарымен ұстай алмайды. Сол себепті тауармен тым болмаса сурет немесе бейне түсірілім арқылы танысу қажет.

Екінші ескеретін жайт, ақпараттың үлкен ағымына байланысты адамдар көп нәрсені оқып үлгермейді, кейде мұқият қарай алмайды да. Сондықтан аудио мен бейне жарнамаға басымдық берген дұрыс. Пайдалы контент жасаңыздар, сонда клиенттеріңізді тез табасыздар. Көптеген фермерлер асқан қызығушылықпен көретін тікелей эфирлерді жүргізуді де ескеріңіз.

7 Серіктестік

Фермерлердің күші бірлікте. Ортақ идеяларды біріктіру арқылы көптеген оңды нәтижеге қол жеткізуге болады. Мәселен, жарнамаға бөлінетін қаржы үнемделеді, сіз оны серіктесіңізбен бөліп төлейсіз; ықтимал клиенттердің ауқымы көбейеді, сіздің клиенттеріңіздің қоры серіктесіңіздің клиенттерімен толығыды; жаңа идеялар дамиды,

ол ойды әлеуетті серіктесіңіз айтуы мүмкін; серіктестер арасында міндеттерді бөлісу орын алады, біреуі маркетингке жауап берсе, екіншісі өндіріске. Бір сөзбен айтқанда, дұрыс қарым-қатынас орнатқан жағдайда, серіктестіктің кемшілігінен гөрі, артықшылығы көп.

8 Байланыс қызметтері

Есіңізде болса, мен жоғарыда клиент ақпаратты алдымен жалпы ғаламтордан, сосын әлеуметтік желіден іздейді деп айттым. Әйтсе де оның бәрі клиенттің қажеттілігіне байланысты. Егер ол тауарды барып сатып алуды көздесе, ол ғаламтор желісінен картаны іздейді. Қайсысы жақын әрі қолжетімді екендігіне қарай клиент бірден сонда жол тартады. Тіпті ол қоңырау шалып, сізді мазаламайтын да шығар.

Біз маркетингтің ең негізгі стратегияларын қарастырдық, пайдалы кеңестермен бөлістік. Осы ұсыныстарды оқып шыққан болсаңыз, компанияңыздың маркетингін жүргізу стратегиясын қайта қарап, маркетингтің ескірген трендін заманауи тәсілдерге өзгертесіз.

Егер сізде қандай да сұрақтар туындаса немесе өз компанияңыздың маркетинг жүйесін қалыптастыру мен дамытуды қолға аламын деп шешсеңіз, біздің Қазақ ауылшаруашылығы агенттігіне қоңырау шалыңыз: +7 (701) 555-28-16. Біз агроменеджердің толық циклымен айналысамыз, сізге кез келген тапсырманы орындауға көмектесеміз!

Инсайты агромаркетолога: 8 важных направлений в маркетинге для фермеров в 2021 году

Гульдана Темирхан
агромаркетолог

Реалии сегодняшнего дня таковы, что маркетинг в нашей стране недостаточно развит в целом, а что уже говорить о маркетинге в сельском хозяйстве? Труд фермера обезличен, но говорить о том, что только фермеру от этого плохо, неправильно. Когда конечный потребитель не знает о существовании продукции местного агропроизводителя, он вынужден тратить силы и нервы на то, чтобы найти альтернативу. На мой взгляд, ситуация тесно связана с непониманием фермерами важности и нужности маркетинговых мероприятий.

В качестве примера можно смело привести Республиканскую Палату казахской белоголовой, которая в год 70-летия юбилея породы приняла важное решение развивать маркетинг породы. Не дожидаясь окончания года, мы уже видим результаты.

Гульдана Темирхан, агромаркетолог Республиканской Палаты казахской белоголовой, поделилась своими размышлениями о том, почему агромаркетинг является неотъемлемой частью стратегического развития компании. Предлагаем вашему вниманию 8 важных и перспективных направлений в маркетинге для аграриев, которые будут полезны в 2021 году.

1 Фирменный стиль и брендинг

Именно это я имела в виду, когда говорила, что многие фермеры обезличены. У них нет бренда, логотипа и фирменного стиля. Тот, кто инвестирует в развитие собственного бренда, автоматически заявляет о том, что он планирует стать «крупным игроком» в своей нише. Поэтому начинать надо с создания вашего фирменного стиля и бренда.

2 Сайт

Сложнее всего в интернете найти агробизнесменов и их продукты. Возможно, ситуация с пандемией в 2020 году изменила отношение некоторых фермеров к этому инструменту, но в целом ситуация еще требует большой работы. Информация из интернета сейчас стала востребованной даже в сельской местности, не говоря уже о городских потребителях. Первое, что они делают, когда ищут конкретный сельскохозяйственный продукт, — заходят в поисковик и переходят на сайт, маркетплейсы, соцсети, потому как на сегодня это единственные источники информации и связи с продавцом. Больше скажу, фермер с сайтом заслуживает больше доверия, потому как потенциальный клиент чувствует заботу и внимание от фермера, который инвестировал в сайт ради удобства клиента.

3 Социальные сети

Проведя анализ поведения людей при поиске информации, выяснили, что пользователи после безуспешного результата в Google поиске переходят в социальные сети в надежде найти продавца или продукт через хэштеги.

На самом деле социальные сети могут решать множество задач — от размещения продукции в виде витрины до поиска партнеров для собственного развития.

Расскажу вам живой пример со страничкой @aqbas_tuqymy в Инстаграм. На самом деле удивительный случай.

Весной 2020 года мы посетили ТОО «Галицкое» в Павлодарской области. Благодаря отличной интернет-связи нам удалось провести прямой эфир с заместителем директора Максимом Мисюлем. Бычки и коровы казахской белоголовой у Александра Анатольевича отменные, поэтому многие наши подписчики спрашивали о возможности купить скот, интересовались ценой. Прямой эфир длился полтора часа.

На следующий день Максим Мисюль сообщает нам, что после эфира звонки не прекращались до 4-х утра, и в результате им удалось продать не одного или двух, а целый гурт казахской белоголовой. Вот тогда мы по праву оценили достоинства Инстаграм как бизнес-площадки.

4 Группы в мессенджерах

Популярность мессенджеров с каждым годом только увеличивается, поэтому их рекомендуется активно применять для развития бизнеса. Почему именно лаблики и группы, потому что там собираются единомышленники и люди по интересам, которые смогут ответить на интересующие вас вопросы или предложить полезные услуги, ну и вы сможете продать свой продукт.

5 Личный бренд

Доказано, что лицо человека вызывает у аудитории больше доверия, чем обезличенная компания. Поэтому на первый план в 2021 году советую выдвигать продвижение организаций с помощью маркетинга влияний, рекомендации лидеров мнений.

Примеров с личным брендом в агромире не так много, но я наблюдаю за ними. Например, директор ТОО

«Шалабай» Куаныш Сулейменов вносит огромный вклад в развитие собственного бренда, активно участвуя в жизни социальных сетей, средств массовой информации, он не забывает создавать имиджевый контент о своем хозяйстве. Поэтому слава и популярность его компании во многом зависят от вклада в личный бренд Куаныша Серказиновича.

6 Контент

В случае с агропродукцией в 2021 году обязательно нужно начать создавать контент, в основном упор делать на интернет-площадки, потому что ваши потенциальные клиенты наверняка находятся вдали от вас и физически не смогут посмотреть, пощупать товар воочию. Для этого им нужно хотя бы увидеть фото или видео с товаром.

Второй момент, из-за колоссально огромного потока информации люди не успевают читать, не всегда даже могут смотреть. Поэтому упор надо делать на аудио и видео. Делайте полезный контент, так вы быстрее найдете своего клиента. Вспомните про прямые эфиры, которые с охотой смотрят многие фермеры.

7 Партнерство

Сила фермеров в их единстве. Объединение общих идей дает множество положительных результатов: снижение расходов на рекламу (вы их поделите с партнером), увеличение охвата потенциальных клиентов (ваша база клиентов объединится с клиентами партнера), новые идеи развития (которые может подкинуть потенциальный партнер), разделение обязанностей между партнерами (кто-то будет отвечать за маркетинг, а кто-то за производство).

Одним словом, плюсов больше, чем минусов, при правильной коммуникации.

8 Сервисы коммуникаций

Помните, я говорила про то, что сначала потребитель идет в поисковик, потом в соцсети. Но на самом деле все зависит от того, какая потребность у клиента. Если он уже настроен пойти и купить товар, он использует карты в качестве поисковика. Что будет ближе и доступнее, туда клиент и направится. Возможно, он даже не будет звонить и тревожить вас.

Мы рассмотрели самые фундаментальные маркетинговые стратегии, поделились полезными советами.

Надеюсь, после прочтения этих рекомендаций вы пересмотрите текущую стратегию продвижения вашего маркетинга в компании и замените устаревшие тренды маркетинга на современные подходы.

Если у вас остались вопросы или появилось желание продвигать и реализовывать маркетинг вашей компании, то звоните в наше агро-маркетинговое агентство Qazaq +7(701) 555-28-16. Мы занимаемся полным циклом агромаркетинга, поможем и вам осуществить любые задачи!

Арнайы киімдер жиынтығы Qazaq Aqbas
Комплект спецодежды Qazaq Aqbas

Бағасы / Цена: 47000 тенге

Трикотажды көйлек /
Трикотажная футболка

Бағасы / Цена: 7000 тенге

Көйлек / Футболка
Мақта

Бағасы / Цена: 6500 тенге

Жылы көйлек /
Теплая рубашка

Бағасы / Цена: 10500 тенге

Ұзын жеңді трикотажды көйлек /
Трикотажная кофта с длинным рукавом

Бағасы / Цена: 10500 тенге

Өзге де тауар түрлері мен өлшемдерін @qazaq.aqbas_merch инстаграм парақшасынан таба аласыздар

Еще больше товаров и размеров вы найдете в нашем инстаграмм аккаунте @qazaq.aqbas_merch

Жемпір / Толстовка
Jyly

Бағасы / Цена: 12500 тенге

Жемпір / Толстовка
Küz

Бағасы / Цена: 12500 тенге

Трикотажды водолазка / Трикотажная водолазка

Бағасы / Цена: 10500 тенге

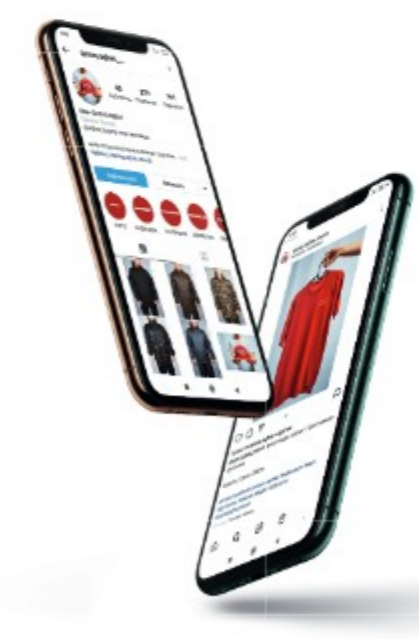
Жеңсіз күртеше /
Безрукавка

Бағасы / Цена: 14000 тенге

Бейсболка

Бағасы / Цена: 5500 тенге

«Қазақтың ақбас тұқымының өмірінен бір күн» экспедициясы

Экспедиция "Один день из жизни Казахской белоголовой породы"

Мен Гүлдана Темірхан, агромаркетолгпін. Осы жылы біз жолдасым екеуіміз ауқымды экспедиция жасап, Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палатасының құрамындағы 25-тен аса шаруашылықты аралап шықтық.

Экспедицияны «Қазақтың ақбас тұқымының өмірінен бір күн» деп атауды жөн санадық. Біз көптеген қызықты мәлімет жинадық, соның ішінде ең есте қаларлық сәттерімен бөлісеміз!

Біздің саяхатымыз әлі жалғасады деп сенеміз.

Я Гүлдана Темірхан, и я агромаркетолог. В этом году мы с супругом совершили крупную экспедицию и объехали свыше 25 хозяйств-членов Республиканской Палаты казахской белоголовой породы.

Экспедицию решили назвать «Один день из жизни Казахской белоголовой». Мы собрали много интересного материала, но поделимся самыми памятыми моментами!

Верим, что мы еще продолжим наше путешествие.

«Алабота» асыл тұқымды зауытындағы күлімдеген жігіт арулардың жүрегін жаулады. Улыбка парня с племазавода «Алабота» покорила сердца многих девушек.

Қазақтың ақбас тұқымын дамытудағы мол тәжірибесімен бөліскен Мақсұт Кенжеұлы Мақсұт Кенжеевич – большой практик по Казахской белоголовой, он многое поведал нам о породе

Бүткіл Қазақстандағы фермаларды көлікпен аралап шығу – ауылшаруашылық мамандығының дипломын алумен тең. Объехать почти весь Казахстан на машине по фермам – как получить диплом сельхозника.

Атақты Қырым
Знаменитое Крымское

Түсірілімнің арқасында Қызғылт көлде болдық. Благодаря съемкам мы побывали и на Розовом озере.

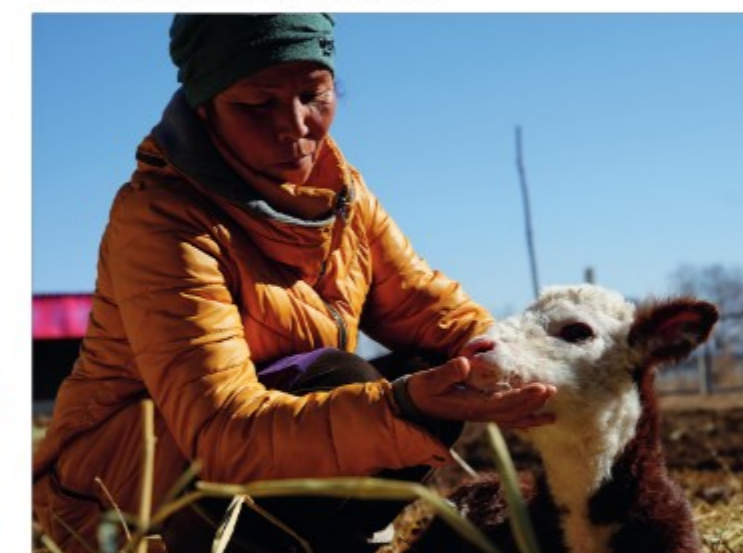

Батыстық фермерлер Қазақтың ақбас сиырын ерекше жақсы көреді. Западные фермеры особенно любят Казахскую белоголовую.

«Алабота асыл тұқымды мал зауыты» ЖШС-де алғаш рет егіз бұзауды көрдік. Кстати, мы впервые увидели телят-двойняшек в ТОО ПЗ «Алабота».

«Баттал» ШҚ бұзаудың дүниеге келуі
Появление на свет теленка в КХ «Баттал»

Бұл фотосурет әлеуметтік желілердің барлық мұқабасында жарқырайды. Это фото красуется на всех обложках в социальных сетях.

«Айсұлу» ШҚ аға малшысы – Мұрат Сұлтанов. Старший скотник КХ «Айсұлу» Сұлтанов Мурат.

Қазақтың ақбас тұқымы республикалық Палата қызметкерлерінің тізімі

МАТАҚБАЕВ ДАУРЕН АМАНЖОЛОВИЧ
Атқарушы директор

ҚАЖГАЛИЕВ НҰРЛЫБАЙ ЖІГЕРБАЕВИЧ
Атқарушы директорының орынбасары
Ауыл шаруашылығы ғылымдарының
кандидаты, доцент

БАЛЫҚБАЕВ МАҚСОТ КЕНЖЕУЛЫ
Батыс Қазақстан облысының аймақ өкілі

МАЛЬЧЕВСКИЙ АЛЕКСАНДР ЮРЬЕВИЧ
Селекциялық асылдандыру жұмыстары
бойынша бас менеджер

НҰРПИСОВ ЖАНБОЛАТ ҚАППАРОВИЧ
Ақтөбе облысының аймақ өкілі

ИЛИМИСОВ БАТЫРЖАН ИСКЕНДИРОВИЧ
Атырау, Шығыс Қазақстан, Алматы облыстары
бойынша менеджері

АБДОЛЛАЕВ МЕККЕ КЕНЖЕУЛЫ
Батыс Қазақстан, Түркістан, Қызылорда
облыстары бойынша менеджері

БӨЛЕКБАЕВ ДАУРЕН ДЫБЫСУЛЫ
Шығыс Қазақстан облысы бойынша менеджері

ӘЛЖАНОВ ЕРҚАНАТ САЙЛАУОВИЧ
Павлодар облысының аймақ өкілі

АХМЕДЖАНОВ БОЛАТ КАПЕЗОВИЧ
Солтүстік Қазақстан, Қостанай облыстары
облыстарының аймақ өкілі

ЖЕКЕМБАЕВ ЖАНБОЛАТ ЧАЙЗАТОВИЧ
Шығыс Қазақстан облысының аймақ өкілі

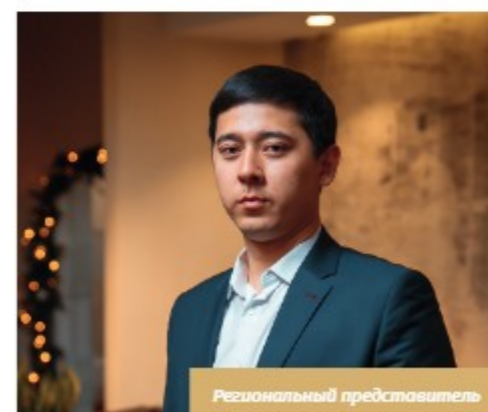
СЕЙТЖАН ГҮЛБАРАМ СЕРІКЖАНҚЫЗЫ
Жамбыл, Солтүстік Қазақстан, Қостанай облыстары
бойынша менеджері

ПРИМБЕТОВА АЙНҰР КИКБАЕВНА
Павлодар және Ақмола облыстары
бойынша менеджер

**САДВАКАСОВ ЕРМУХАНБЕТ
БАҚЫТЖАНОВИЧ**
Қарағанды, Ақтөбе облыстары бойынша
селекциялық асылдандыру жұмыстары бойынша
бас менеджер

ҚҰРМАНҒАЛИЕВ АСЫЛБЕК МАНАТОВИЧ
Қарағанды облысының аймақ өкілі

МҰХИТОВ ҚАНАТ САКЕНҰЛЫ
Алматы, Жамбыл, Түркістан, Қызылорда
облыстарының аймақ өкілі

ТІЛЕПОВА ӘСЕЛ ҚОШАБЕКОВНА
Селекциялық асылдандыру жұмыстары
бойынша бас менеджер

ІРІ ҚАРА МАЛ ЖӘНЕ ЖЫЛҚЫ БЕКІТУГЕ АРНАЛҒАН СТАНОКТАР

Бұл станоктарды қолдануы арқылы зоотехникалық/ветеринарлық іс-шаралар жеңілдетіледі және жылдамдатылады:

- анализге қан алу, дәрі және вакцина егу (бір малға 1 минуттан аз уақыт кетеді);
- таңба салу, құлаққа сырға тағу, электронды биркаларды терінің астына кіргізу, көз емдеу, піштіру;
- малды қолдан ұрықтандыру, тағыда басқалар.

Станоктың ішіне кірген малдың мойыны мен басы, денесі қысылады

Станоктардың бағалары 500 000 теңгеден 1 000 000 теңгеге дейін (желтоқсан 2020 ж.)

Қосымша:

- Мал өлшейтін таразы (весы), 2000 кг., электронды таблосы бар
- Кабинка (малды қолдан ұрықтандырғанда пайдаланады)

Станоктарға 25% субсидия төленеді. Субсидия алу үшін керек құжаттарды дайындап береміз

Бұл станоктарды Қазақстан бойынша 110 астам шаруа қожалықтары, сүт фермалары, бордақылау алаңдары, салалық ғылыми-зерттеу институты пайдаланып жатыр

metalAgro

Отдел продаж: т. 8 705 564 7005

Сайт/Инстаграм: METALAGRO.KZ

Станки производятся в г.Караганда. Есть доставка в другие области

СТАНКИ ДЛЯ ФИКСАЦИИ КРС И ЛОШАДЕЙ

При применении станков для фиксации скота достигается плотная фиксация шеи, головы, туловища скота.

Это позволяет: минимизировать риск травматизма сотрудников и скота, сократить время и затраты для проведения таких зоотехнических и ветеринарных мероприятий со скотом, как:

- взятие крови на анализы, введение вакцин и лекарств (на одну голову тратится меньше 1 минуты);
- мечение скота (прикрепление бирок, таврение, вживление электронных чипов и др.);
- лечение глаз, обработка рогов, зондирование, кастрация;
- искусственное осеменение, ректальные и вагинальные исследования и других.

Используемый способ фиксации шеи КРС позволяет одинаково эффективно работать, как с рогатым так и с безрогим скотом

Цены на станки от 500 000 т. до 1 000 000 т. (по состоянию на 01.12.2020 г.)

Дополнительная комплектация:

- Весы на 2000 кг. с электронным табло (пр-во Россия)
- Кабинка для проведения искусственного осеменения

Более 110 станков фиксаторов MetalAgro используются по всему Казахстану в мясном животноводстве, молочно-товарных фермах, откормочных площадках, отраслевом научно-исследовательском институте

Предоставляем документы для подачи заявки на получение субсидии (25% от стоимости станка)

01.11.2020 ЖЫЛ ЖАҒДАЙЫ БОЙЫНША ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ АСЫЛ ТҰҚЫМДЫ МАЛ САНЫ БОЙЫНША АҚПАРАТ

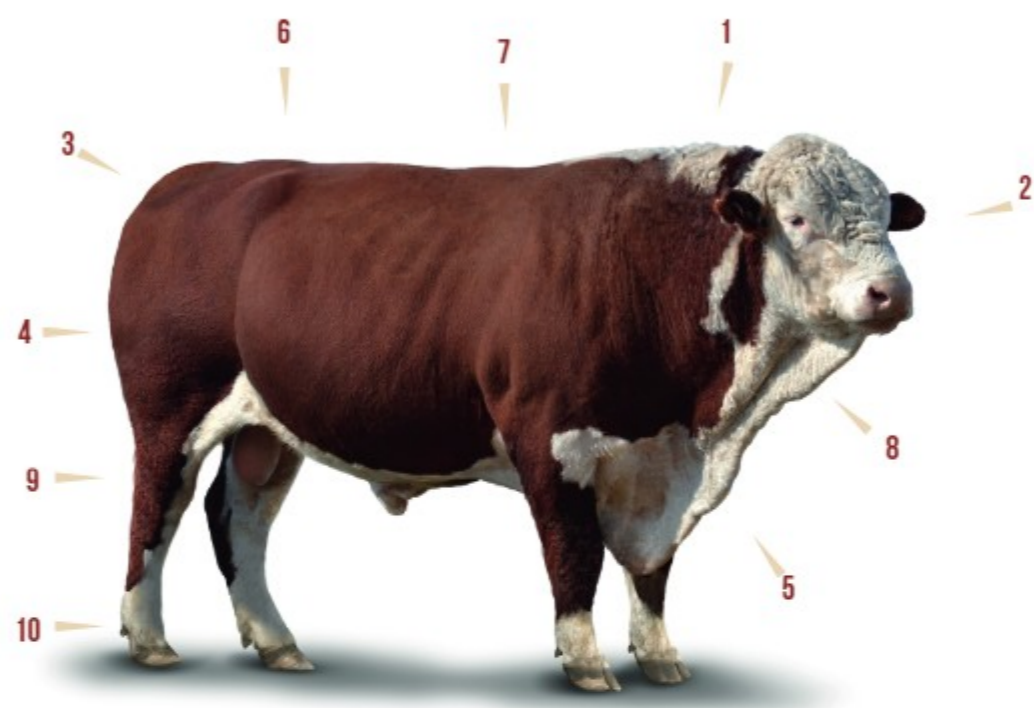
QAZAQ AQBAS В ЦИФРАХ ▼

ИНФОРМАЦИЯ О КОЛИЧЕСТВЕ ПЛЕМЕННОГО СКОТА КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ

№	Облыс/Область	Жалпы асыл тұқымды мал саны Всего племенных животных, гол.	Соның ішінде/ В том числе									
			Палата мүшелерінің жалпы асыл тұқымды мал саны/ Количество племенного скота у членов Палаты					Мүшелікке кірмеген шарушылықтардағы жалпы асыл тұқымды мал саны/ Количество племенного скота не у членов Палаты				
			Барлығы/Всего	Бұқалар/Быки	Сиырлар/Коровы	Бұқашықтар/Бычки	Қашарлар/Телочки	Барлығы/Всего	Бұқалар/Быки	Сиырлар/Коровы	Бұқашықтар/Бычки	Қашарлар/Телки
1	Ақмола	16061	9217	383	5874	539	2421	6844	2448	1928	347	1968
2	Ақтөбе	19854	8393	1467	4714	586	1626	11461	3556	2867	664	4333
3	Алматы	17438	8384	1208	5226	320	1630	9054	2289	2280	559	3862
4	Атырау	1551	234	34	147	8	45	1317	741	205	62	309
5	Шығыс Қазақстан	79013	31592	1835	20328	2322	7107	47421	10802	14226	2231	4277
6	Жамбыл	20048	8114	612	5767	929	806	11934	3232	4136	269	4277
7	Батыс Қазақстан	43001	17854	672	12659	950	3573	25147	9169	8747	1167	5925
8	Қарағанды	23118	8699	459	5596	708	1936	14419	5749	4123	796	3562
9	Қостанай	8550	5101	309	3764	101	927	3449	1782	967	112	588
10	Қызылорда	5069	1087	64	912	52	52	3982	2223	539	93	1102
11	Маңғыстау	191						191	13	34	27	117
12	Павлодар	24383	12513	501	8864	589	2559	11870	3536	3987	590	3604
13	Солтүстік Қазақстан	13767	8323	303	6008	364	1648	5444	1501	2030	270	1508
14	Түркістан	9581	202		92	8	102	9379	5924	967	772	1626
Барлығы/Всего:		282085	119713	7847	79951	7476	24439	162372	53044	47133	8080	5411

ҚАЗАҚТЫҢ АҚБАС ТҰҚЫМЫНЫҢ СТАНДАРТЫ

СТАНДАРТ КАЗАХСКОЙ БЕЛОГОЛОВОЙ ПОРОДЫ

1. Холка, спина, поясница — широкая мясистая холка, верхняя линия ровная; широкие длинные спина и поясница с хорошо развитой мускулатурой.

2. Голова — типичная для породы.

3. Крестец — ровный, широкий и длинный, хорошо заполненный мускулатурой; правильно посаженный хвост.

4. Окорока — хорошо развитая мускулатура, спускающаяся до скакательного сустава; внутренняя сторона ляжки мясистая; шуп выполнен на уровне с нижней линией туловища.

5. Грудь — широкая, глубокая и округлая, без западин за лопатками; хорошо развитый, широкий, выдающийся вперед сокол.

6. Масть — туловище красное (различных оттенков); голова, грудь, брюхо, нижняя часть ног и кисть хвоста белые; на холке белая отметина.

7. Общий вид, развитие и выраженность типа породы — пропорциональное телосложение, широкое и округлое туловище с хорошо выраженным мясным типом породы. Комолый и рогатый тип. Хорошо развитая мускулатура, крепкий, но не грубый костяк.

8. Шея — хорошо обмускуленная.

9. Семенник — достаточно развитый, правильной формы.

10. Конечности — правильно поставленные, с крепкими копытами.

1. Шоқтығы, арқасы, белі — шоқтығы кең, әрі етті, арқасы тегіс, әрі созыңқы; арқасы мен белі жалпақ, етті жақсы дамыған.

2. Басы — тұқымға сай біткен, маңдайы кең, ауыр.

3. Құйымшағы — тегіс, жалпақ және созыңқы, етті; құйрығы дұрыс біткен.

4. Жамбасы — бұлшықеті жақсы дамыған, жұмыр, тілерсек буынына дейін етті; сан етінің ішкі жағы етке толы.

5. Кеудесі — кең, терең және жұмыр, жауырыны қушық емес; төсі жақсы дамыған қомақты, жалпақ, әрі шығыңқы.

6. Түсі (Масть) — дене-тұрқы қызыл (әртүрлі реңді); басы, кеудесі, құрсағы, шабы, аяқтың төменгі бөлігі және құйрықтың ұшы ақ; шоқтығында ақ таңбалары бар.

7. Жалпы тұрқы, тұқымның дамуы және айқындылығы — дене бітімі біркелкі, тұрқы кең және жұмыр, бұлшықеті тығыз ет пішіні жақсы айқындалған. Дене бітімі берік. Мүйізсіз және мүйізді типке бөлінеді.

8. Мойны — етті, қысқа әрі жуан.

9. Тұяқтары — дұрыс біткен, тұяғы мықты.

ФЕНОТИПТИК КӨРСЕТКІШТЕРІНЕ БАЙЛАНЫСТЫ ТҰҚЫМНЫҢ СТАНДАРТЫНА СӘЙКЕС КЕЛМЕЙТІН МАЛДАР

ЖИВОТНЫЕ НЕ СООТВЕТСТВУЮТ СТАНДАРТУ ПОРОДЫ
ПО ФЕНОТИПИЧЕСКИМ ПОКАЗАТЕЛЯМ, ЕСЛИ:

Арқаның бойымен құйымшаққа дейін белде ақ белгінің таралуы

Наличие белой отметины на пояснице, до крестца, по всей спине

Аяқтарында ақ белгінің болмауы

Отсутствие белых отметин на ногах

Мұрын айналасында кездесетін күрең түсті пигментациялар

Наличие пигментации носового зеркала

Шоқтығында ақ таңбаның болмауы

Отсутствие белой отметины на холке

Денедегі әртүрлі белгісіз дақтың кездесуі (шубар бет)

Наличие локальных пятен

Сары түсті болуы

Наличие желтого оттенка

Ақ таңбалы белгінің дене пішініде әрқелкі таралуы

Наличие неопределенного контура белой отметины

Ақ таңбалы белгінің дене пішініде әрқелкі таралуы

Наличие неопределенного контура белой отметины

THE QAZAQ

АГРОМАРКЕТИНГ АГЕНТТІГІ

МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯНЫ ЖАСАУ

ПРОДАКШН (ФОТО, ВИДЕО)

ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІНІ ДАМУ

САЙТ ҚҰРУ

ДИЗАЙН ЖАСАУ

БРЕНДИНГ